

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Geografické aspekty struktury obyvatelstva ve městě
Karlovy Vary v souvislosti se socioekonomickým
vývojem po roce 2000**

**Geographical aspects of the population structure in the
city of Karlovy Vary in the context with socioeconomic
development after the year 2000**

Nicol Andrllová

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Geografické aspekty struktury obyvatelstva ve městě Karlovy Vary v souvislosti se socioekonomickým vývojem po roce 2000“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzni dne 10.5.2021

v. r. Nicol Andrlová

Mé poděkování patří RNDr. Davidovi Vogtovi, Ph.D za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Obsah

Úvod	11
1 Město Karlovy Vary	13
1.1 Vymezení	13
1.2 Historie.....	13
1.3 Tradiční odvětví	13
1.3.1 Minerální prameny a lázeňství.....	13
1.3.2 Průmyslová odvětví a filmový festival	14
2 Vymezení pojmů	15
2.1 Demografie.....	15
2.1.1 Obyvatelstvo	16
2.1.2 Populace.....	16
2.1.3 Porodnost	16
2.1.4 Potratovost	17
2.1.5 Úmrtnost	18
2.1.6 Sňatečnost	18
2.1.7 Rozvodovost	19
2.1.8 Migrace	19
2.2 Struktura obyvatelstva.....	19
2.2.1 Struktura obyvatelstva dle pohlaví	20
2.2.2 Věková struktura.....	20
2.2.3 Struktura obyvatel dle občanství.....	21
2.3 Smršťující se města	21
3 Základní zdroje dat a metodika	23
3.1 Základní zdroje dat a literatura	23

3.2	Metodika.....	24
4	Demografie a struktura obyvatelstva	26
4.1	Demografický vývoj a charakteristika obyvatelstva	26
4.1.1	Struktura obyvatel dle pohlaví a věku.....	27
4.1.2	Cizinci	31
4.2	Přirozená měna obyvatelstva	35
4.3	Mechanická měna obyvatelstva.....	40
5	Socioekonomický vývoj.....	43
5.1	Ekonomické subjekty	43
5.2	Nezaměstnanost	48
5.3	Občanská vybavenost	49
5.3.1	Vzdělávání.....	50
5.3.2	Sociální a zdravotnické zabezpečení.....	52
5.3.3	Ubytovací zařízení a bytové jednotky	55
5.4	Rozvoj města	57
5.4.1	Rozvoj sociálních zařízení a služeb	57
5.4.2	Rozvoj infrastruktury pro kulturu a volný čas	58
5.4.3	Finanční hospodaření města	58
6	Stručné porovnání s jiným územním celkem.....	60
7	Možné ovlivňující faktory vývoje, diskuze výsledků.....	63
7.1	Jsou Karlovy Vary smršťujícím se městem?	63
7.2	Cizinci ve městě Karlovy Vary	65
7.3	Úbytek obyvatel z důvodu nedostupnosti vzdělání	66
7.4	Nadcházející vývoj demografické situace ve městě	66
7.5	Vliv ekonomických subjektů na život ve městě Karlovy Vary	68
	Závěr.....	69

Seznam použitých zdrojů	72
Seznam tabulek	76
Seznam obrázků	77
Seznam použitých zkratek	79
Seznam příloh.....	80
Přílohy	
Abstrakt	
Abstract	

Úvod

Tato bakalářská práce má za cíl zanalyzovat demografický vývoj a strukturu obyvatelstva žijícího v městě Karlovy Vary a najít souvislosti se socioekonomickými ukazateli. Jak již bylo zmíněno, celá práce je vztažena k městu Karlovy Vary, jež je charakteristické lázeňstvím a bylo vybráno na základě osobní znalosti území. Časové období bylo zvoleno od roku 2000 až po současnost neboli nejaktuálnější dostupná data, tedy za 21. století. Bylo tak učiněno z důvodu minimalizace vlivu poválečných demografických změn, jako například odsunu obyvatel, a zároveň bylo prioritní, aby práce byla co nejvíce aktuální a mohla tak reagovat na aktuální změny ve vývoji.

Přestože se práce věnuje datovým řadám po roce 2000, i tak byl stručně představen historický vývoj, především pro poukázání na význam lázeňství ve městě. Rovněž jsou v teoretické části práce objasněny základní pojmy, jež se celou prací prolínají. V praktické části jsou posléze pojmy použity a jsou k nim přiděleny datové řady, jež jsou zpracovány především graficky. Ke zpracování datových řad byla využita deskriptivní statistika a následné analýzy, tedy komparativní a korelační. Mimo datové řady jsou v práci zmíněny i strategie rozvoje města Karlov Vary, z nichž je vycházeno v kapitole Rozvoj města. Ta byla zpracována se zaměřením na nedostatky ve městě. Neboli tak, aby mohla prokázat, zda si vedení města nedostatky uvědomuje a jak v takovém případě reaguje. Pro lepší pochopení výsledků v širším kontextu bylo zpracováno i stručné porovnání s jiným srovnatelným městem, tedy Jihlavou. Rovněž je krajským městem a zároveň má takřka totožný počet obyvatel. Posléze byla zpracována kapitola věnovaná snaze odhalit možné ovlivňující faktory a diskusi výsledků. Ta má nejen určit souvislosti mezi vybranými ukazateli, ale potvrdit či vyvrátit, zdali v Karlových Varech nastal/nastává jev smršťujícího se města.

Mezi hlavní demografické ukazatele a jevy, které jsou v práci sledovány a následně diskutovány, patří klesající trend počtu obyvatel, stárnoucí obyvatelstvo města a cizinci, kteří na území města žijí. Za hlavní socioekonomické ukazatele a jevy byly zvoleny, občanská vybavenost s důrazem na absenci veřejného terciálního vzdělávání a vývoj počtu ekonomických subjektů. Socioekonomické a demografické ukazatele na sebe vzájemně reagují. Rovněž, jak již bylo zmíněno, je diskutován jev smršťujícího

se města. V souvislosti se sledovanými ukazateli byly vyřčeny i výzkumné otázky a hypotéza. Na výzkumné otázky by práce měla odpovědět a jsou jimi:

- Jaký je vývoj počtu cizinců s trvalým pobytem v okrese Karlovy vary?
- Narůstá ve 21.století počet cizinců s ruským státním občanstvím?
- Dochází k odlivu mladých obyvatel v lázeňském městě?
- Převažují ve městě obchodní společnosti, nebo fyzické osoby, jakožto podnikatelé?

Jak již bylo zmíněno, vyřčena byla i hypotéza, jejíž znění je následující: Předpokládám, že pokud nastane pokles počtu cizinců s trvalým pobytem v Karlových Varech, zvýší se počet obyvatel s českým státním občanstvím.

Hypotéza a výzkumné otázky věnované cizincům byly vyřčeny na základě oblíbenosti města cizinci, především pak Rusy (Trlifajová, 2015). Otázka věnována mladým obyvatelům reaguje na atraktivitu města, především pak v oblasti vzdělání a uplatnění na trhu práce. A s trhem práce souvisí i poslední z výzkumných otázek. Tedy jaká právní forma podnikání ve městě dominuje a vytváří tak trh práce pro místní obyvatele.

1 Město Karlovy Vary

Město vybudované na severozápadě České republiky je charakteristické díky tradici v oblasti lázeňství a s tím spojenými léčebnými kúrami. Jeho vznik je přisuzován Karlu IV. Přesto se zde našly archeologické nálezy již z dob pravěku (Koutský, 1951).

1.1 Vymezení

Město Karlovy Vary se nachází v Karlovarském kraji, který leží na západně až severozápadě České republiky a přímo sousední s kraji Plzeňským a Ústeckým. Zároveň se nachází na státní hranici se Spolkovou republikou Německo. Kraj lze rozdělit na okresy, jimiž jsou Cheb, Sokolov a Karlovy Vary. V posledním zmiňovaném okrese se nachází i sledované krajské a lázeňské město (Ptáček, 2016).

1.2 Historie

Z archeologických nálezů je zřejmé, že okolí města bylo osídleno před více než 10 000 lety. Rovněž se předpokládá, že již v období pravěku vedla v okolí obchodní stezka. Ze starověku se zde dochovala i opevněná hradiště, která lze datovat do 5. až 7. století. Město v minulosti mnohokrát vyhořelo, a nalézáme zde tak pouze omezené množství historických písemností. Přesto pověsti, které se o založení města tradují, sahají do 14. století a jsou spojovány s Karlem IV. Již v té době se z města stává lázeňská oblast s množstvím privilegií a navštěvuje je sám Karel IV. i se svým synem Václavem IV. Léčebné procedury tak byly po dlouhou dobu především pro nejvyšší společenskou vrstvu. (Koutský, 1951).

1.3 Tradiční odvětví

1.3.1 Minerální prameny a lázeňství

Karlovy Vary jsou největším lázeňským městem v České republice. Přispívá k tomu i fakt, že se jedná o město s nejvyšším počtem lázeňských pramenů, v čele s nejznámějším pramenem nesoucím název Vřídlo, s teplotou 73°C. V roce 1960 byl celkový počet pramenů stanoven na 132. U většiny se jedná o drobné vývěry minerální vody, z nichž mnoho bylo objeveno v průběhu stavebních prací (Vylita, 1984). Nejen v minulosti, ale i dnes se zde léčí pacienti s různými diagnózami, především s poruchou

zaživacího ústrojí, ale i dalšími diagnózami. Mezi léčebné procedury patří například pitná kúra, koupele, masáže, výplachy nebo inhalační léčba (Burachovič & Linhart, 1991).

1.3.2 Průmyslová odvětví a filmový festival

Tradiční odvětví lázeňství je ve městě rozvíjeno dodnes a tvoří tak pilíř cestovního ruchu. Mimo lázeňství se ve městě nachází i tradiční výroba porcelánu a skla. Mezi hlavní představitele tak patří sklárna Moser, jež byla založena v roce 1857 Ludwigem Moserem (Burachovič & Linhart, 1991). Porcelánky nejprve působily jako samostatné podniky, ovšem vlivem privatizace byly sloučeny pod jednu společnost, která nyní nese název Thun Karlovarský Porcelán (Knápek, 2003). Rozvoj těchto odvětví závisel především na dostupnosti nerostných surovin.

Další ikonickou značkou, jež vznikla a dodnes působí v Karlových Varech, je Becherovka. Ta využila přírodního potencionálu, především pak bylin, z nichž pomocí louhování vznikl bylinný likér. Symbolickým suvenýrem jsou i karlovarské oplatky, jež se vyrábí od roku 1850 a původně sloužily pouze pro lázeňské hosty (Burachovič & Linhart, 1991).

Mimo tyto přetrvávající produkty, které jsou pro Karlovy Vary typické, se zachovala i světová společenská událost, která neodmyslitelně k městu patří. Jedná se o Mezinárodní filmový festival, jindy znám pod zkratkou MFF Karlovy Vary. První ročník se konal v roce 1946 v Mariánských lázních, ovšem již následující rok byl festival přesunut do Karlových Varů, kde probíhá doposud. V roce 2019 již proběhl 54. ročník tohoto festivalu (FILM SERVIS FESTIVAL KARLOVY VARY, a.s., 2021).

2 Vymezení pojmů

V následující kapitole jsou objasněny pojmy, jež jsou v práci použity, především pak v praktické části bakalářské práce. Jedná se o pojmy z oblasti demografie obyvatelstva a struktury obyvatelstva. Z demografie obyvatelstva se jedná o pojmy spojené s přirozenou a mechanickou měnou, například jsou jimi pojmy jako obyvatelstvo, populace, porodnost, úmrtnost a další. Ze struktury obyvatelstva byly vybrány pouze základní pojmy, které obyvatelstvo jako celek ve městě Karlovy Vary definují, neboli základní rysy jedinců, vztažené k celkovému obyvatelstvu na daném území. Jsou jimi tedy pohlaví, věk a občanství. Vodáková (2009, s. 33) k demografické struktuře uvádí: "[...] v širším slova smyslu skladba obyvatelstva podle všech jeho zjišťovaných charakteristik, v užším, v demografii běžném pojetí, jde o složení obyvatelstva podle pohlaví a věku, což jsou dva nejdůležitější biosociální znaky populace."

2.1 Demografie

Zdeněk Pavlík a Květa Kalibová (2005, s. 13) definují demografii jako "vědecké studium *populací*, zabývající se jejich velikostí, **strukturou**, vývojem a dalšími znaky především z kvantitativního hlediska". Ovšem zmiňuje, že výklad tohoto pojmu může být různorodý a jednotliví odborníci se mohou v této rovině lišit. Například Stanislav Ševčík (2007, s. 9) uvádí: "Demografii můžeme definovat jako společenskou vědu zkoumající počet, složení, vývoj a zákonitosti struktury a vývoje obyvatelstva." Pavlík (2009, s. 14-15) zmiňuje, že: "Demografie se ovšem nemůže obejít bez studia podmíněnosti demografické reprodukce, neboť tím by se zbavila možnosti vysvětlení tohoto procesu. Kritériem toho, které podmínky mají být zkoumány demografií, je jejich váha, kterou působí na demografickou reprodukci." Zmiňovanými podmínkami rozumíme například sňatek, rozvod, ovdovění, narození, úmrtí nebo potrat. Ty jsou tak metodicky upraveny a vznikají procesy pod názvy sňatečnost a rozvodovost. Demografická analýza poté studuje vývoj a jednotlivé složky systému, naopak demografická teorie zkoumá zákonitosti daného vývoje (Ševčík, 2007).

2.1.1 Obyvatelstvo

Obyvatelstvo je charakterizováno svou vazbou na určité území, jímž je například určitá obec nebo kraj. Tuto vazbu lze rozlišit dle kategorií, jež jsou vázané na vztah k určitému místu, tedy například přítomností, bydlištěm nebo pracovním vztahem (Pavlík, 2006). Obyvatelstvo je rovněž vázané na konkrétní čas v daném místě. Po sčítání počtu obyvatel na určitém území v určitý čas pak vznikají statistické soubory, které mezi sebou můžeme porovnávat, a hodnotit tak například vývoj počtu obyvatel v dané oblasti za jednotlivá období (Ševčík, 2007).

Pavlík (2006, s. 80) rovněž uvádí, že: "Za základní charakteristiky o. se považují: etnické a národnostní složení, rozmístění do základních územních jednotek, hustota obyvatelstva, struktura podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, ekonomické aktivity, sociální příslušnosti, profese, zaměstnání, vzdělání, eventuelně mateřského jazyka, náboženského vyznání, stupně gramotnosti, rodinného stavu, postavení v rodině a dalších rodinných charakteristik."

Obyvatelstvo je dynamické a jeho pohyb lze dělit na pohyb přirozený, pohyb mechanický a pohyb sociálně právní. První ze zmíněných, tedy přirozený pohyb obyvatelstva, je vázaný například na úmrtnost, porodnost, rozvodovost, ... Druhý ze zmíněných se zabývá přesuny obyvatel, tedy například stěhování. A třetí ze zmíněných je provázán se sociální mobilitou, a zaměřuje se tak například na úroveň vzdělání (Ševčík, 2007).

2.1.2 Populace

Pojem populace se často zaměňuje za pojem obyvatelstvo a tvoří tak dojem synonyma. Ovšem pojem populace označuje soubor jedinců na daném území a lze ho vztahovat k jakémukoliv živočišnému druhu. Jedinci v populaci mají společné znaky, jako například jazyk nebo kulturu, a mohou tak tvořit národ nebo etnikum. Tato uskupení jednotlivých populací tak mohou tvořit jedno obyvatelstvo (Pavlík, 2006).

2.1.3 Porodnost

U ukazatele porodnosti, jež je základní složkou demografické reprodukce, je nejprve nutné zmínit pojem porod. Lze ho pojmut jako konečnou fázi těhotenství, jež vyústí v porod jednoho či více jedinců. Samotnému porodu předchází plodnost ženy

(Vodáková, 2006). Tu lze rovněž sledovat jednotlivými ukazateli. Vodáková (2006, s. 99) uvádí: "Porodnost závisí zejména na plodivosti neboli fekunditě, což je schopnost muže a ženy родit děti. Její výsledný efekt, vyjádřený počtem narozených dětí, se označuje jako plodnost neboli fertilita. Počet dětí, které se určitému páru narodí, závisí tedy nejen na jeho reprodukčním chování, ale i na jeho fekunditě". Stejně tvrzení uvádí i Ševčík (2007). Jako ukazatel porodnosti lze volit hrubou míru porodnosti, kdy se jedná o počet živě narozených dětí v určitém časovém intervalu a na daném místě na 1 000 obyvatel středního stavu dané populace. Rovněž, mimo obyvatel středního stavu, lze použít 1 000 žen v reprodukčním věku, a dostaneme tak ukazatel obecné míry plodnosti (Vodáková, 2006). Jak bylo v textu zmíněno, sledují se počty živě a mrtvě narozených dětí, kdy hmotnost živě narozeného dítěte přesahuje 500 g, nebo je nižší, ale dítě přežije 24 hodin po porodu. V případě narození mrtvého dítěte se jedná o plod s porodní váhou nad nebo včetně 1 000 g bez známek života (Český statistický úřad, 2016).

2.1.4 Potratovost

Jev potratovosti vychází z pojmu potrat, který označuje ukončené těhotenství vypuzením nebo vynětím plodu (Pavlík, 2006). Označujeme tak čtyři možné případy, kdy v prvním z nich je plod bez známek života a jeho porodní váha nepřesahuje 1000 g, popřípadě těhotenství nepřesáhlo 28 týdnů. V druhém případě se může jednat o potrat v situaci, kdy plod sice projevuje alespoň jednu ze známek života a porodní váha nepřesahuje 500 g, ovšem plod nepřežije 24 hodin od doby porodu. U třetího případu bylo vyňato plodové vejce bez plodu nebo těhotenská sliznice a u posledního případu se jedná o ukončení mimoděložního nebo umělého přerušení těhotenství (Svobodová & Hofmann & Věžník, 2013). Potrat je tak chápán jako specifický typ úmrtnosti, kdy musí být splněny již zmiňované podmínky. Potratovost sledujeme jako poměr počtu potratů za určité období na 1 000 obyvatel středního stavu a nazýváme jej hrubá míra potratovosti nebo k počtu žen v reprodukčním období, v tomto případě se jedná o obecnou míru potratovosti. Rovněž můžeme sledovat index potratovosti, tedy počet potratů na 100 živě narozených, vztažený k vymezenému místu a časovému intervalu.

2.1.5 Úmrtnost

Úmrtnost neboli mortalita je další ze základních složek demografické reprodukce. Aby mohl být jev úmrtnosti sledován, je zapotřebí u daného jedince smrt neboli úmrtí. Kalibová (2006, s. 130) nadále zmiňuje, že: "Úroveň a vývoj úmrtnosti, je v jistém smyslu důsledkem vývoje nemocnosti a také důsledkem kvality životních podmínek, životního prostředí, způsobu života." Ševčík (2007) dodává, že faktory a podmínky se proměňují a lze je rozdělit do faktorů biologických, jako například pohlaví, věk nebo zdravotní stav jedince, a faktorů sociálních a ekonomických, jako jsou povolání, vzdělání, hygienické poměry nebo veřejné zdravotnictví.

Jev lze sledovat za pomoci ukazatele hrubé míry úmrtnosti, tedy celkového počtu zemřelých ve zvoleném časovém intervalu a na daném území na 1 000 obyvatel středního stavu. Ovšem zde dochází ke zkreslení, a tak se využívá ukazatel zvlášť pro věkovou skupinu nebo muže a ženy (Kalibová, 2006). Mužskou úmrtnost označujeme jako takzvanou mužskou nadúmrtnost. Příčinou je vyšší úmrtnost mužů, takřka ve všech věkových skupinách (Ševčík, 2007).

Zvlášť také hodnotíme úmrtnost kojeneckou, tedy do prvního roku života. Koeficient kojenecké úmrtnosti získáme počtem zemřelých kojenců do jednoho roku na 1 000 živě narozených dětí v daném časovém intervalu a zvoleném území. Dále pak můžeme sledovat úmrtnost poporodní (do 72 hodin), časnou (do 6 dní), novorozeneckou (do 27 dní) a ponovorozeneckou (do 64 dní) (Kalibová, 2006).

2.1.6 Sňatečnost

Sňatečnost vyplývá z formálního aktu, který nazýváme sňatek, a vzniká tak manželství. Sňatek se řídí podle pravidel dané společnosti a po takovém aktu se mění rodinný stav zúčastněných. Rovněž je tento akt opakovatelný (za dodržení určitých podmínek) a není povinný, ani předpokládaný pro všechny jedince ve společnosti. Jev sňatečnosti lze určit pomocí ukazatele hrubé míry sňatečnosti, tedy jako počet sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v daném časovém intervalu a pro dané území. Tento ukazatel lze sledovat zvlášť pro pohlaví, věkové skupiny nebo pro rodinné stavy obyvatel (Kalibová, 2006). Rovněž tento jev mohou ovlivňovat některé faktory jako ekonomické nebo společenské. Zároveň jsou zákonné sňatky

nahrazovány konsenzuálními svazky, jindy označovanými jako faktická manželství, nebo nesezdané soužití druha a družky (Ševčík, 2007).

2.1.7 Rozvodovost

Jev rozvodovost vyplývá z právního aktu, tedy rozvodu, jenž je považován za ukončení manželství, jemuž předchází sňatek. Kalibová (2006, s. 115) mimo jiné dodává: "Rozvod lze chápat jako významnou událost v životě lidí s řadou sociálních důsledků, mezi něž patří zejména narušení fungování rodiny a výchovy dětí, ale často i výrazná změna ekonomického i sociálního statusu některých členů původní rodiny, změna způsobu života, zaměstnání a podobně." Jev rozvodovosti lze zpracovat do ukazatele hrubé míry rozvodovosti, kdy počet rozvodů vztahujeme k 1 000 obyvatel středního stavu pro daný časový interval a dané území (Ševčík, 2007), popřípadě do ukazatele míry rozvodovosti, kdy je počet rozvodů vztažen k počtu existujících manželství pro daný časový interval a dané území (Kalibová, 2006).

2.1.8 Migrace

Migrace obyvatel je zaměřena na přesun obyvatel neboli změnu v jejich rozmístění. Migraci lze charakterizovat jako stěhování, jež je podloženo změnou trvalého bydliště (Ševčík, 2007). Ministerstvo vnitra České republiky (2020a) pojem migrace definuje jako: "přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje. Migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá i opakovaná (cirkulární)." Rovněž lze sledovat imigraci a emigraci, kdy první z pojmů značí přistěhovalé obyvatele a druhý pojem vystěhovalé obyvatele. Pojem čistá migrace se poté užívá k rozdílu mezi právě již zmíněnými imigranty a emigranty. Rovněž se užívá pojem jako migrační saldo nebo migrační úbytek či přírůstek (Fialová, 2007).

2.2 Struktura obyvatelstva

Podkapitola struktura obyvatelstva obsahuje stručné seznámení se třemi základními pojmy, jež jsou nadále v praktické části použity. Blíže se jedná o pohlaví, věk a občanství. První dva zmiňované pojmy zároveň řadíme do základní

charakteristiky člověka (Vodáková, 2006). Třetí zmiňovaná charakteristika, tedy občanství bude později sloužit k demonstraci množství cizinců nacházejících se ve městě Karlovy Vary.

2.2.1 Struktura obyvatelstva dle pohlaví

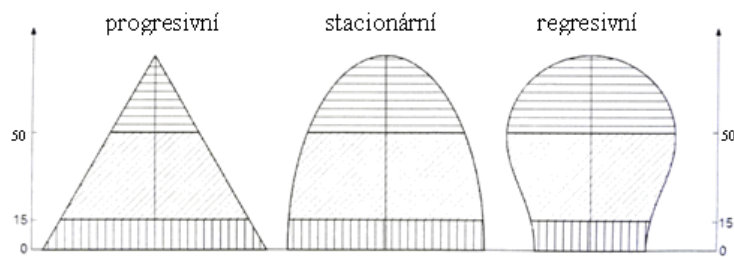
Pohlaví je základní charakteristikou, spolu s věkem, pro jakéhokoliv jednice. Pohlaví se určuje na základně přítomnosti pohlavních chromozomů v těle jednice. Mimo tento ukazatel lze zvolit i další jiná kritéria (Vodáková, 2006). Mimo počet daných jedinců jednotlivého pohlaví, lze určit i index maskulinity, či index feminity. Index feminity je vypočten jako počet žen ku počtu mužů na 1 000 obyvatel, v případě indexu maskulinity se jedná o počet mužů ku počtu žen na 1 000 obyvatel (Ševčík, 2007).

2.2.2 Věková struktura

Věková struktura obyvatelstva vychází z věku jedinců na sledovaném území v daný okamžik. Jedná se o základní charakteristiku každé populace, jež je určena biologicky (Ševčík, 2007). Kalibová a Linhart (2006, s. 133) uvádí: "Věková struktura se zpravidla vyjadřuje dělením počtu obyvatel (často zvlášť mužů a zvlášť žen) do jedno a víceletých věkových kategorií a jejich podíl z celkového počtu osob daného souboru se uvádí v %." Jako další ukazatele pro věkovou strukturu lze zvolit průměrný věk obyvatelstva nebo index stáří (Ševčík, 2007).

Strukturu obyvatelstva lze vyjádřit i graficky za pomoci takzvané věkové pyramidy, jedná se o dvojitý histogram. Jeho rozdělení je nejen dle pohlaví, ale i pro věkové skupiny (Ševčík, 2007). Typy věkové struktury, jež můžeme ve věkové pyramidě určit, popsal již Gustav Sundbärg a jsou jimi progresivní, stacionární a regresivní typ. Vždy záleží na velikosti jednotlivých složek, které jsou v každém typu tři, tedy dětská, reprodukční a postreprodukční složka viz obr. 1 (Kalibová, 2006).

Obr. 1: Typy věkových struktur

Zdroj: Kuklo (2009, s. 136) cit. v Kačerová, (2010)

2.2.3 Struktura obyvatel dle občanství

Pro určení struktury obyvatel dle občanství je nutné znát jejich státní příslušnost. Přesto jsou zde výjimky, kdy se jedinec vzdal svého státního občanství nebo mu bylo odňato. Získání státního občanství je podmíněno na základě narození v dané zemi, popřípadě jeho udělením (Ševčík, 2007). Rovněž je důležité zmínit, že státní občanství nekoresponduje s národností jedince. Národnost lze posuzovat pouze na základě sčítání lidu a nejedná se tak o právní vztah (Emmert, 2011). Český statistický úřad (2007, s. 5) vymezuje pojem cizinec jako: "Za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR".

2.3 Smršťující se města

Pojem smršťující se města je spojován s hustě osídlenou městskou oblastí, jejíž minimální počet obyvatel dosahuje alespoň 10 000 (Wiechmann, 2007 cit. v Schett, 2011) a úbytek obyvatel je znám v časovém období delším než dva roky (Wiechmann, 2008; Hollander, et.al, 2009 cit. v Hollander & Németh, 2011). Přesto se podle některých odborníků jedná o velmi krátký časový interval, protože jsou známé případy měst, která se vylidňovala několik desetiletí (Hollander & Németh, 2011). Schett (2011) jev smršťujícího se města definuje jako město, v němž dlouhodobě dochází k úbytku obyvatel, a rovněž uvádí příčiny, proč k smršťování dochází. Jsou jimi změna ekonomické nebo politické situace, strukturální změny a v neposlední řadě i enviromentální změny. Hollander a Németh (2011, s. 352, přeložila autorka¹) k příčinám uvádějí: "Vylidňování je zaviněno silami zahrnujícími přírodní katastrofy (Vale and Campanella 2005), deindustrializaci (Bluestone and Harrison 1982; McDonald 2008), suburbanizaci (Jackson 1985; Clark 1989), globalizaci (Sassen 1991; Hall 1997) a samozřejmě přirozený ekonomický cyklus rozmachu a krachu. (Rust 1975)." Rovněž se může jednat i o kombinaci zmiňovaných příčin. Tento fenomén se odehrává ve městech po celém světě. V Evropě se tento jev projevil stárnoucí

---

¹ Depopulation has been blamed on forces including natural disasters (Vale and Campanella 2005), deindustrialization (Bluestone and Harrison 1982; McDonald 2008), suburbanization (Jackson 1985; Clark 1989), globalization (Sassen 1991; Hall 1997) and of course the natural economic cycle of boom and bust (Rust 1975).

populací a vnitřní migrací do rozvinutějších, tedy konkurenceschopných, měst z těch méně rozvinutých (Wolff & Wiechmann, 2018). Delken (2008) po studii smršťujících se měst v Německu dodává, že úbytek obyvatel přímo souvisí s úbytkem služeb ve městě, z něhož pramení další odchod obyvatel. Rovněž zmiňuje: "Vyhlídky na trhu práce ve smršťujících se městech jsou špatné. Pro vzdělané lidi nejsou k dispozici žádná pracovní místa a nezaměstnanost je vysoká. Je snadnější budovat kariéru v rozvíjejícím se městě než ve smršťujícím se městě. Ekonomická situace je kritická. Ve smršťujících se městech je tedy dost starostí. Je možné, že obyvatelé smršťujících se měst mají více starostí než obyvatelé rostoucích měst" (Delken, 2008, s. 216, přeložila autorka²). Wolff a Wiechmann (2018) k stanovení příčiny a pozdějším následkům dodávají, že není možné obecně určit demografické nebo ekonomické faktory s vlivem na populační vývoj. Tedy, že v tomto směru neexistuje pravidlo, jež by obecně platilo u všech populací.

---

² "The prospects on the labor market in shrinking cities are bad. There are no jobs for the well-educated and unemployment is high. It is easier to make a career in a growing city than in a shrinking city. The economic situation is critical. So there is enough to worry about in shrinking cities. It is conceivable that the inhabitants of shrinking cities have more worries than the inhabitants of growing cities"

3 Základní zdroje dat a metodika

Pro vypracování této bakalářské práce byla využita literatura především k tvorbě teoretického základu. Dostupnost literatury byla omezena vzhledem k celosvětové pandemii v souvislosti s nemocí covid-19. Použitá literatura tak byla získána skrze Národní digitální knihovnu Kramerius. Zdrojová data byla získávána prostřednictvím webových stránek, které jsou veřejně přístupné. Využita byla i aplikace MONITOR (Ministerstvo financí České republiky, 2021) nebo strategické plány města Karlovy Vary.

Celá práce je rozdělena do několika částí, jež jsou dále podrobněji členěny na kapitoly a podkapitoly. První část se věnuje stručnému představní města, ke kterému je práce vztahena. V druhé části jsou vysvětleny a blíže představeny pojmy, jež budou ve třetí části rozebírány. Pro již zmíněnou třetí část bylo nutné vytvořit datové soubory a na jejich základě provést následnou deskriptivní a komparativní statistiku. Poslední část práce si klade za cíl objasnit a odhalit vzájemné vazby mezi studovanými proměnnými.

3.1 Základní zdroje dat a literatura

Literatura byla volena především v teoretické části práce za účelem definování vybraných pojmů a ukazatelů. Jako hlavní publikace pro definování vybraných pojmů, jež se v práci vyskytují, byla zvolena Demografie (nejen) pro demografy, již v roce 2006 vydalo Sociologické nakladatelství, s kolektivem autorů v čele se třemi editory: Květou Kalibovou, Zdeňkem Pavlíkem a Alenou Vodákovou (Kalibová, Pavlík, & Vodáková, eds., 2006).

Za hlavní zdroj dat byl zvolen Český statistický úřad. Zprostředkovaná data byla vygenerována skrze webové stránky Veřejné databáze (Český statistický úřad, 2021). Datové řady byly generovány pro časové období od roku 2000 do roku 2020 a vztahené k městu Karlovy Vary. Dále byla využita data ze souboru pro Místní akční skupiny (MAS), jež v roce 2020 zpracoval Český statistický úřad (Český statistický úřad, 2020b). Podrobnější data, pro tvoření dalších datových souborů, byla využita z jednotlivých webových stránek. Například pro analýzu cizinců ve městě Karlovy Vary byly využity stránky Ministerstva vnitra České republiky. Protože Český statistický

úřad nezveřejňuje bližší informace o počtu cizinců na úrovni obcí, byly využity alespoň informativní počty cizinců na území města, jež právě Ministerstvo vnitra České republiky zveřejňuje v jednotlivých datových souborech pro příslušné roky na svých stránkách v sekci statistiky (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020b). Přesto je nutné dodat a zdůraznit, že informace na zmiňované webové stránce mají pouze informativní charakter a nenahrazují Český statistický úřad, jak Ministerstvo vnitra České republiky (2020b) na stránce zmiňuje. Z webových stránek byly využity ještě Závěrečné účty Statutárního města Karlovy Vary, jež jsou dostupné v sekci veřejného archivu na stránkách města (Trappová, 2021). Podle nich byly zpracovány příjmy a výdaje města, doplněné o další hodnoty z aplikace Ministerstva financí České republiky, jejíž název je MONITOR. Jedná se o specializovaný informační portál, jenž vznikl v roce 2013 (Ministerstvo financí České republiky, 2021).

Pro zhodnocení rozvoje města, ale zároveň i kvality a kvantity služeb a institucí, byly využity plány a strategie, jež si magistrát města Karlovy Vary nechal během let vypracovat. Jedním z těchto materiálů, který hodnotím jako nejpřínosnější, je Integrovaný plán rozvoje území Karlovy Vary, jenž je cílen na období mezi lety 2014 až 2020 (PROCES, 2015). Využita byla i zkrácená verze Strategického plánu udržitelného rozvoje Statutárního města Karlovy Vary (MMKV, 2014), jež je dostupná na stránkách města Karlovy Vary. Rovněž byl využit i Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Karlovy Vary 2019-2023 (Komunitní plánování sociálních služeb, 2018) a Plán rozvoje sportu v Karlových Varech na období 2018-2025 (BDO International, 2018).

3.2 Metodika

Pro možné sledování vývoje vybraných ukazatelů a jejich následné vyhodnocení bylo zapotřebí ověření dostupnosti dat a následná analýza časových řad. Potřebná data byla posléze shromážděna a byly vytvořeny statistické soubory, z nichž bylo možné vyhotovit grafické zpracování v podobě grafů. Především se jednalo o grafy spojnicové, skupinové sloupcové nebo kombinované. Využit byl i specifický pruhový graf pro znázornění populační pyramidy. Všechny grafy byly vytvořeny v tabulkovém procesoru Microsoft Excel. Po vytvoření vhodných grafických znázornění byla zpracována deskriptivní neboli popisová statistika a následně byla využita i komparativní analýza, jež sloužila k porovnání datových řad.

Následně byla využita i korelační analýza k posouzení vzájemné souvislosti mezi vybranými ukazateli, tj. proměnnými. Na základě výsledku korelace lze posoudit vzájemnou sílu souvislosti, nelze však určit příčinu a následek (Sebera, 2012). Zmiňovaná souvislost neboli Pearsonův korelační koeficient bude v této práci posuzována na základě vypracované tabulky č. 10³, jenž vychází z Evansovy (1996) příručky cit. v Math & Stats Support Centre (2021). Přičemž výsledná hodnota Pearsonova korelačního koeficientu se pohybuje v rozpětí -1 až +1 a znaménko určuje přímou či nepřímou závislost. Nepřímá závislost se vyznačuje zápornou hodnotou korelačního koeficientu a s klesajícími hodnotami v jednom ze souborů rostou hodnoty v druhém ze souborů. U přímé závislosti, tedy pokud korelační koeficient má kladnou hodnotu, se v obou zkoumaných souborech hodnoty zvyšují. Pokud se korelační závislost rovná 0, můžeme vyvodit, že se zde nevyskytuje nebo není možné prokázat lineární závislost (Sebera, 2012). Tato analýza byla vypočtena v programu Microsoft Excel za použití funkcí CORREL a PARSON, jejichž vzorce jsou dostupné v příloze F.

Během zpracování došlo i k objevení chyb v datových řadách. Konkrétně se jednalo o chybný počet cizinců dle státní příslušnosti. Zde byly chybějící hodnoty (obyvatelé) přičteny k obyvatelům s nezjištěným státním občanstvím. Vyskytlý problém je opětovně zmíněn v textu nad příslušným obrázkem. Dále jsem se v průběhu zpracování setkala s chybějícími daty. V takovém případě byly buď jednotlivé roky uvedeny bez hodnot, nebo bylo využito selektování let, tedy zvolení vhodného časového intervalu. Například u průměrného věku obyvatel byl zvolen pětiletý časový interval. Pokud s takovou datovou řadou byla provedena korelační analýza, byly roky s chybějícími údaji vynechány.

---

³ K nahlédnutí v příloze F.

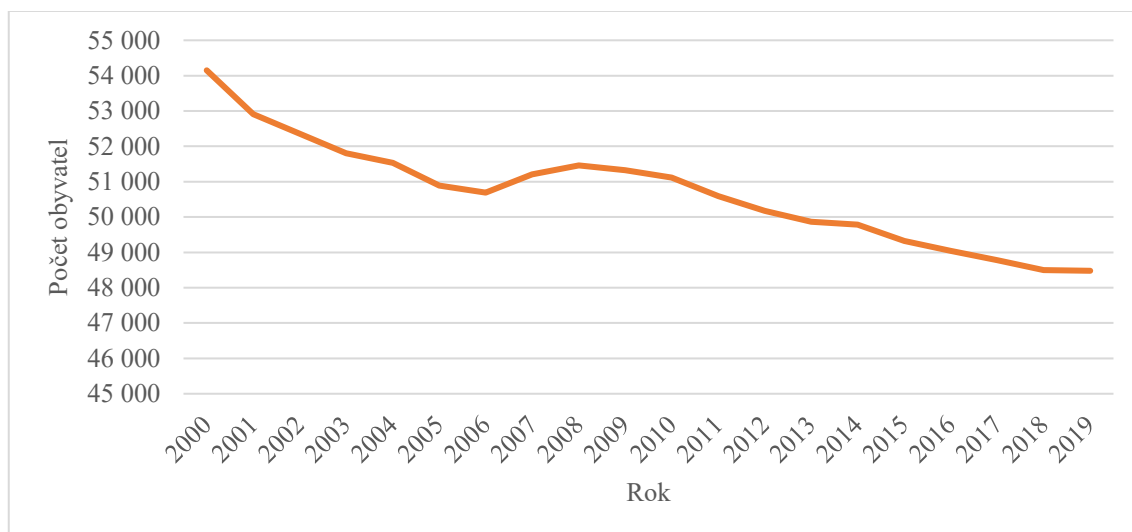
4 Demografie a struktura obyvatelstva

Kapitola demografie a struktura obyvatelstva blíže představuje demografický vývoj ve městě Karlovy Vary a zároveň základní charakteristiku obyvatelstva, jenž ve městě žije. Mezi základní rysy, jimiž je demografie Karlových Varů typická, patří dlouhodobý klesající počet obyvatel přirozenou i mechanickou měnou a stárnoucí populace. Mimo to se zde setkáváme i s vyšší koncentrací cizinců z Ruské federace (Český statistický úřad, 2021). Jednotlivé ukazatele a demografické události jsou znázorněny v grafech nebo zaznamenány v tabulkách k období mezi lety 2000 až 2019 a předchází jim krátkým popisem.

4.1 Demografický vývoj a charakteristika obyvatelstva

Ve městě Karlovy Vary se dlouhodobě snižuje počet obyvatel. Ve sledovaném období, tedy mezi lety 2000 až 2019, byl nejvyšší počet obyvatel zaznamenán v roce 2000, a to 54 150. K roku 2019 byl zaznamenán pokles o 5 671 obyvatel, což činí úbytek deset procent od roku 2000. Od roku 2000 do roku 2006 byl zaznamenán úbytek s nejvyšším propadem v roce 2001, který činil 1 244 obyvatel. Během následujících dvou let nastal celkový úbytek přes tisíc obyvatel. V roce 2004 se tento strmý pád zmírnil, ale následující rok pokračoval. Až v roce 2007 nastal mírný nárůst, o 511 obyvatel. Růst počtu obyvatel pokračoval i následující rok, ovšem od roku 2009 nastává opět úbytek obyvatel až do konce sledovaného období. Na obrázku č. 2 je graficky znázorněn vývoj obyvatelstva ve městě během sledovaných let 2000 a 2019. Rovněž je v souvislosti s grafem nutné dodat, že se jedná o zvýraznění trendu vývoje a může tak dojít ke zkreslení vlivem počáteční hodnoty na ose y.

Obr. 2: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019

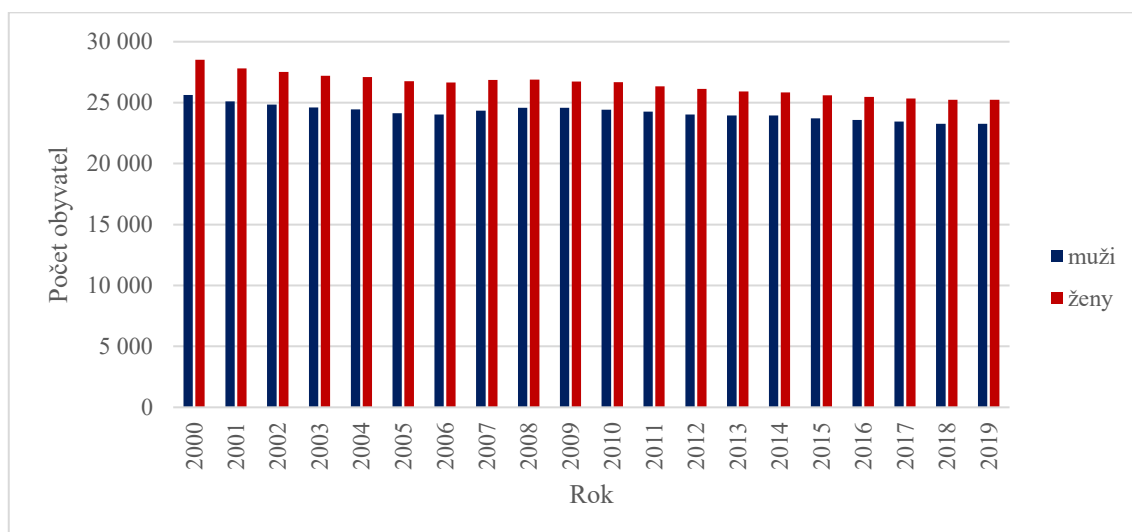

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

4.1.1 Struktura obyvatel dle pohlaví a věku

Přestože počet obyvatel dlouhodobě klesá, nemění se relativní podíl jednoho či druhého pohlaví, viz. obr. č. 3. Žen je ve městě početně více a zůstává tomu tak i během sledovaných let 2000 až 2019. Přesto tato početní převaha během let klesá. V roce 2000 ženy muže převyšovaly o 2 876, ale postupným úbytkem se tento počet snížil na 1 965. Počet žen tak klesá rychleji, během sledovaného období jejich počet klesl o 11,5 %, zatímco počet mužů o 9,3 %.

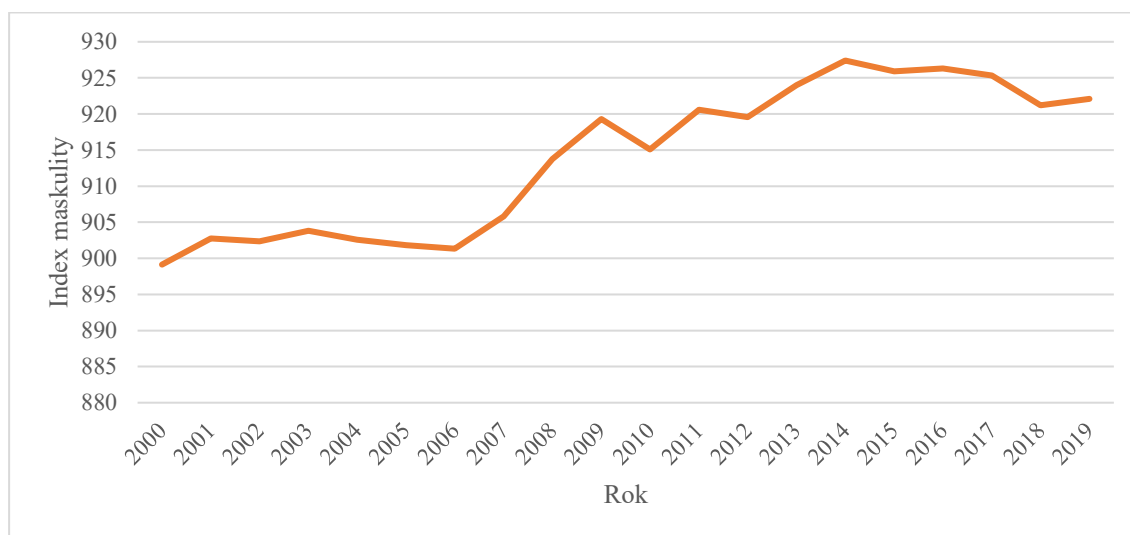
Obr. 3: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary dle pohlaví k 31.12. od roku 2000 do roku 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Během let se zvyšuje index maskulinity, což značí zvyšující se počet mužů na 1 000 žen. Tato skutečnost byla již výše zmíněna, přesto je v obr. č. 4 zpracovávána do samostatného ukazatele pro větší přehlednost. Na začátku sledovaného období se jednalo o hodnotu 899,2, což znamená necelých 900 mužů na 1000 žen. Tato hodnota se během let zvyšovala, ovšem nejvyšší růst byl zaznamenán mezi lety 2006 a 2009, kdy se index zvýšil o 2 %. Do té doby se jednalo pouze o vzrůsty a poklesy v řádu jedné desetiny procenta. Avšak nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2014, kdy index maskulinity činil 927,4. Jednalo se tak o nejvyšší počet mužů ve vztahu k ženám za celé sledované období.

Obr. 4: Vývoj indexu maskulinity obyvatel města Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019

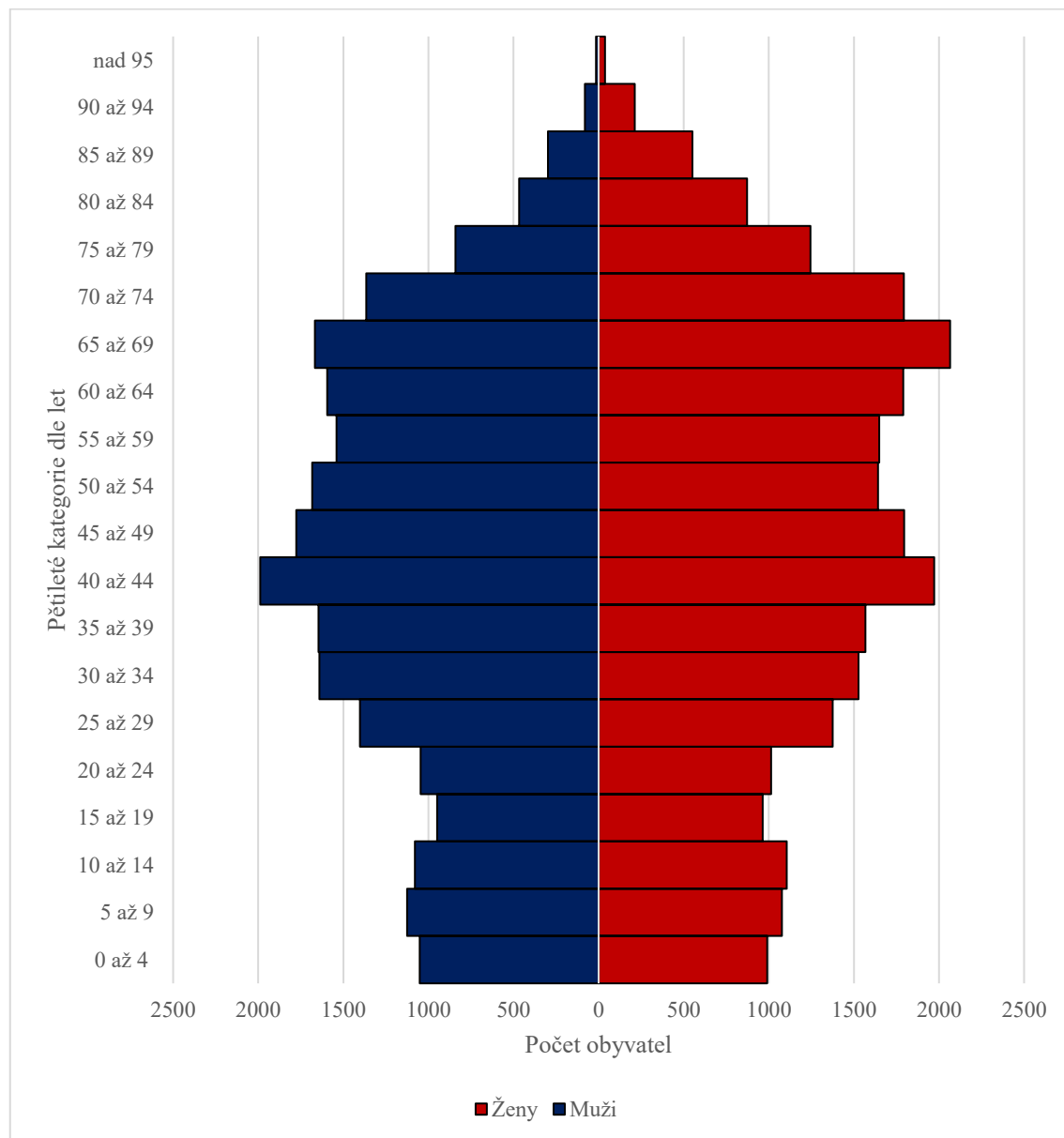

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Dále byla zpracována populační pyramida (obr. 5), jež byla vytvořena na základě dostupných dat k roku 2018. Graf se nejvíce podobá regresivnímu typu věkové struktury dle Gustava Sundbärga (Kuklo, 2009, cit. v Kačerová, 2010), kdy je nejméně zastoupena dětská složka, a naopak nejvíce je zastoupena složka obyvatel v důchodovém věku. Lze tedy uvést, že dětská složka není schopna v budoucnu nahradit aktuální početnost složky ekonomicky aktivních obyvatel. Klesá tak počet obyvatel vlivem přirozené měny, bez ohledu na mechanickou měnu obyvatel. Nejvyšší zastoupení počtu obyvatel se nachází v kategorii 40 až 44 let, kdy se jedná o obyvatele narozené v období 1974 až 1978, kam spadají takzvané Husákovy děti. Tímto pojmem označujeme období vysoké plodnosti na území dnešní České republiky, neboli bývalého Československa. Hulíková Tesárková (2018) zmiňuje, že trend

stárnoucích populací bude nadále pokračovat, a to i za předpokladu, že by vzrostla plodnost. "Vyšší plodnost by se totiž týkala již početně slabších generací v reprodukčním věku, a tak by pravděpodobně stejně nedošlo k nárůstu počtu narozených dětí" (Tesárková, 2018, s. 29).

Obr. 5: Populační pyramida obyvatel města Karlovy Vary k 31.12.2018

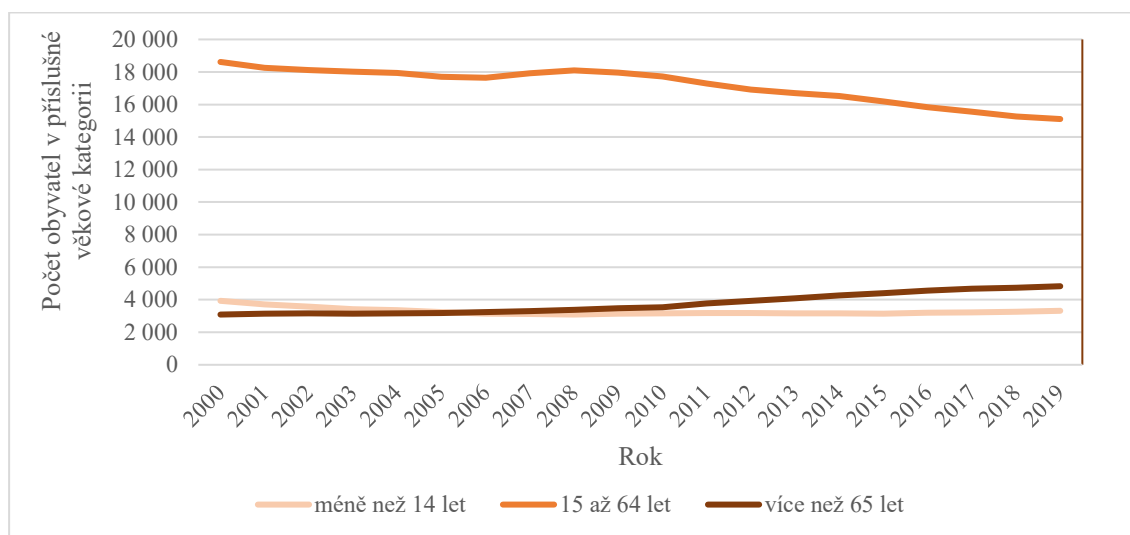

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Dalším ze sledovaných ukazatelů je průměrný věk obyvatel, viz. obr. 6 a tab. 1. Zde byly vybrány roky s pětiletým rozestupem, jednak z důvodu omezené dostupnosti dat a dále z důvodů minimální změny hodnot během jednotlivých let. Průměrný věk se dle dostupných dat průběžně zvyšuje. Jak je patrné i zřejmé z populační pyramidy, nevyšší zastoupení je v kategorii ekonomicky aktivních obyvatel, což je způsobné

největším rozsahem let, přesto zde nacházíme nejpočetnější kategorie. S tímto je spojený i průměrný věk obyvatel, který vychází z celé struktury. Pokud budeme porovnávat průměrný věk bez ohledu na pohlaví, zvýšil se v průběhu 19 let o 5,3 let. S nejvyšším nárůstem mezi roky 2000 a 2005. Pro rok 2000 nejsou dostupná data pro jednotlivá pohlaví. Lze tak porovnat vývoj průměrného věku obyvatel pouze za 14 let s odstupem pěti let, kdy u žen se tento věk zvýšil o 3,2 roku a u mužů o 3,4 roku. Ovšem průměrný věk žen v roce 2005 odpovídá průměrnému věku mužů v roce 2019. To může být zapříčiněno skutečností, že ženy se obecně dožívají vyššího věku.

Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel dle věkové kategorie ve městě Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. 1: Průměrný věk obyvatel města Karlovy Vary v příslušných letech

Průměrný věk	2000	2005	2010	2015	2019
Celkem	40,1	42,1	43,1	44,6	45,4
Pro ženy		43,8	44,7	46,1	47
Pro muže		40,3	44,7	43,1	43,7

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

S průměrným věkem obyvatel se pojí i ukazatel index stáří, který má rovněž omezené zdroje dat. Tento index je dostupný od roku 2009 pro obě pohlaví dohromady, viz. tab. 2. Od tohoto roku až do roku 2018 index vzrostl o 25 %. Pro rok 2017 a 2018 jsou data dostupná i pro obě pohlaví, kdy v roce 2017 index stáří pro muže dosahoval 145,3 % a pro ženy 209,8 %. O rok později index pro obě pohlaví vzrostl, u žen index dosáhl 213,5 % a u mužů 145,5 % (Český statistický úřad, 2021). Vývoj indexu značí

stárnoucí populaci. V tomto konkrétním případě se jedná o značné převýšení osob v důchodovém věku oproti počtu dětí do 15 let. Ve zmiňovaném roce 2018 ženy starší 65 let věku převyšují dětskou složku ženského pohlaví více než dvojnásobně.

Tab. 2: Index stáří obyvatel města Karlovy Vary v dostupných letech

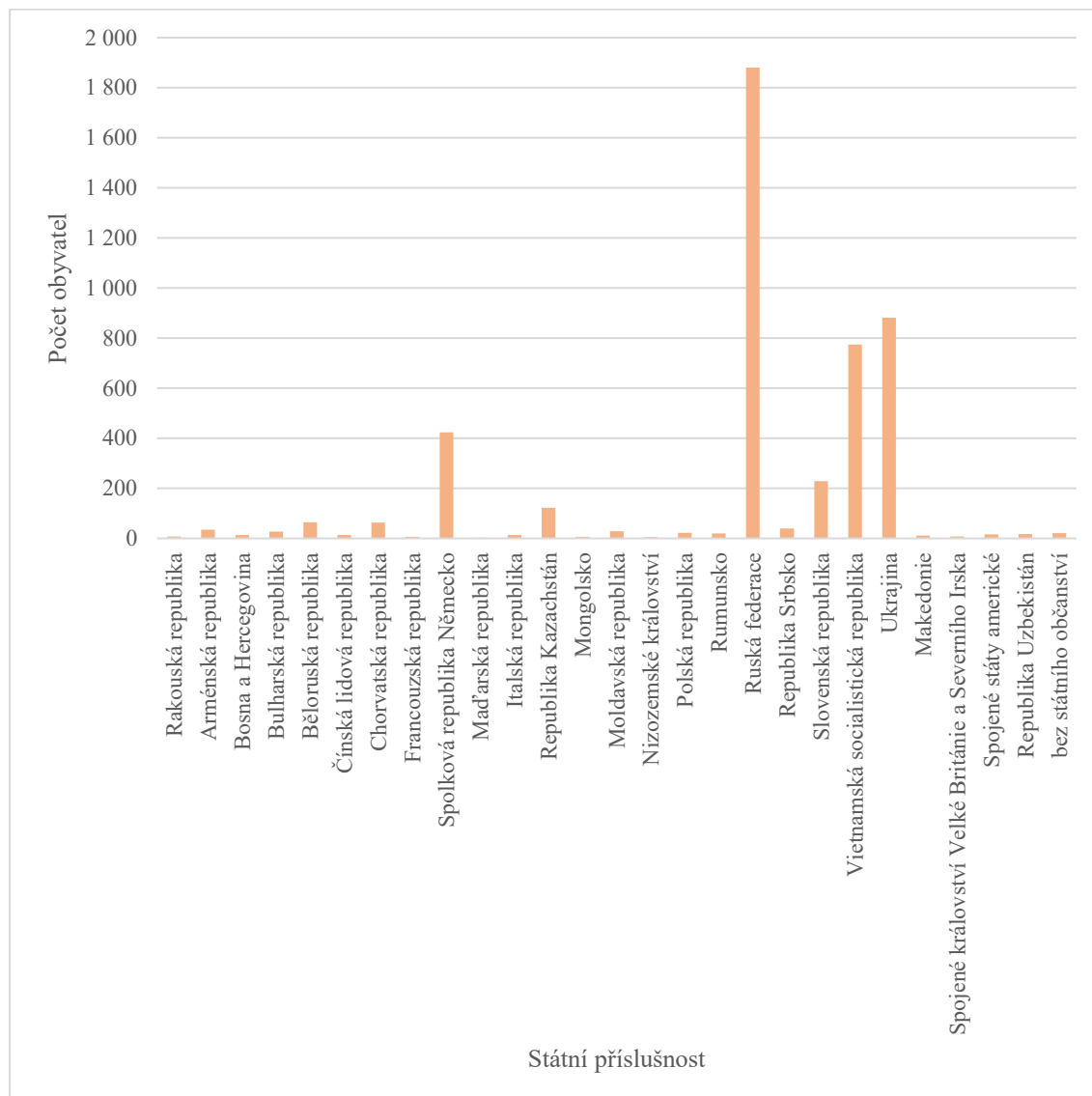
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Index stáří (%)	143,6	144,2	149,5	154,4	159,9	164,7			177,3	179

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

4.1.2 Cizinci

Během sčítání lidu v roce 2011 bylo sledováno i občanství obyvatel města Karlovy Vary, kdy z celých 48 639 obyvatel své občanství udala většina až na 1 020 obyvatel. Rovněž v průběhu analýzy dat došlo ke zjištění, že celkový počet cizinců je vyšší než součet jednotlivých občanství. Scházejících 443 obyvatel bez uvedeného občanství, bylo přičteno ke skupině nezjištěných občanství, jejichž celkový součet včetně 443 obyvatel byl uveden výše. Nejvyšší zastoupení má ve městě občanství české, jehož držiteli bylo 42 868 obyvatel. Druhým nejpočetnějším občanstvím je ruské s 1 881 obyvateli. Početné zastoupení zde mělo i občanství ukrajinské a vietnamské, kdy ukrajinské občanství mělo 882 obyvatel a vietnamské 774 obyvatel. Početné zastoupení zde má i německé a slovenské občanství, ovšem jedná se již pouze o 423 a 229 obyvatel (Český statistický úřad, 2021). Celkový přehled je vyobrazen ve sloupcovém grafu na obr. č. 7 níže.

Obr. 7: Počet cizinců (s obvyklým pobytem) a jejich státní příslušnost v Karlových Varech k 26.3.2011

Zdroj: Český statistický úřad (2011), zpracováno autorkou

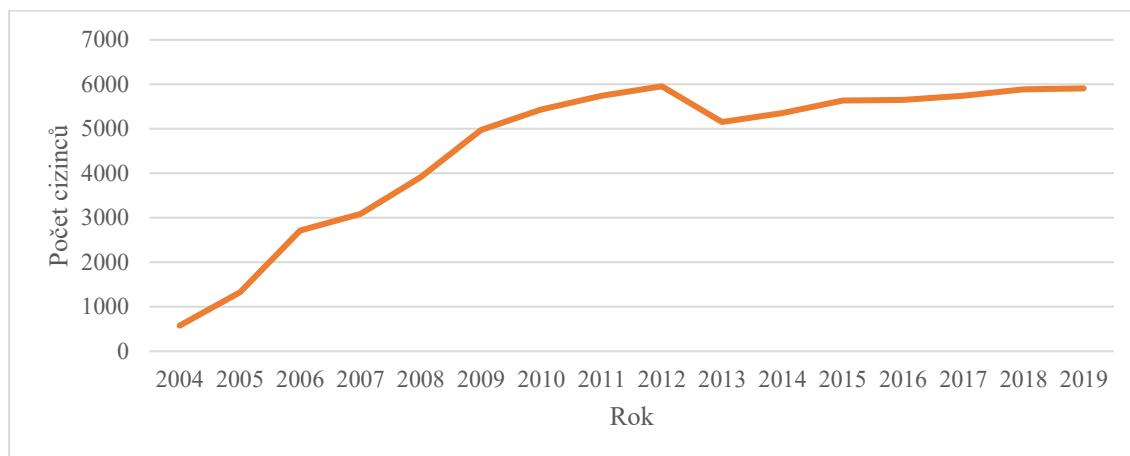
Český statistický úřad (2007) zmiňuje, že cizinci s ruským státním občanstvím jsou již několik let na předních příčkách v četnosti cizinců ve vztahu k celému Česku. Rovněž zmiňuje, že specifikum ruských občanů je vysoký podíl dětí do 15 let. Jedná se o druhou nejpočetnější skupinu cizinců s tímto specifikem (Drbohlav & et al., 2010). V Česku v roce 2006 38 % cizinců s ruským státním občanstvím cestovalo za rodinou, 33 % za zaměstnáním, 21 % k usídlení a 8 % spadalo do kategorie ostatní. V tomtéž roce úřady práce evidovaly 3 659 ekonomicky aktivních občanů z Ruska z nichž necelá třetina pracovala v oblasti nemovitostí a pronájmu a další výraznou kategorií byla práce v oblasti služeb (Český statistický úřad, 2007). Zároveň je nutné podotknout, že je zde i několik jedinců z řad ruských občanů, jenž na území České republiky pracuje

bez potřebných dokumentů (Drbohlav, 2010). Přesto Český statistický úřad (2007, s. 66) dodává: "Oproti ostatním z pěti nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR byl u občanů Ruska zaznamenán zvýšený podíl osob pracujících jako techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci..." Čermák a Janská (2011) zmiňují, že právě lázeňská centra, jako jsou Karlovy Vary, cizince lákají. Například Rusové mají město spojené s historickými kontakty (Drbohlav, 1999, cit. v Drbohlav, 2010). V roce 2005 byla koncentrace ruských občanů v Karlovarském kraji 9 % z celkového území České republiky (Český statistický úřad, 2006). Další početnou skupinu jsou Němci. Jejich koncentrace ve městě je spojená s historií. Ještě po roce 1930 byly Karlovy Vary jedním z měst s nejvyšším procentuálním zastoupením Němců. V roce 1970 se ve městě nacházelo 4,9 % Němců a v roce 1992 tomu bylo o jeden procentní bod méně (Srb, 2004). V roce 2011 se již jednalo o necelé jedno procento Němců z celkového počtu obyvatel (Český statistický úřad, 2021). Následující důvody jsou důvody, proč po roce 1945 menší část Němců nebyla odsunuta: "Důvody byly někdy politické (antifašistické), ale především ekonomické: odsun zde byl proveden s respektováním místní ekonomiky. Zůstali jednak odborníci, např. skláři, chemici ..." (Srb, 2004, s. 152). Zastoupení německy hovořících obyvatel se tak v dlouhodobém měřítku snižuje. Klesající trend může být důsledkem stárnutí obyvatel, jež ve městě působili (zmiňovaní odborníci), a neatraktivita města pro nově přicházející Němce.

Přehled o počtu cizinců zajišťuje Ministerstvo vnitra České republiky (2020b) a slouží pouze k informativním účelům, jak na svých stránkách zmiňují. Rovněž Ministerstvo vnitra České republiky (2020b) k datům z let 2004 a 2005 dodává: "Cizinci se zaváděli do systému postupně. Jestliže je ve straších statistikách menší počet, nelze z toho vyvozovat, že v minulých letech zde bylo méně cizinců, ale pouze to, že jich bylo do systému zavedeno tolik a tolik." Přesto se jedná o jediná data k počtu cizinců na území obcí. Do kategorie cizinců spadají cizinci jak s trvalým, tak i přechodným bydlištěm na území dané obce. Rovněž se do této kategorie řadí i osoby, kterým byl na území obce poskytnut azyl (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020b). Z grafu č. 8, v němž jsou zaznamenány hodnoty k počtu cizinců lze usoudit, že je počet cizinců ve městě dlouhodobě rostoucí a od roku 2010 se jejich počet drží mezi pěti a šesti tisíci.

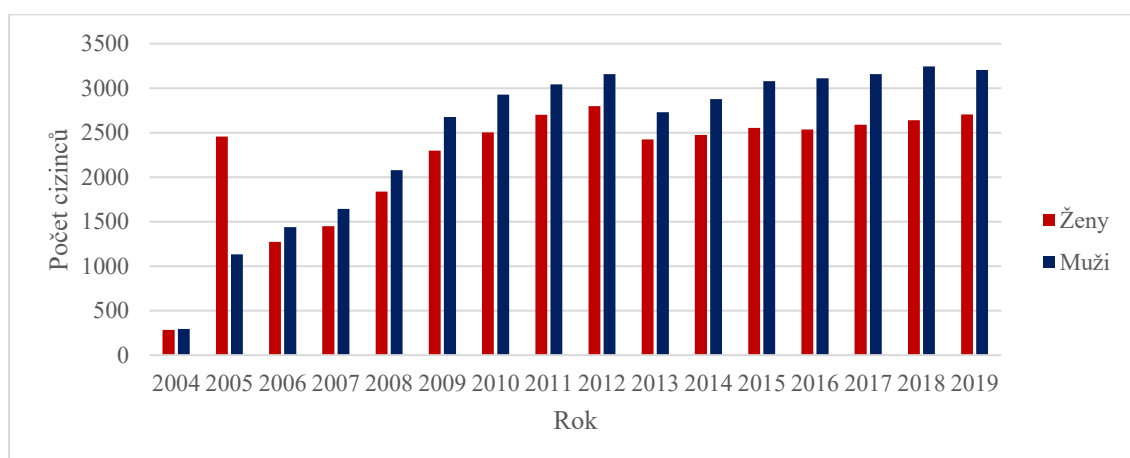
Obr. 8: Vývoj informativního počtu cizinců s realizovaným pobytem v Karlových Varech k 1.1.

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky (2020b), zpracováno autorkou

Graf č. 9 k vývoji počtu cizinců dle pohlaví slouží rovněž jako informativní prvek, jak již bylo zmíněno ve vztahu k poskytnutým informacím Ministerstva vnitra České republiky. Z grafu si lze povšimnout vyššího počtu mužů, takřka za celé sledované období. To Čermák a Janská (2011) přisuzují motivaci v rámci ekonomických aktivit na daném území, jež je pro muže charakteristická. V roce 2005 je dle grafu vyšší počet žen a převyšuje okolní hodnoty, zde se může jednat o chybný údaj ve zdrojovém datovém souboru, protože nebyla nalezena příčina, proč by měl být zaznamenán rychlý vzrůst a během následujícího roku prudký propad v počtu žen. Předpokládám, že počet žen se přibližoval hodnotě počtu mužů, jako tomu je u ostatních let.

Obr. 9: Vývoj informativního počtu cizinců s realizovaným pobytem v Karlových Varech dle pohlaví k 1.1.

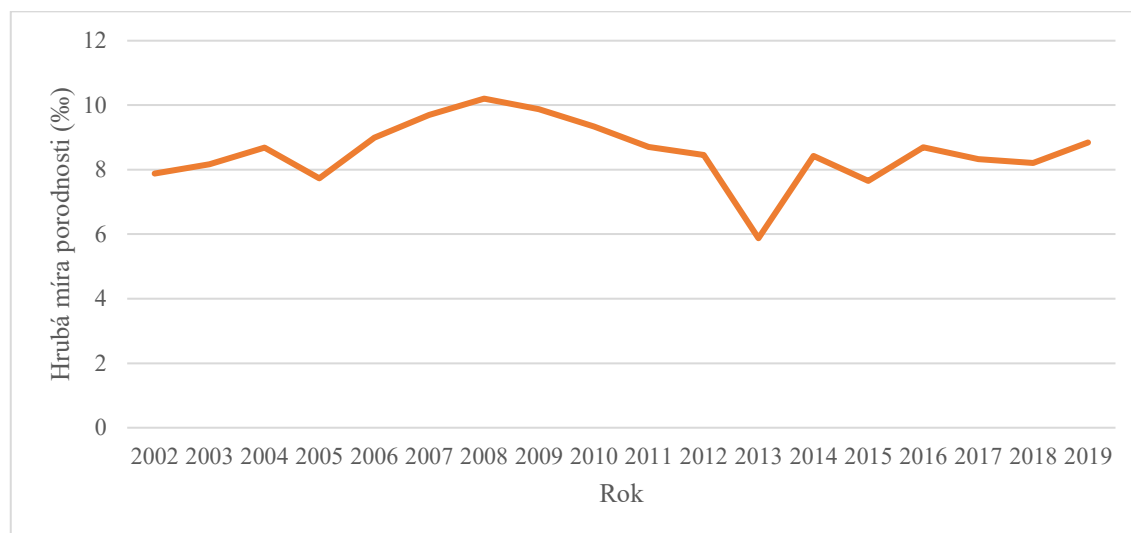
Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky (2020b), zpracováno autorkou

4.2 Přirozená měna obyvatelstva

Přirozená měna obyvatelstva vychází především ze dvou základních demografických procesů, jimiž jsou porodnost a úmrtnost. Jedná se o přirozený cyklus, který se odehrává ve všech populacích. S vývojem těchto procesů můžeme sledovat například vymírání populace na určitém místě, což by nám značil přirozený úbytek, nebo například prudký nárůst, jenž by značil přirozený přírůstek obyvatel. Rovněž do přirozené měny obyvatelstva řadíme i procesy jako sňatečnost nebo rozvodovost, protože mají vliv na reprodukci. Ovšem tento vliv se během let mění v závislosti na vývoji trendu nesezdaných párů. Sledované období přirozené měny obyvatelstva je v letech 2002 a 2019 z důvodu dostupnosti dat.

Vývoj hrubé míry porodnosti ve městě Karlovy Vary byl v průběhu let proměnlivý. Během let 2002 až 2008 tento ukazatel rostl, ovšem s mírným poklesem v roce 2005. V již zmíněném roce 2008 byla zaznamenána nejvyšší hodnota v rámci celého sledovaného období. Ovšem poté nastal pokles, který trval až do roku 2013, kdy je rovněž známá i nejnižší hodnota hrubé míry porodnosti. Od tohoto poklesu je již znám postupný růst křivky s mírnými výkyvy (obr. č. 10).

Obr. 10: Vývoj hrubé míry porodnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

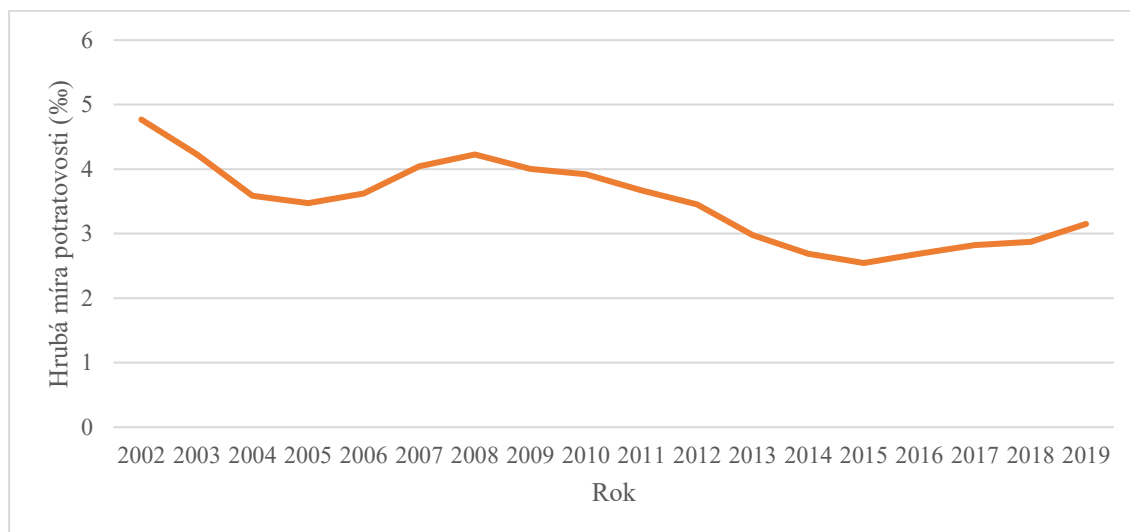

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

S vývojem hrubé míry porodnosti úzce souvisí i vývoj hrubé míry potratovosti, jež během let klesá, viz. obr. 11. Po roce 2005 byl zaznamenán mírný nárůst, který trval pouhé tři roky. Nejvyšší hodnoty hrubé míry potratovosti byly zaznamenány na začátku sledovaného období v roce 2002 a následně v roce 2008. Po roce 2008 nastal pokles

až do roku 2015, kdy je rovněž známa i nejnižší hodnota. Ovšem po roce 2015 nastává mírný růst, který ale nepřevyšuje hodnoty z roku 2012. Pokles hrubé míry potratovosti souvisí s počtem potratů, jejichž počet v dlouhém časovém období klesá. To je zapříčiněno především poklesem umělých potratů z důvodu užívání antikoncepce (Uzel, 2002).

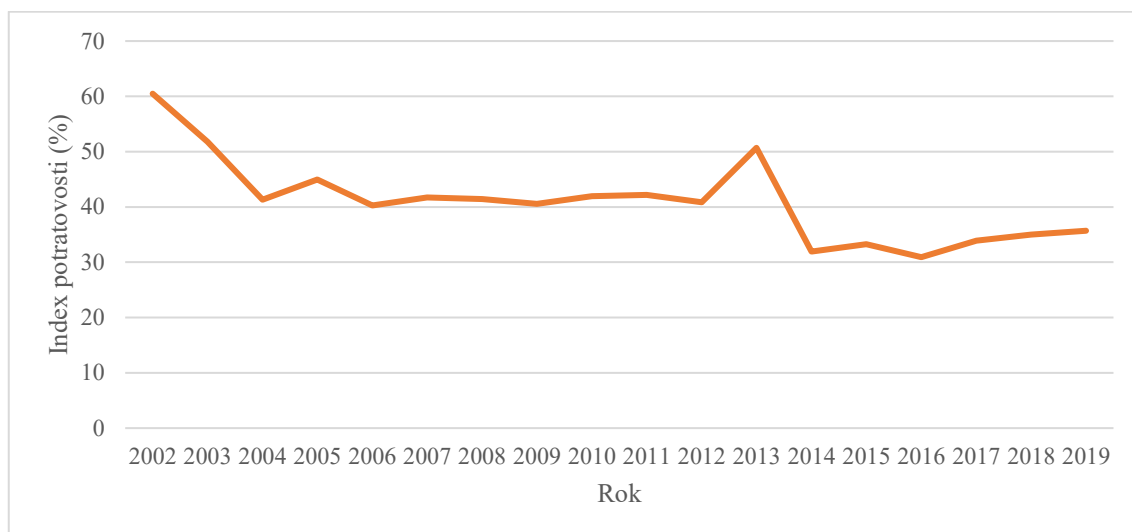
Obr. 11: Vývoj hrubé míry potratovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

K vývoji hrubé míry potratovosti lze zpracovat i index potratovosti, jenž značí počet potratů na 100 živě narozených dětí. Tento index vykazoval nejvyšší hodnoty v roce 2002, ovšem po tomto roce nastal prudký pokles a následovala stagnace až do roku 2013. V tomto roce nastal prudký vzestup, načež nadcházející rok následoval propad na nejnižší hodnoty v rámci sledovaného období. Po roce 2014 index sice postupně rostl, ovšem nedostal se na původní hodnoty, které předcházely roku 2013 (viz. obr. č. 12). Právě zmiňovaný výkyv, jenž byl zaznamenán v roce 2013, by mohl být jednou z příčin poklesu porodnosti v tomtéž roce.

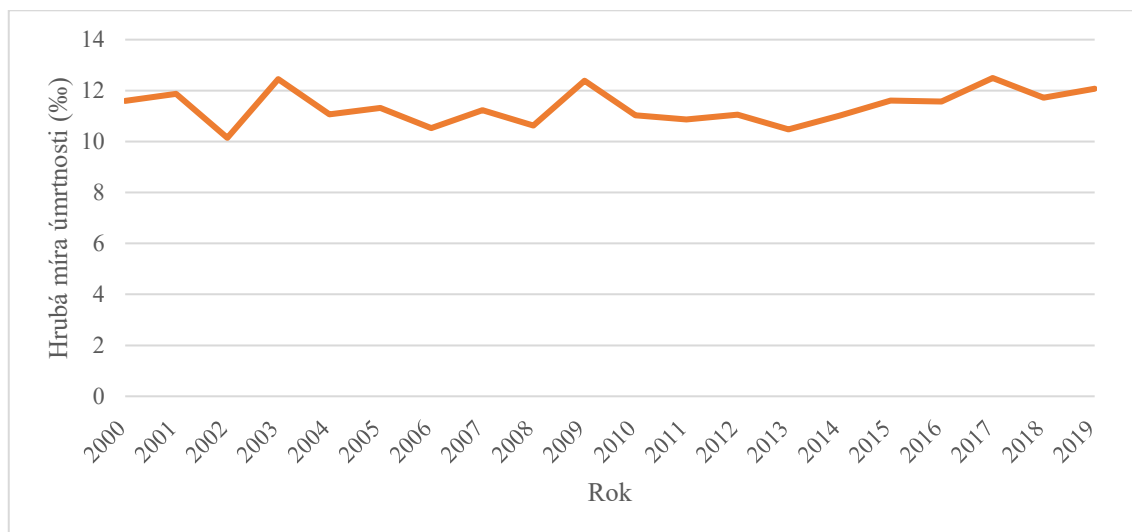
Obr. 12: Vývoj indexu potratovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Hrubá míra úmrtnosti se během sledovaného období na území města výrazně neměnila viz. obr. 13, přesto zde zaznamenáváme pozvolný růst, jež může být zapříčiněn stárnoucí populací. Nejnížší hodnoty byly zaznamenány v roce 2002 a naopak nejvyšší v roce 2003 a 2017.

Obr. 13: Vývoj hrubé míry úmrtnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2000 až 2019

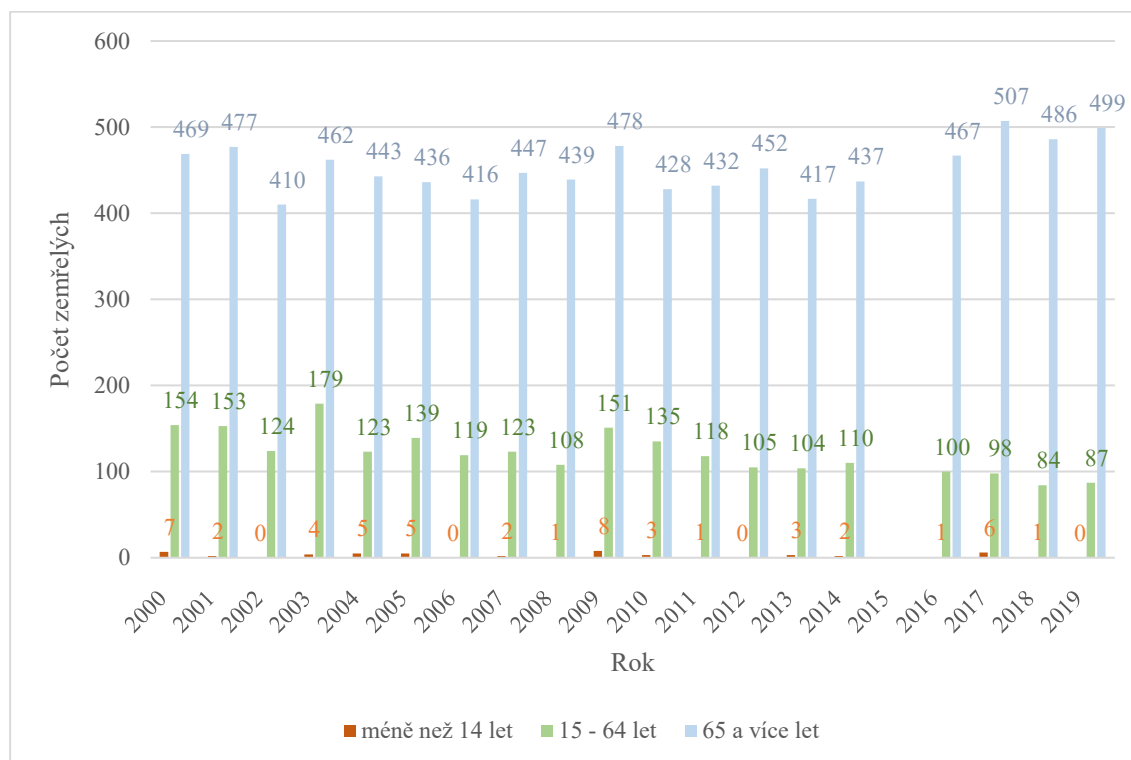

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Vývoj úmrtnosti lze sledovat i ve vztahu k věkovým skupinám, kdy lze oddělit děti, dospělé a lidi v důchodovém věku, viz. obr. 14. Pokud obyvatele rozřadíme do věkových kategorií, očekáváme odlišné příčiny smrti a odstraníme vliv věkové struktury. V kategorii dětské úmrtnosti jsou hodnoty nejnižší a řadíme sem i úmrtnost kojeneckou a novorozeneckou. Nejvyšší hodnoty v této kategorii jsou

zaznamenány v roce 2009. Úmrtnost v druhé věkové kategorii je o poznání vyšší než v předcházející, kdy nejvyšší počet zemřelých je v roce 2000. S touto kategorií se pojí i tvrzení o mužské nadúmrtosti, což značí vyšší počet zemřelých mužů nad počtem zemřelých žen (Kalibová, 2009). Tento jev může být zapříčiněn výrazným podílem vnějších, respektive zevních příčin smrti, jako jsou úrazy (Ševčík, 2007). Nejvyšší podíl zemřelých má nejstarší věková kategorie, do níž spadají obyvatelé v důchodovém věku. Pro rok 2015 nejsou dostupná data, přesto předpokládáme, že počet zemřelých v jednotlivých kategoriích bude obdobný. Mezi nejčastější příčiny smrti v Karlových Varech řadíme nemoci oběhové soustavy, novotvary, nemoci dýchací a trávicí soustavy a zmiňované vnější příčiny jako poranění nebo otravy (Český statistický úřad, 2021).

Obr. 14: Vývoj úmrtnosti ve vztahu k věkové skupině ve městě Karlovy Vary v letech 2000 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Již dle vývoje předchozích ukazatelů bylo zřejmé, že přirozená měna obyvatel bude vycházet v záporných číslech. Jedná se tak o přirozený úbytek obyvatel. Dle tabulky č.3 je zřejmý nejvyšší úbytek v roce 2003. Přestože porodnost byla v rámci tohoto roku vysoká, je zde zřejmý nadprůměrný nárůst úmrtí v reprodukční skupině (Český statistický úřad, 2021). Naopak nejnižší hodnoty byly zaznamenány v roce 2008, kdy byla zaznamenána nadprůměrná porodnost.

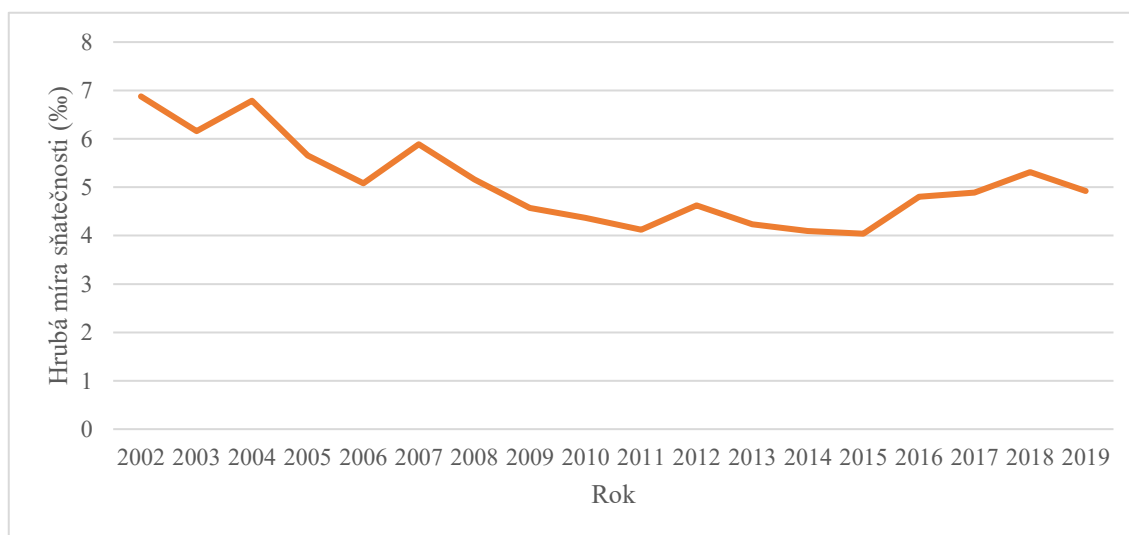
Tab. 3: Přirozená měna obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019⁴

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Přirozená měna obyvatel	-119	-222	-123	-184	-78	-78	-22	-129	-87
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Přirozená měna obyvatel	-110	-131	-230	-129	-196	-141	-204	-171	-157

Zdroj: Český statistický úřad (2021) a Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Doplňkovými ukazateli, jež mají vliv na přirozenou měnu obyvatelstva, především na vývoj porodnosti, jsou hrubá míra sňatečnosti a hrubá míra rozvodovosti. Ve městě Karlovy Vary je dle obr. č. 15 zaznamenán pokles hrubé míry sňatečnosti během let 2002 až 2015 a po roce 2015 je zaznamenán mírný růst. Můžeme si povšimnout, že graf hrubé míry sňatečnosti lehce kopíruje graf hrubé míry porodnosti. Přesto tento vliv, tedy souvislost mezi vývojem sňatečnosti a vývojem porodnosti, začíná být ve 21. století irelevantní. V minulém století byl kladen větší důraz na uzavření sňatku před početím dítěte. Nyní se jedná jak o děti narozené v manželství, tak i mimo něj v takzvaném faktickém manželství, jejichž počet se nadále zvyšuje (Arltová & Langhamrová, 2009).

Obr. 15: Vývoj hrubé míry sňatečnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

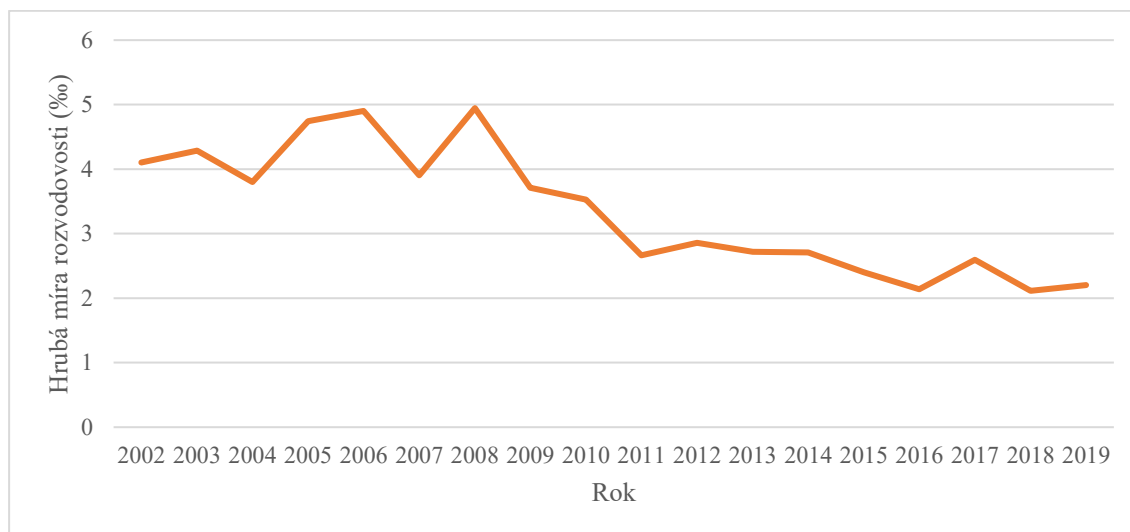

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

⁴ Grafické zpracování přirozené měny obyvatel v obr. č. 19.

S ukazatelem hrubé míry sňatečnosti je nutné zmínit i hrubou míru rozvodovosti, jež ve sledovaném období s výkyvy klesá. Nejvyšší hodnoty jsou známy z let 2006 a 2008. Naopak nejnižší byla zaznamenána v roce 2018. Lze si tak povšimnout, že se snižujícím trendem hrubé míry sňatečnosti klesá i trend vývoje hrubé míry rozvodovosti.

Obr. 16: Vývoj hrubé míry rozvodovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

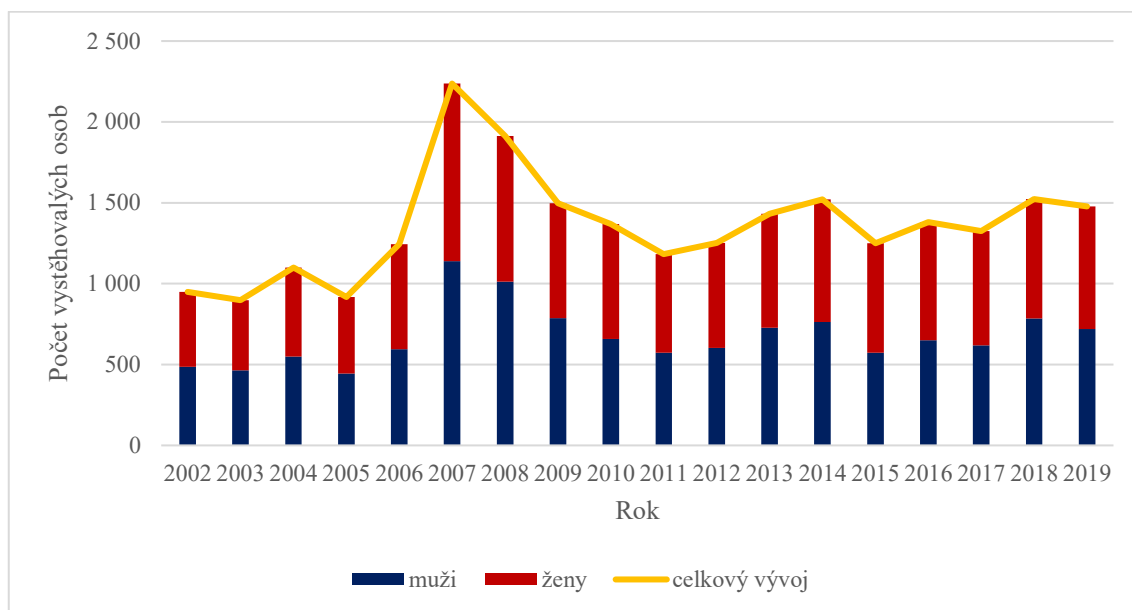
Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

4.3 Mechanická měna obyvatelstva

Mechanická měna obyvatelstva závisí na počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob v rámci daného území. Co se týče vývoje přistěhovalých osob v rámci Karlových Varů, jedná se o proměnlivý stav. Na počátku sledovaného období nastal prudký nárůst v roce 2007, a to 2 237 přistěhovalých osob. Následující čtyři roky počty přistěhovalých osob klesaly. Od roku 2012 až do roku 2019 se jedná o hodnoty v rámci 1 000 až 1 500 přistěhovalých obyvatel za rok, viz. obr. č. 17.

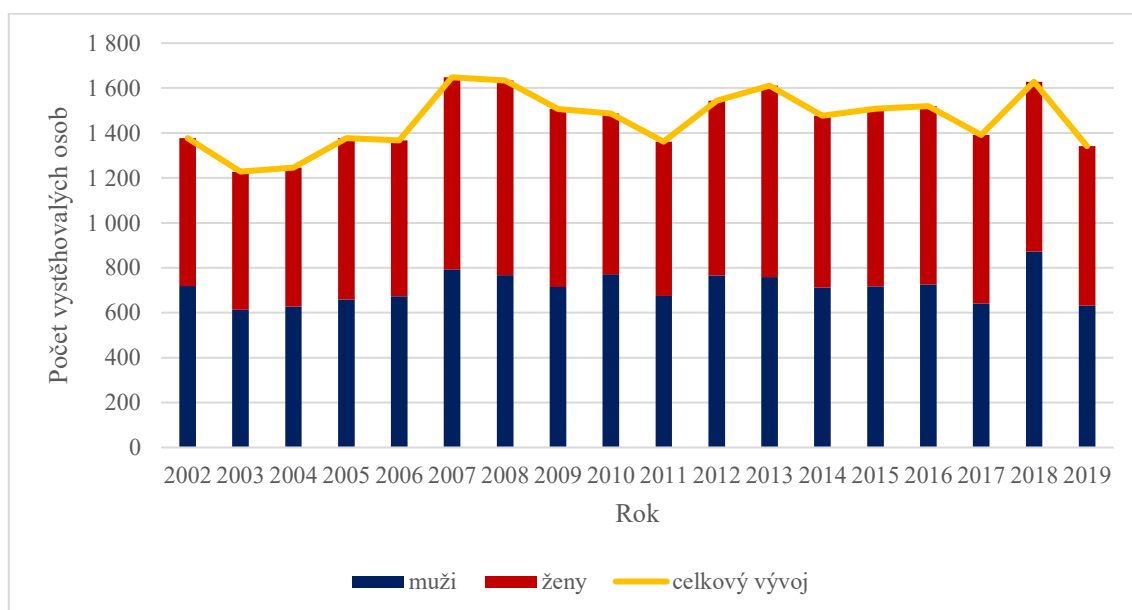
Obr. 17: Vývoj přistěhovaných obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Naopak počet vystěhovaných osob v rámci města je mnohem vyšší, viz. obr. 18. Křivka vývoje vystěhovaných obyvatel je rovněž proměnlivá, ale setkáváme se zde s vyššími hodnotami. Nejvyšší hodnoty přesahující hranici 1 600 vystěhovaných obyvatel byly zaznamenány v letech 2007, 2008, 2013 a 2018. Průměrně se za rok vystěhuje 1 458 obyvatel, což je o 100 více než se jich průměrně do města přistěhuje v rámci sledovaného období.

Obr. 18: Vývoj vystěhovaných obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Z grafického znázornění počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob (obr. č. 17 a č. 18) je zřejmé, že počet vystěhovalých značně převyšuje počet přistěhovalých obyvatel. Mechanická měna obyvatelstva tak vychází v záporných číslech (tab. č. 4) a jedná se o mechanický úbytek obyvatelstva vlivem stěhování. Výjimku tvoří roky 2007, 2008 a 2014. Přesto je zde zřejmý vliv nejen již výše analyzovaného přirozeného úbytku obyvatel, ale i mechanického úbytku obyvatel na celkový počet obyvatel ve městě. Mohlo by se tak jednat o proces smršťujícího se města (Schett, 2011).

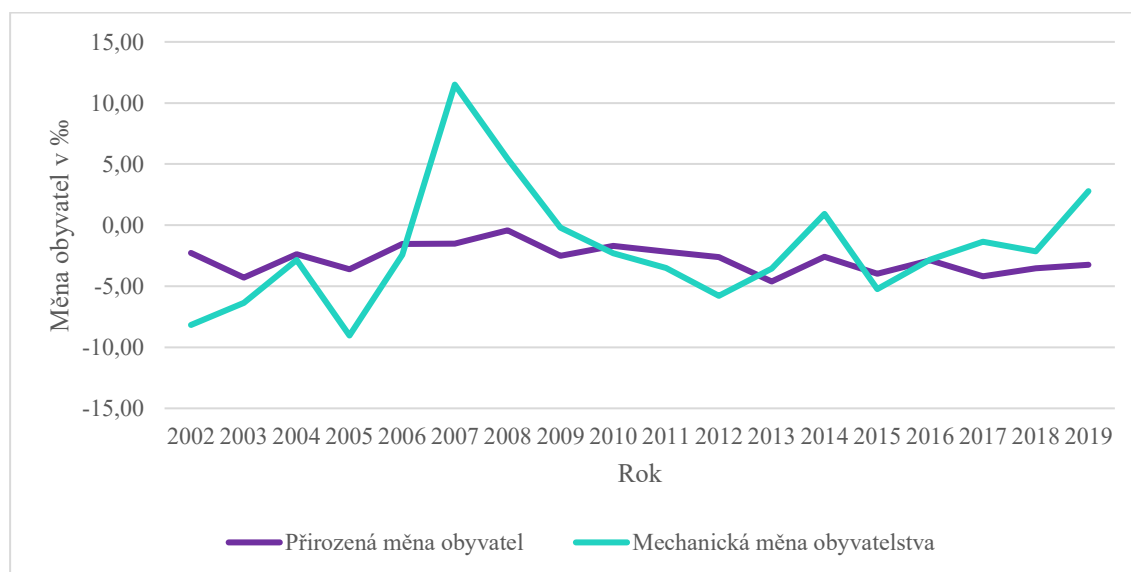
Tab. 4: Mechanická měna obyvatelstva ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mechanická měna obyvatelstva	-428	-330	-147	-460	-124	589	279	-10	-118
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mechanická měna obyvatelstva	-178	-291	-178	46	-259	-139	-66	-104	135

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Do spojnicového grafu v obr. č. 19 byly zaneseny vypočtené hodnoty k přirozené i mechanické měně obyvatel za dané časové období. Z něj vyplývá, že mechanická měna obyvatelstva je dominující, oproti přirozené, jejíž křivka i přes rozkolísanost, nevykazuje tak značné výkyvy. Ty jsou u mechanické měny patrné především v letech 2004 až 2005, 2007, 2014 a 2019. Přesto jsou u obou křivek patrné především záporné hodnoty (úbytek) pod hranicí 0 ‰.

Obr. 19: Přirozená a mechanická měna obyvatel (v promile) ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

5 Socioekonomický vývoj

Socioekonomická situace a její dlouhodobý vývoj v daném městě může v konečném důsledku ukazovat nejen na vybavenost města, ale i určitou míru jeho atraktivity. S dlouhodobým trendem úbytku obyvatel, jenž je v Karlových Varech patrný, lze předpokládat, že jedním z důvodů, může být i sociální či ekonomická situace ve městě. Blíže zkoumané budou dlouhodobý vývoj ekonomických subjektů, který se jeví jako proměnlivý, nezaměstnanost, která ovšem koreluje s nezaměstnaností v rámci celorepublikové ekonomické situace, občanská vybavenost ve městě, která by mohla úzce souviset s atraktivitou pro obyvatele města, a v poslední řadě i samotný rozvoj města a jeho finanční hospodářství, tedy plány v oblasti sociálních zařízení a kultury.

5.1 Ekonomické subjekty

Během deseti let, jakožto sledovaného období, je ve městě Karlovy Vary zaznamenán růst obchodních společností. Jedná se o více než 500 nově registrovaných ekonomických subjektů (Český statistický úřad, 2021). Naopak zde zaznamenáváme pokles počtu družstev a fyzických osob. U družstev se jedné skoro o 20 závodů a u fyzických osob o necelý 1 tisíc. Zde by se mohlo jednat o souvislost s klesajícím trendem v rámci počtu obyvatel. Státní podniky jsou ve městě, až na rok 2015, stálé. Může se, ale jednat i o chybný výkyv ve zdrojovém datovém souboru nebo důsledek reorganizace. Tabulka č. 5 rovněž zodpovídá jednu z výzkumných otázek, jež se dotazuje na nejpočetnější ekonomické subjekty.

Tab. 5: Ekonomické subjekty ve městě Karlovy Vary v letech 2010 až 2020

Rok	Obchodní společnosti	Družstva	Státní podniky	Fyzické osoby celkem
2010	4 450	61	4	19 032
2011	4 637	60	4	19 274
2012	4 724	58	4	19 043
2013	4 822	56	4	18 759
2014	4 918	55	4	18 829
2015	5 053	53	3	18 678
2016	5 154	50	4	18 615
2017	5 257	47	4	18 513
2018	5 270	47	4	18 319
2019	5 324	47	4	18 057
2020	5 154	43	4	18 162

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Pro značný úbytek fyzických osob v rámci ekonomických subjektů, byla zpracována ještě podrobnější tabulka, jež dělí fyzické osoby podle právní formy. Dle tabulky č. 6 ale nelze označit jednu skupinu za více či méně prosperující. Všechny tři kategorie jsou velmi dynamické. Kategorie, do níž spadají živnostníci všech oborů, je v průběhu sledovaného období velmi proměnlivá. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším počtem živnostníků činí 2 000, přesto pokud porovnáme začátek a konec sledovaného období, zaznamenáváme zde pokles o necelých 800 živnostníků. Přesto je nutné brát v potaz obecnou proměnlivost této kategorie. Nejméně proměnlivá kategorie se jeví podnikatelé v zemědělství. Zde byl zaznamenán růst s mírnými výkyvy. Obecně se zde ale jejich počet zvýšil o necelých sto. Výraznou kategorií je třetí, do níž spadají ostatní soukromí podnikatelé. Zde na začátku sledovaného období zaznamenáváme mírný pokles. V roce 2013 ale nastává velký nárůst a to o 262 %. Poté, ale nastává pokles, který trvá do konce sledovaného období a počet podnikatelů je nižší než na počátku sledovaného období.

Tab. 6: Rozdělení fyzických osob dle právní formy podnikání ve městě Karlovy Vary v letech 2010 až 2020

Rok	Živnostníci	Podnikatelé v zemědělství	Ostatní soukromí podnikatelé
2010	17 961	166	905
2011	18 221	172	881
2012	17 988	175	880
2013	16 223	164	2 372
2014	16 695	176	1 958
2015	16 739	222	1 717
2016	16 841	219	1 555
2017	17 074	230	1 209
2018	16 908	239	1 172
2019	17 060	242	755
2020	17 167	258	737

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

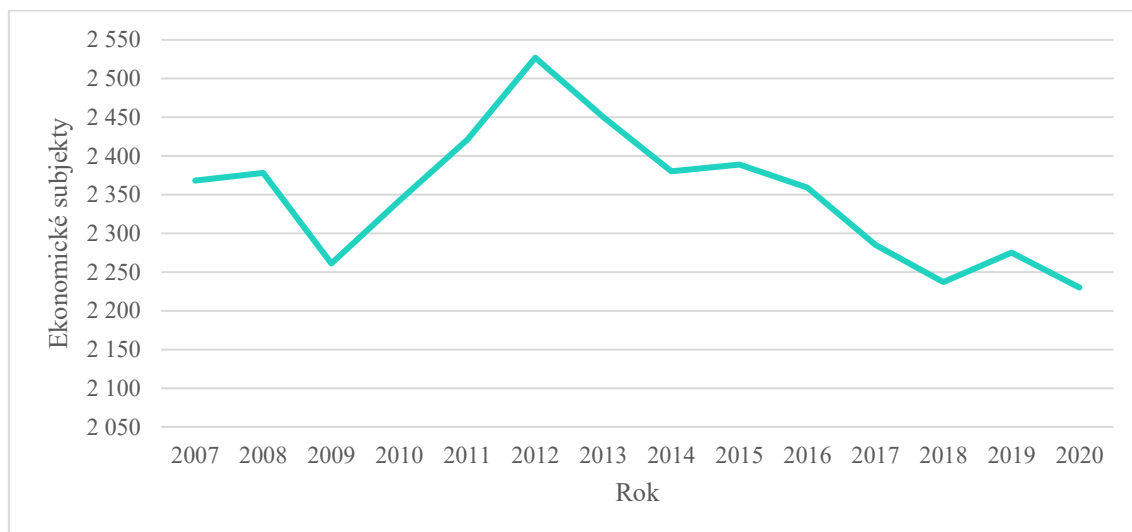
Výše zmíněné ekonomické subjekty spadají do různých kategorií na základě jejich převažující činnosti dle klasifikace CZ-NACE. S ohledem na dostupnost dat bylo zvoleno stejné časové období jako u tab. č. 5 a 6⁵. Mezi nerozšířenější odvětví v rámci množství ekonomických subjektů ve městě řadíme velkoobchod a maloobchod včetně opravy a údržbu motorových vozidel. V rámci sledovaného období je počet těchto subjektů velmi proměnlivý, ale obecně se jejich počet drží mezi 590 tisíci až 670 tisíci (Český statistický úřad, 2021). Vysoký počet těchto subjektů je předvídatelný, protože Karlovy Vary vykonávají funkci krajského města, a očekáváme zde tak zvýšenou koncentraci služeb. Mezi další rozšířená odvětví řadíme průmysl a stavebnictví, přičemž v rámci desetiletého horizontu sice počet těchto subjektů kolísá, ale v konečném

⁵ Zpracovaná tabulka s daty viz. příloha A.

důsledku počet vzrostl. U obou oborů se jednalo o nárůst v rámci 6 až 8 %. Pro lázeňské město bychom předpokládali i vysoký počet ekonomických subjektů, jejichž činnost spadá do kategorie ubytování, stravování a pohostinství. Jejich počet v průběhu sledovaného období vzrostl o necelých 20 tisíc subjektů. S tímto oborem v souvislosti s charakterem města lze zmínit i pomalejší nárůst v oblasti zdravotní a sociální péče a značný nárůst v oblasti kulturní, zábavní a rekreační činnosti, jenž činí 30 %. Zajímavý může být i obrovský pokles subjektů s činností peněžnictví a pojišťovnictví, jejichž počet v rámci deseti let klesl o více než polovinu. Naopak překvapivým může být růst v oblasti profesní, vědecké a technické činnosti, jenž činil 14 %, a v informační a komunikační činnosti nárůst až o 31 %. Všeobecně se počet ekonomických subjektů zvyšuje (vyjma fyzických osob), takřka ve všech oborech. Výjimkou je již zmíněný obor peněžnictví a pojišťovnictví a dále obor činností exterritoriálních organizací a orgánů, jejichž počet se snížil o více než polovinu (Český statistický úřad, 2021), podrobněji viz. příloha A a B.

Ekonomické subjekty lze rozdělit i dle počtu zaměstnanců. Dle dostupných dat vznikly dva grafy (obr. 20 a 21), jež sledují tento vývoj dle rozdílných kategorií. Pro srozumitelné zobrazení byl vytvořen samostatný graf pro subjekty s maximálním počtem pěti zaměstnanců (obr. 20). Jedná se o nejrozšířenější velikost (dle počtu zaměstnaných osob) ekonomického subjektu. Vývoj těchto mikropodniků je během sledovaného období proměnlivý. Na začátku sledovaného období nastává mírný nárůst, ale v roce 2009 nastává propad a město přichází o 117 podniků, to může být zapříčiněno hospodářskou krizí, jež v předchozím roce nastala. Během následujících 5 let ale nastává prudký vzestup a zároveň se jedná o nejvyšší počet těchto mikropodniků během sledovaného období. Ovšem od roku 2013 zaznamenáváme pokles těchto mikropodniků a v roce 2020 byl jejich počet nejnižší, a to 2 230. Nelze ale vyloučit, že tyto podniky buď zanikly nebo zvyšovaly počet svých zaměstnanců, a tak se přemístily do jiné kategorie. Například vlivem hospodářského růstu v zemi.

Obr. 20: Vývoj ekonomických subjektů do 5 zaměstnanců ve městě Karlovy Vary v letech 2007 až 2020

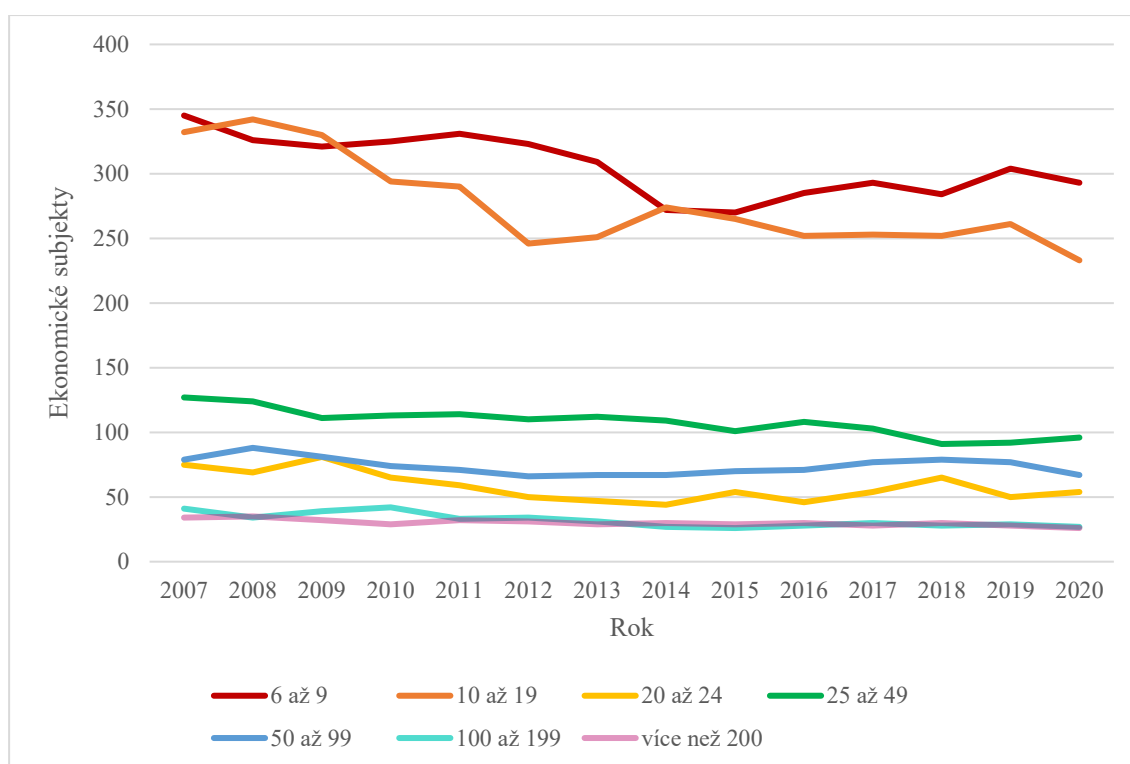
Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Druhý z grafů (obr. 21) již zahrnuje vývoj všech ostatních ekonomických subjektů jako zbývající mikropodniky, malé podniky, střední a velké podniky. Lze si povšimnout, že počty zbývajících podniků nejsou tak vysoké jako u předchozích mikropodniků. Přesto se zde objevuje vyšší koncentrace jak podniků s 6 až 9 zaměstnanci, tak i 10 až 19 zaměstnanci. Jedná se především o kategorii mikropodniků a malých podniků⁶. Jejich počet ale v dlouhodobém časovém úseku klesá. Na počátku sledovaného období se jednalo zhruba o 340 podniků jedné kategorie. V roce 2020 ale evidujeme již jen 293 podniků s 6 až 9 zaměstnanci a pouhých 233 podniků s 10 až 19 zaměstnanci. Dal by se předpokládat spíše rostoucí trend vývoje, z důvodu úbytku mikropodniků do 5 zaměstnanců a předpokladu, že ekonomické subjekty prosperovaly, a zvyšovaly se tak kapacitní možnosti. Tento jev se ale v grafu viditelně neprokresluje a nelze tak vyvodit tuto provázanost. Další ekonomické subjekty s vyšším podílem zastoupení disponují 25 až 49 zaměstnanci a počet těchto subjektů dlouhodobě rovněž klesá. Lze si povšimnout, že tato kategorie je více zastoupena než podniky s 20 až 24 zaměstnanci, které bychom nejspíše očekávali na třetí pozici v četnosti. Zbývající podniky mají mírnější průběh křivky a ač zde lze pozorovat mírné kolísání, nejedná se o dramatické změny růstu či poklesu. Kategorie dle počtu zaměstnanců byly vytvořeny Českým statistickým úřadem (2021), až na kategorii poslední, kdy byly

⁶ Evropská komise (2019) kategorizuje podniky dle počtu zaměstnanců, ročního obrátu a bilanční sumy roční rozvahy. V mikropodniku je zaměstnáno maximálně 10 osob, neboli ročních pracovních jednotek. V malém podniku se již jedná o maximální počet 50 osob a u středního podniku o 250 osob.

sečteny všechny podniky nad 200 zaměstnanců. Zde je možné zmínit, že z podniků nad 200 zaměstnanců nejvíce vynikaly ty s 250 až 499 zaměstnanci a během let nastal jejich propad z 22 podniků na 10. Zároveň nejvíce zaměstnanců v jednom subjektu bylo evidováno v roce 2010, a to s 2 500 až 2 999 zaměstnanci (v kategorii, jež nadále evidována nebyla). Rovněž je nutno uvést, že okolo 10 tisíc ekonomických subjektů je registrováno bez zaměstnanců a 21 tisíc ekonomických subjektů neuvedlo počet svých zaměstnanců (Český statistický úřad, 2021).

Obr. 21: Vývoj ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců ve městě Karlovy Vary v letech 2007 až 2020

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

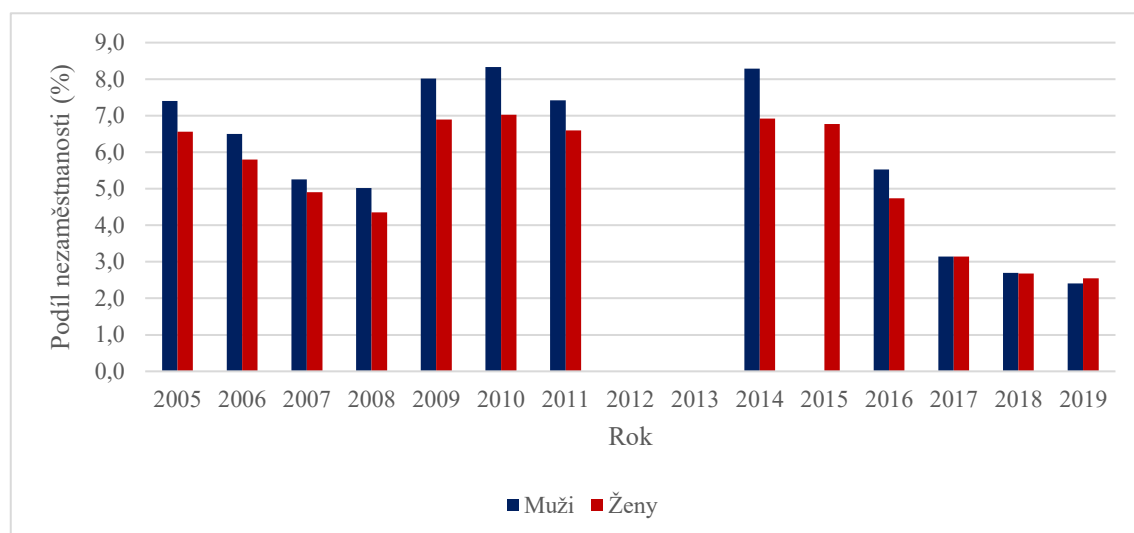
5.2 Nezaměstnanost

Výše zmíněné ekonomické subjekty mají provázanost i s nezaměstnaností na dané územní jednotce. Nejen jejich množství, ale i velikost, tedy počet zaměstnanců, mohou mít vliv na vývoj nezaměstnanosti. Primární vliv má ale ekonomická situace dané země a regionální ekonomické faktory.

U nezaměstnanosti se ovšem potýkáme s omezeným zdrojem dat⁷. Dle grafu č. 20 je zřejmá patřičná dynamika tohoto ukazatele. Nachází se zde velké rozdíly hodnot mezi jednotlivými obdobími. Lze tak vypořádat, že s ekonomickou situací rychle reaguje i vývoj nezaměstnanosti. Vliv ekonomické krize, která nastala v roce 2008, má velký vliv na několik dalších let, za předpokladu že v roce 2012 a 2013, za které dostupná data nebyla, byly obdobné hodnoty jako v letech 2009 až 2011 a 2014. Po zotavení z ekonomické krize lze vidět značný pokles míry nezaměstnanosti. Přesto se zde setkáváme s vyšší mírou nezaměstnanosti ve srovnání s celorepublikovým průměrem (PROCES, 2015).

Obr. 22: Vývoj míry nezaměstnanosti v % k poslednímu dni daného roku ve městě Karlovy Vary v letech 2005 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

5.3 Občanská vybavenost

Po prokázání ubytku obyvatel a rovněž trendu stárnoucí populace byla vytvořena tato kapitola pro objasnění možných souvislostí. Každá z generací preferuje jinou občanskou vybavenost. Jedním z příkladů je pokles porodnosti, a tím přímý vliv na sektor vzdělávání, nebo změna chování spotřebitele s klesajícím množstvím mladých obyvatel (Schett, 2011). Například pro mladší generace je zde absence vysokoškolského vzdělání, a jak agentura PROCES (2015) uvádí, i chybějící atraktivní pracovní příležitosti. Naopak starší generace, která se v průběhu následujících let bude dle trendu

⁷ Chybějící data ve zdrojovém souboru u let 2012 a 2013 (Český statistický úřad, 2021).

zvětšovat, vyžaduje sociální a zdravotní zabezpečení. Právě sociální vybavení ve městě se jeví jako nedostatečné. Rovněž se zde ale jakožto u lázeňského města předpokládá rozvinutý cestovní ruch a s tím související ubytovací zařízení.

5.3.1 Vzdělávání

Možnosti vzdělání ve městě Karlovy Vary jsou blíže představeny v tabulce č. 7, jež je rozdělena do několika kategorií. Dle dostupnosti jednotlivých dat lze určit vývoj počtu institucí poskytující vzdělání. Jak je z tabulky zřejmé, ve městě je patrný především nárůst počtu tříd v základních školách. Počet těchto tříd se zvýšil za dobu 6 let o 29, i přes klesající trend vývoje počtu obyvatel a poměrně stálý vývoj v počtu narozených dětí. Počet ostatních vzdělávacích institucí je v celku stálý. Minimálně proměnlivý je počet tříd mateřských škol a počet středních odborných učilišť. Rovněž lze doplnit, že v roce 2015 zanikla jedna střední škola.

Tab. 7: Počet tříd a škol mezi lety 2012 až 2018 ve městě Karlovy Vary

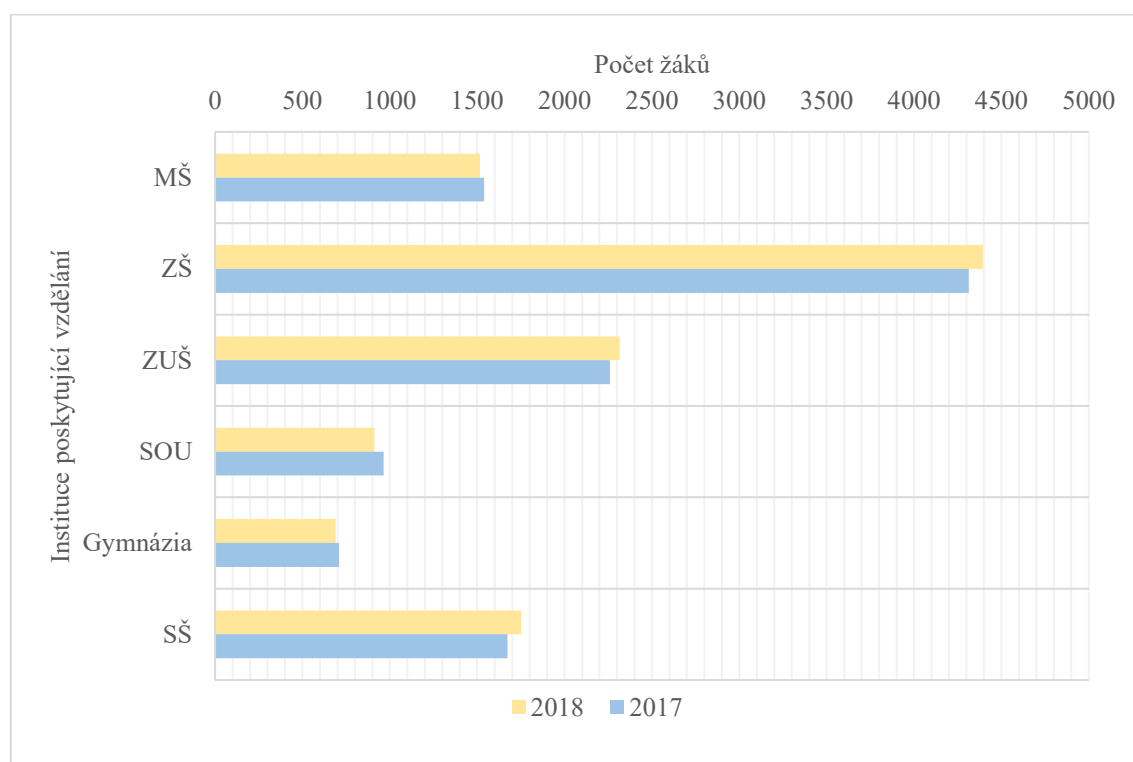
Rok	Počet tříd		Počet škol			
	MŠ	ZŠ	ZUŠ	Gymnázia	SŠ	SOU
2018	61	211	2	2	8	5
2017	62	205	2	2	8	6
2016	62	200	2	2	8	6
2015	62	194	2	2	8	5
2014	61	184	2	2	9	6
2013	61	184	2	2	9	6
2012	60	182	2	2	9	6

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

S množstvím vzdělávacích institucí lze zkoumat i počet jejich žáků dle kategorií (nikoliv počet žáků na jednu školu). Data znázorněna v obr. č. 23 jsou dostupná pouze pro dva roky. Poslouží tak alespoň pro představu vytíženosti jednotlivých institucí. Mateřské školy navštěvuje přes 1 500 dětí. Na jednu třídu v roce 2018 tak připadalo průměrně 25 dětí. Počet dětí se během dvouletého období snížil a lze tedy tuto skutečnost vztáhnout i k faktu zániku jedné třídy, viz. tab. 7. Základní školy evidují přes

4 300 žáků. Zprůměrování, kolik dětí připadá na jednu třídu, by přineslo jisté zkreslení, protože zde hraje roli jejich věk a odchozená školní docházka. Základní umělecké školy, které jsou ve městě dvě, navštěvuje okolo 2 300 žáků. A lze konstatovat, že je v obou typech škol zaznamenán nárůst v počtu žáků. Z nadstaveb základního vzdělání je nejméně studentů evidováno na gymnáziích, to může být zapříčiněno skutečností, že se ve městě nacházejí pouze dvě, ale jejich kapacita zřejmě nestačí. Druhým nejméně využívaným typem nadstavbového (sekundárního) vzdělání jsou střední odborná učiliště, jež vzdělávají okolo 950 studentů. A v poslední kategorii jsou instituce středních odborných a praktických škol, jež evidují okolo 1 700 studentů.

Obr. 23: Počet žáků v určité vzdělávací instituci ve městě Karlovy Vary k rokům 2017 a 2018

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

V rámci Integrovaného plánu rozvoje území Karlovy Vary, jenž společnost PROCES (2015) vypracovala, je zmíněno, že v Karlovarské sídelní aglomeraci je výrazně podprůměrná vzdělanost. Celých 22,6 % obyvatel spadá do kategorie základního vzdělání, a to včetně nedokončeného, což je o 4 % více, než je celorepublikový průměr. Rozdíly jsou značné i u vyšších kategorií vzdělání. Společnost PROCES (2015) dále k vysokoškolskému vzdělání uvádí: "To je dáno zejména omezenou nabídkou terciálního vzdělávání v regionu i kraji, což vede

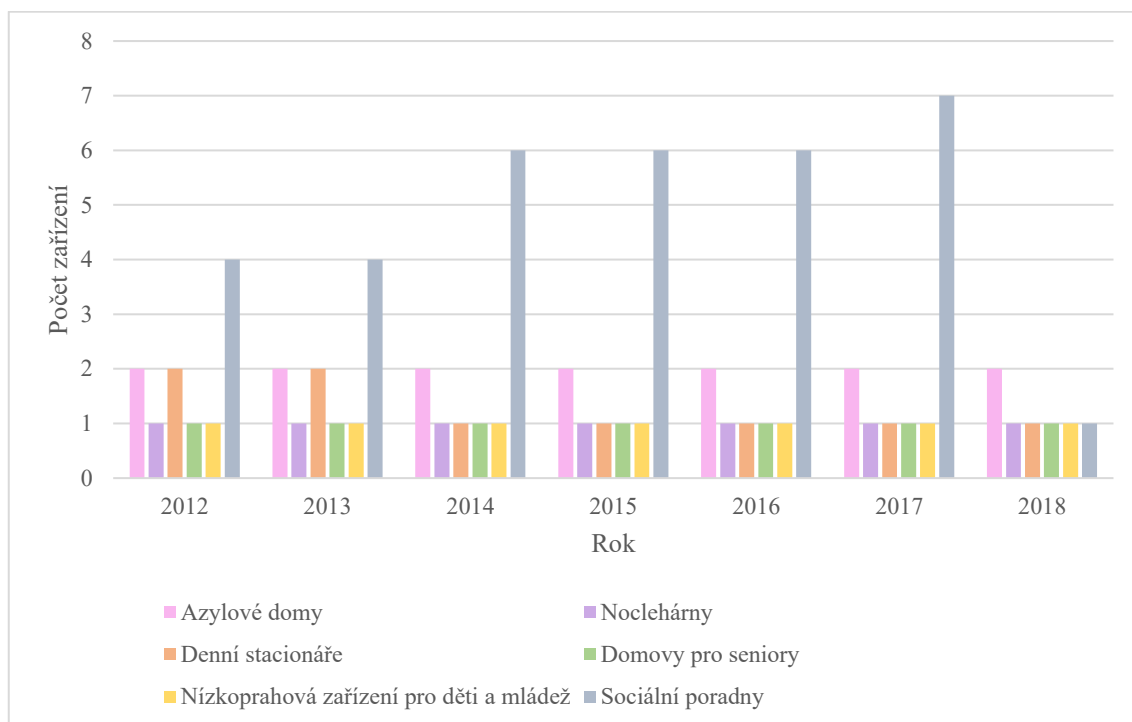
k odchodu mladých talentovaných obyvatel za studiem mimo region (brain drain – odliv mozků). Zároveň z důvodu omezené nabídky atraktivních a kvalifikovaných pracovních příležitostí se tito absolventi VŠ po vystudování zpátky do regionu nevracejí (převládá dlouhodobá pasivní bilance migrace mladých talentů a vysoce kvalifikovaných lidských zdrojů)".

Ve městě Karlovy Vary se momentálně nachází pouze jedna vzdělávací instituce poskytující terciální vzdělání. Je jím soukromá Vysoká škola finanční a správní, která ve městě umožňuje studium čtyř programů, jimiž jsou ekonomika a management, bezpečnostně právní studia, kriminalistika a forenzní disciplíny a posledním oborem je právo v podnikání. Ovšem školné na této škole za jeden akademický rok dosahuje částky 58 000,- Kč za bakalářské studium a 60 000,-Kč za navazující studium (Vysoká škola finanční a správní, 2021). To činí minimálně 174 000,- Kč za tři roky bakalářského oboru a v případě navázání v magisterském studijním programu je celková částka 294 000,- Kč, což je pro mnoho mladých lidí nedosažitelná suma. Dle rozvojového plánu společnosti PROCES z roku 2015, ve městě měly pobočky ještě dvě vysoké školy. Ovšem k roku 2021 nebyly nalezeny informace k jejich momentálnímu působení ve městě.

5.3.2 Sociální a zdravotnické zabezpečení

V oblasti sociálního a zdravotnického zabezpečení města lze zhodnotit dostupnost jednotlivých zařízení, popřípadě jejich absenci. Ze sociálních zařízení byla ve městě nejvyšší koncentrace sociálních poraden, jejichž počet se během let zvyšoval. Ovšem v roce 2018 evidujeme jejich pokles o 6 takových zařízení. Snížil se počet i denních stacionářů, a to na polovinu. Neměnný počet sociálních zařízení evidujeme u azylových domů, domů pro seniory, nocleháren a u nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Ve městě je zároveň úplná absence chráněného bydlení a chybí zde i domovy pro osoby se zdravotním postižením (Český statistický úřad, 2020b). Lze tedy zhodnotit, že vývoj a počet sociálních zařízení se ve městě dlouhodobě nerozvíjí. Společnost PROCES (2015, s. 35) k této problematice dodává: "Karlovarsko se potýká s nerovnoměrným rozložením a nedostatečnou kapacitou či absencí některých typů sociálních služeb v území. Celková nabídka sociálních služeb je nedostatečná – vzhledem ke stárnutí obyvatel se největší deficit týká terénních sociálních služeb".

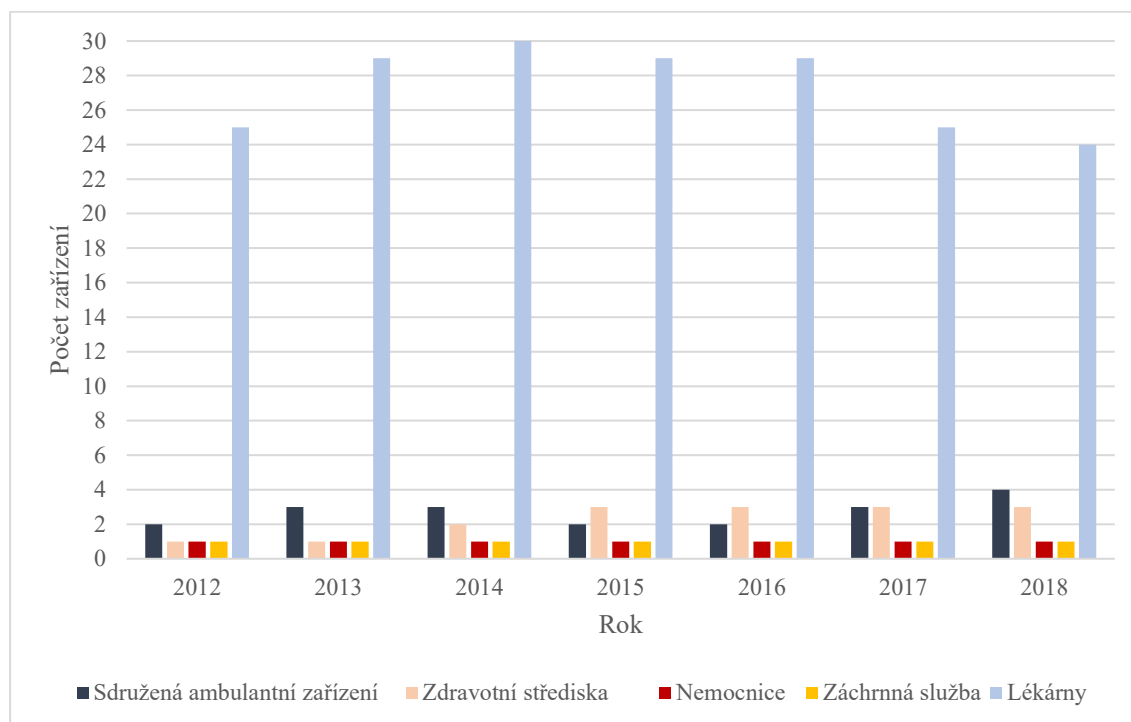
Obr. 24: Počet sociálních zařízení ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

Do zdravotnických zařízení byly zařazeny instituce vykonávající zdravotní péči a dále lékárny. Právě lékáren je ve městě nejvyšší koncentrace. Během sledovaného období můžeme dle obr. č. 25 pozorovat nárůst a pokles této služby. Vývoj je patrný i u sdružených ambulantních zařízení, jejichž počet se během sledovaného období zdvojnásobil. Další vývoj evidujeme i u zdravotních středisek, jejichž počet vzrostl o dvě nové jednotky. Žádnou změnu pak neevidujeme u nemocnic a záchranných služeb. Všechna zdravotnická zařízení tedy buď mají stálý počet pracovišť, nebo jej zvyšují. Z tohoto pohledu můžeme zhodnotit vývoj zdravotních služeb jako příznivý. Ovšem nutno dodat, že zde chybí i některá specializovaná střediska jako odborné léčebné ústavy nebo léčba pro dlouhodobě nemocné pacienty, především, vztáhneme-li tuto skutečnost k populačnímu vývoji ve městě a s ním spojené stárnoucí populaci, u níž předpokládáme vyšší nároky na zdravotní a sociální péči, která se momentálně jeví jako kapacitně nedostatečná.

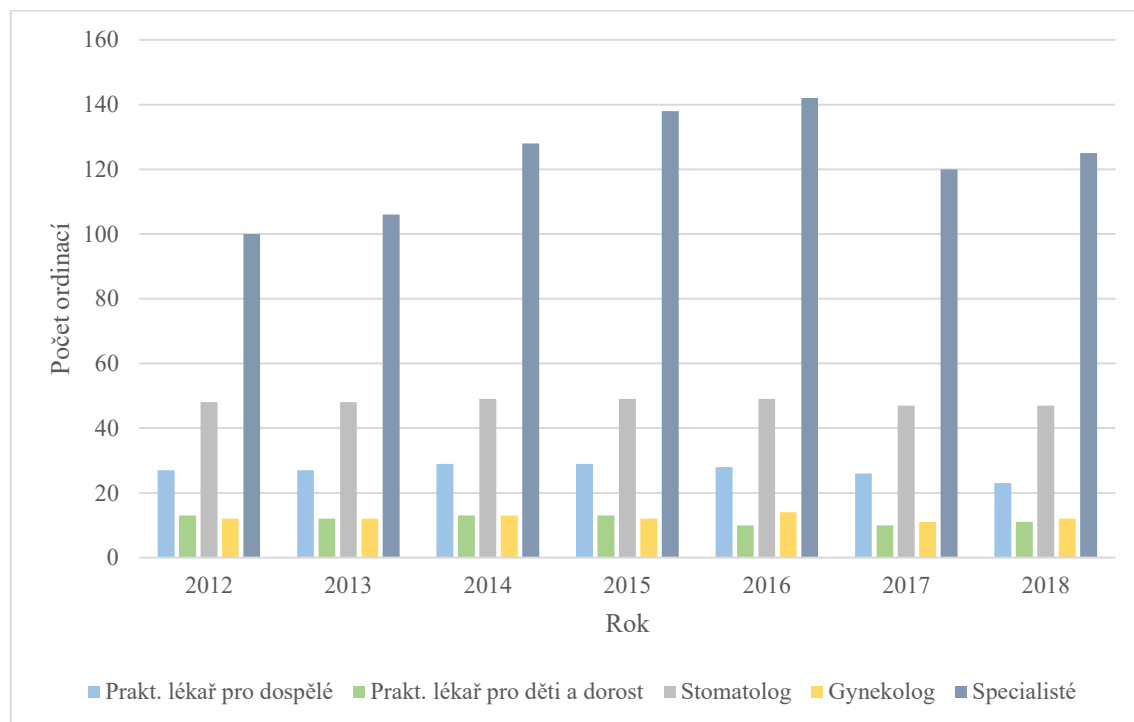
Obr. 25: Počet zdravotnických zařízení ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

Z oblasti zdravotnických zařízení lze sledovat i vývoj počtu ordinací dle jednotlivých specializací, viz. obr. č. 26. Nejvyšší počet ordinací slouží pro specializované lékaře a v rámci celého sledovaného období jejich počet vzrostl. Druhý nejvyšší počet ordinací připadá na lékaře, kteří spadají do kategorie stomatologů. Počet jejich ordinací se v rámci sledovaného období měnil pouze v řádu jednotek. Počet ordinací praktických lékařů u obou kategorií klesl. Pokud bychom volili data k roku 2018, připadá tak na jednu ordinaci praktického lékaře pro dospělé průměrně 2 109 jedinců. Pokud bychom předpokládali, že každý chodí ke svému praktickému lékaři jednou ročně (ve všední dny, tj. 250 dní), musela by jedna ordinace denně obsloužit 8 až 9 pacientů. Jejich počet se zdá tedy kapacitně dostačující. Usuzujeme-li, že jeden pacient stráví v ordinaci nanejvýš hodinu, při osmihodinové směně zdravotního personálu. Samozřejmě lze předpokládat, že zdravotnická zařízení ve městě obsluhují i široké zázemí města, především pak menší obce, ve kterých se žádná zdravotnická zařízení ani ordinace nenacházejí. Tuto skutečnost ale není možné na základě dostupných dat a rozsahu práce demonstrovat. Poslední z ordinací jsou gynekologické a i přesto, že v rámci sledovaného období jejich počet kolísal, celkově je jejich počet přibližně stálý.

Obr. 26: Počet ordinací dle zaměření lékaře ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018

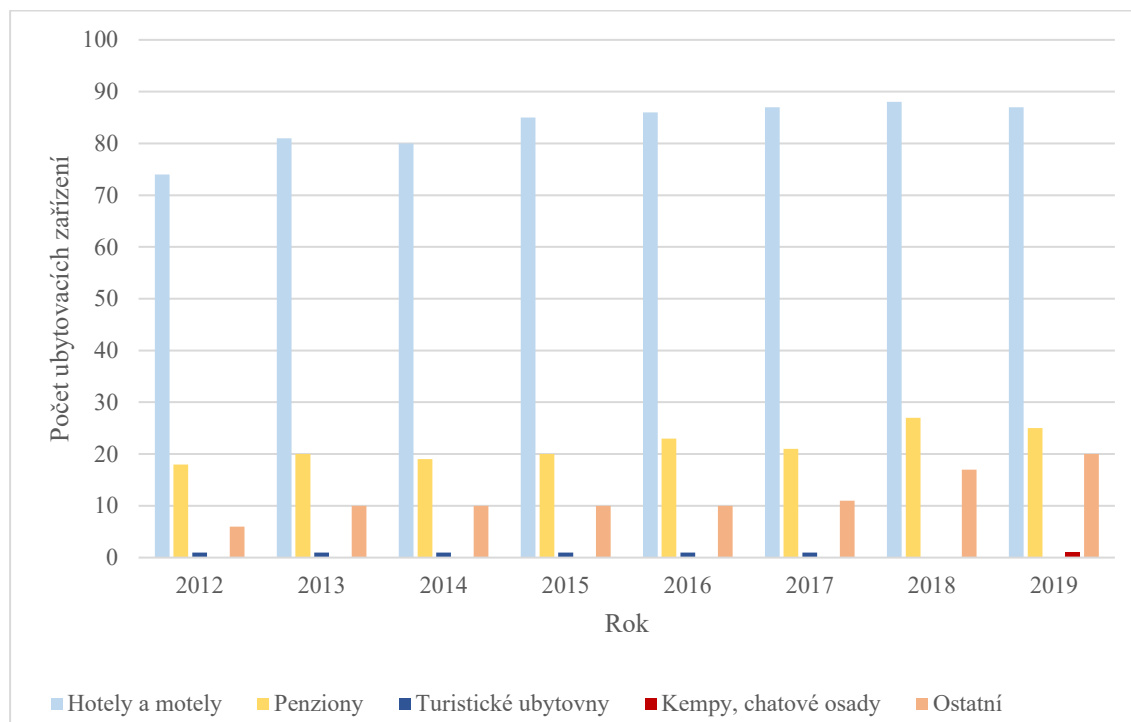
Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

Nutno ale podotknout, že ve městě je vysoký potenciál v oblasti rozvoje tradičního lázeňství a s tím spojených léčebných služeb. Tyto služby jsou mimo jiné podpořeny i vědecko-výzkumnými aktivitami a inovačními přístupy (PROCES, 2015).

5.3.3 Ubytovací zařízení a bytové jednotky

Protože Karlovy Vary se profilují jako lázeňské město, předpokládáme nějaký vývoj v rámci hromadných ubytovacích zařízení jakožto podpory cestovního ruchu (obr. 27). Nejvyšší koncentraci zde evidujeme u hotelů a motelů, jejichž počet je v rámci sledovaného období rostoucí o 17 %. Rostoucí trend se projevil i u penzionů a ostatních zařízení. Ovšem po roce 2017 zanikla jediná možnost pro hromadné ubytování v turistických ubytovnách, ale v roce 2019 vzniklo jedno zařízení, jež řadíme do kategorie kempy a chatové osady. Celkový vývoj hromadných ubytovacích zařízení tak lze hodnotit jako pozitivní.

Obr. 27: Počet hromadných ubytovacích zařízení v Karlových Varech během let 2012 až 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

Z možných ubytovacích kapacit pro stálé obyvatele města jsou dostupná data k dokončeným bytovým jednotkám za období mezi lety 2001-2019 (tab. 8). Celkový počet dokončených bytů včetně dostaveb byl za toto období 2 134, z nichž 248 tvořily nástavby a přístavby k již stávajícím bytovým jednotkám (Český statistický úřad, 2020b). Počet dokončených bytů byl tedy 1 886, z nichž 541 v rodinných domech a 1 345 v bytových domech. Lze očekávat že počet dokončených bytů bude nižší vzhledem k celkovému úbytku obyvatel ve městě. Přesto se dle výzkumu společnosti PROCES (2015) město potýká se špatným technickým stavem budov a nová výstavba a modernizace probíhá pomalým tempem (60 % budov bylo vystavěno před rokem 1970 a pouhých 7 % bylo vystavěno po roce 2000).

Tab. 8: Počet dokončených bytů a dostaveb ve městě Karlovy Vary v období 2001-2019

Dokončené celkem včetně nástaveb a přístaveb	Dokončené byty v rodinných domech (bez nástaveb a přístaveb)	Dokončené byty v bytových domech (bez nástaveb a přístaveb)
2 134	541	1 345

Zdroj: Český statistický úřad (2020b), zpracováno autorkou

5.4 Rozvoj města

Rada města Karlovy Vary si dle množství vypracovaných dokumentů a plánů uvědomuje nedostatky, kterými město disponuje. Snaží se za pomoci plánů a strategických nástrojů tyto nedostatky eliminovat. Rovněž se zasazuje o zkvalitnění života pro místní obyvatele (Město Karlovy Vary, 2018). Zároveň v rámci plánování rada města přihlíží i k demografické situaci města, tedy úbytku obyvatel a stárnoucí populaci (MMKV, 2014).

Od roku 2012 začala Rada města Karlovy Vary pracovat na vytvoření nové strategie s názvem StrategieKV^o. Jak Město Karlovy Vary (2018) na stránkách uvádí, snaha byla "vytvořit takovou koncepci, která bude moderní, bude reagovat na aktuální potřeby města a zároveň bude zohledňovat současné možnosti, které dává legislativa, finanční možnosti a okolní prostředí." Zmiňovaný dokument byl schválen 9. 9. 2014 a naplnění cílů bylo naplánováno k roku 2020. Mezi priority bylo vybráno osm cílů, jimiž jsou: udržitelná doprava ve městě, rozvoj sociální infrastruktury a služeb, příznivé podmínky pro život ve městě, kvalitní životní prostředí ve městě, posílení místní ekonomiky, rozvoj lázeňství a cestovního ruchu, správa města a zapojení občanů do veřejného života (Město Karlovy Vary, 2018), jež může zvýšit atraktivitu města.

5.4.1 Rozvoj sociálních zařízení a služeb

V souvislosti s počtem a vývojem sociálních zařízení, které byly zhodnoceny výše jako nepříznivé, zmíním i vypracování střednědobého plánu na období 2019 až 2023, jenž se má zabývat rozvojem sociálních služeb, zvyšující se kvalitou těchto služeb a v neposlední řadě efektivním využíváním finančních prostředků. Z priorit, které by tento plán měl v rámci vymezeného období naplnit, lze jmenovat účast veřejnosti na plánování sociálních služeb a jejich rozvoji, zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením, podporu chráněného bydlení, samostatného bydlení a sociálního bydlení, vznik centra denních služeb pro dospělé s mentálním postižením, zejména autistického spektra, vznik centra pro duševně nemocné, podporu odlehčovacích služeb (terénní, ambulantní nebo pobytové služby pro osoby se sníženou soběstačností), vznik denního stacionáře, podporu rozvoje adiktologické péče o děti i dospělé, podporu zdravého vývoje dítěte a navýšení kapacit pobytových služeb pro rodiny s dětmi v tísní (Komunitní plánování sociálních služeb, 2018).

5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro kulturu a volný čas

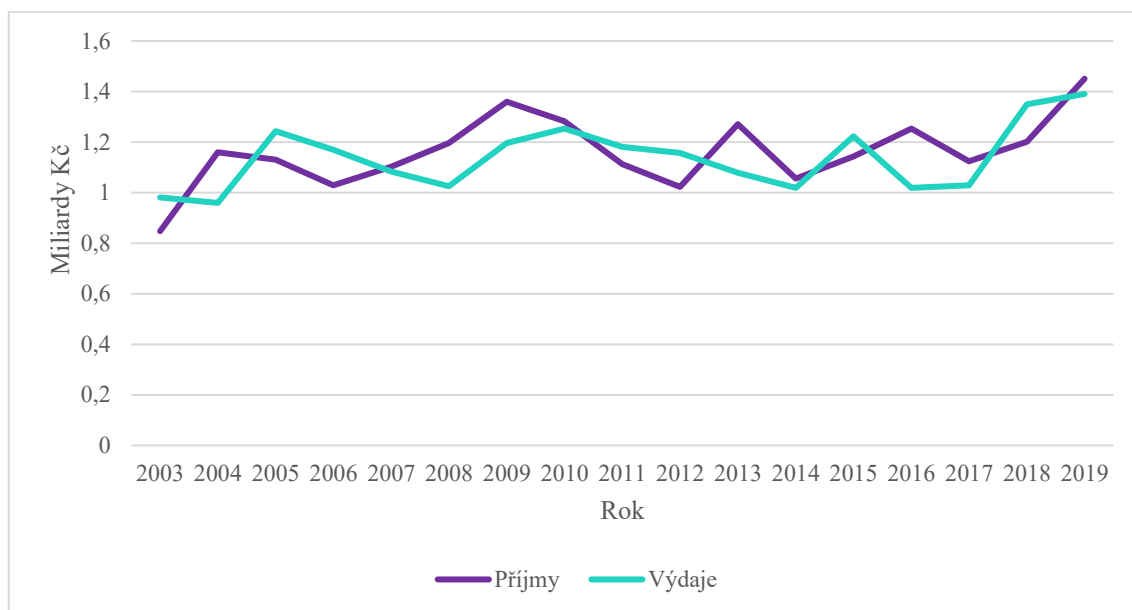
V dokumentu, jenž nese název Integrovaný plán rozvoje území Karlovy Vary od společnosti PROCES (2015), je zvláště zpracována i kapitola, jež se věnuje trávení volného času ve městě. Zmiňuje městskou rozmanitost, jež zahrnuje městské parky, lázeňské kolonády, fontány, 22 stezek pro pěší turistiku, cykloturistiku a nordic walking. Rovněž město disponuje 11 muzei a galeriemi, 10 rozhlednami a městskou hvězdárnou. Ze sportovních areálů se ve městě nachází například multifunkční sportovní centrum, bazénové centrum, velké množství lázní, venkovní termální bazén, golfová hřiště, hokejová hala a mnoho dalšího. PROCES (2015) tak město hodnotí jako dobře vybavené pro trávení volného času, vzhledem i k zvýšené turistické aktivitě.

Dále bylo v rámci rozvoje města a jeho zatraktivnění vypracováno několik dokumentů pro rozvoj sportu. Tím prvním je Generel cyklodopravy, jenž si klade za cíl rozvoj a výstavbu infrastruktury pro cyklisty. Dokument byl vyhotoven v roce 2012 a i v pozdějším plánování městského rozvoje by se k němu mělo přihlížet (Řezanka, 2016). Později, přesněji v roce 2018, byl vypracován i dokument pro rozvoj sportu na období 2018 až 2025. Zároveň tento dokument přihlíží k demografickému vývoji a klade důraz na rozvoj organizovaného sportu, výkonnostního sportu a rozvoj komunitního života. Jako cíl je stanoven celkový rozvoj sportovní infrastruktury (BDO International, 2018).

5.4.3 Finanční hospodaření města

Rozvoj a údržba města závisí na finanční situaci města. Z finančního hospodaření města, byla využita možnost zpracování příjmů a výdajů města. Na základě obr. č. 28 lze uvést, že dlouhodobý vývoj těchto dvou ukazatelů je rostoucí, ale celkově jsou rozpočty přibližně vyrovnané. Nejvyšší příjmy plynou z kategorie daňových příjmů, konkrétně pak z daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů a daně ze zboží a služeb v tuzemsku. Naopak nejvyšší výdaje plynou do běžných výdajů, konkrétně do neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů (Ministerstvo financí České republiky, 2021). Se zvyšujícím se příjmem lze investovat nejen do údržby města, ale i do jeho rozvoje, jenž byl rozveden výše.

Obr. 28: Vývoj příjmů a výdajů dle rozpočtu města Karlovy Vary v letech 2003 až 2019

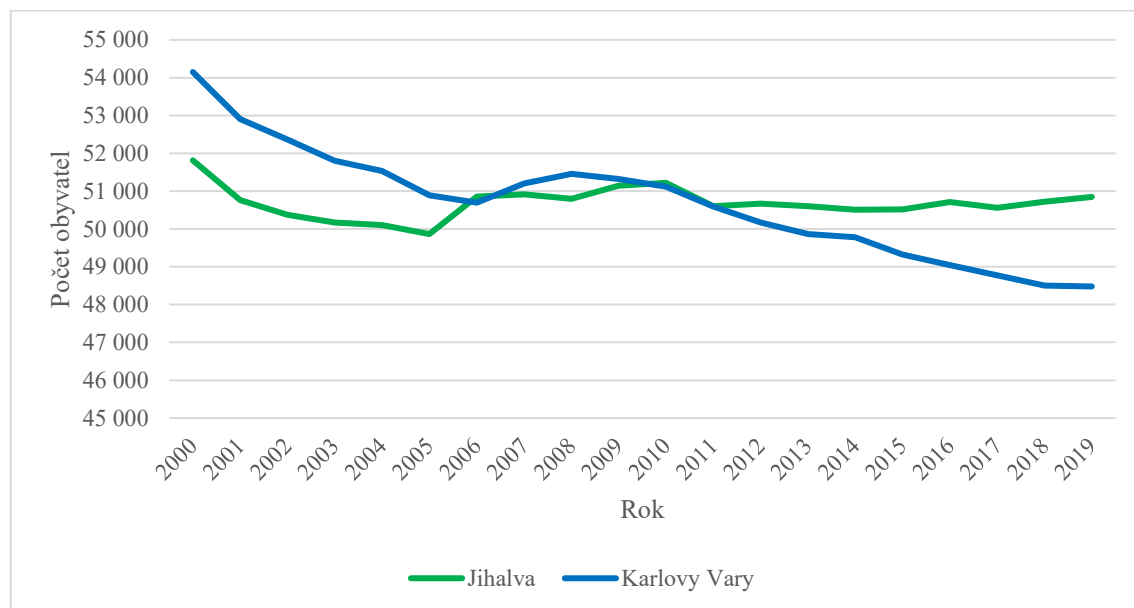
Zdroj: Ministerstvo financí České republiky (2021) a Trappová (2021), zpracováno autorkou

6 Stručné porovnání s jiným územním celkem

Aby bylo možné prokázat, že se ve městě Karlovy Vary jedná u daného ukazatele o vybočující hodnoty, byla vytvořena krátká kapitola, která slouží k porovnání s jiným podobným územním celkem, tedy krajským městem Jihlavou. Město Jihlava je stejně jako město Karlovy Vary krajským městem a rovněž disponuje podobným počtem obyvatel. K roku 2019 město Jihlava evidovalo 51 216 obyvatel, což je o 2 737 obyvatel více, než je evidováno v Karlových Varech (Český statistický úřad, 2021). Jedná s tak o krajské město s druhým nejnižším počtem obyvatel v České republice právě po Karlových Varech. Město Jihlava se nachází ve stejnojmenném okrese. V okrese je využito okolo 6/10 půdy k zemědělství a 3/10 připadají lesům. Mimo zemědělství se v okrese nachází i průmysl se zaměřením na strojírenství, potravinářství, zpracování dřeva i textilní výrobu (Český statistický úřad, 2012). Město se tak řadí mezi průmyslová (ROPJV, 2015). Naopak město Karlovy Vary vyniká lázeňstvím a s tím spojeným cestovním ruchem. Celý okres Karlovy Vary pak lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový (Český statistický úřad, 2020c).

V námi zvoleném časovém úseku, tedy mezi lety 2000 až 2019, mělo město Jihlava proměnlivý vývoj počtu obyvatel. Přesto zde nezaznamenáváme takovou dynamiku jako u města Karlovy Vary. Na počátku sledovaného období, kdy v roce 2000 dosahoval počet obyvatel nejvyšší hodnoty (51 814 obyvatel), nastal strmý pokles až do roku 2005, kdy zaznamenáváme nejnižší hodnotu (49 865 obyvatel) (Český statistický úřad, 2020a). Přesto tento negativní trend byl ve městě patrný již od začátku 90. let minulého století vlivem změny správního území a přirozeným úbytkem obyvatel (ROPJV, 2015). Od tohoto propadu, tedy po roce 2005, počet obyvatel rostl až do roku 2010 (51 222 obyvatel). Od roku 2011 až do roku 2019 se hodnoty drží v rozmezí 50 500 až 51 000 obyvatel. Rovněž je zde minimální počet cizinců v porovnání s Karlovými Vary (Český statistický úřad, 2020a). Co se týče například průměrného věku, na počátku období byl průměrný věk v Jihlavě 38,7 let (v Karlových Varech 40,1 let). Ovšem v průběhu let, ač se průměrný věk v obou městech zvyšoval, v Karlových Varech rostla křivka rychleji a rozdíl se zvýšil takřka dvojnásobně (Český statistický úřad, 2021).

Obr. 29: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary a Jihlavy k 31.12. od roku 2000 do roku 2019

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Podíl nezaměstnaných osob je ve městě Jihlava ve vztahu k celému časovému období nižší oproti Karlovým Varům i přes nižší celkový počet ekonomických subjektů, které ve městě Jihlava působí (Český statistický úřad, 2021). Nižší podíl nezaměstnaných osob může být zapříčiněn i širokou škálou pracovních příležitostí, jež město nabízí (ROPJV, 2015). Zároveň město disponuje Vysokou školou polytechnickou (ROPJV, 2015), tedy terciálním vzděláváním, které je v Karlových Varech omezené. Oproti tomu sociální vybavenost města Jihlavy je nadprůměrná oproti krajskému průměru Vysočiny (ROPJV, 2015). Karlovy Vary se mohou jevit jako méně rozvinuté město v porovnání s Jihlavou. To může být zapříčiněno ekonomickou orientací měst, přičemž Karlovy Vary řadíme do kategorie⁸ lázeňských měst (dominují služby), a naopak Jihlavu do měst zaměřujících se na průmyslovou výrobu. Přičemž právě průmysl je však ve většině rozvinutých měst vytlačován službami (Brychtová, 2003). Dle tohoto pohledu by měly být Karlovy Vary městem rozvinutějším, což ovšem nebylo prokázáno.

Zajímavostí může být i srovnání měst v rámci hodnocení kvality života, jež zpracovává Obce v datech s.r.o. (2021a, 2021b). Dle hodnocení z roku 2020 se Karlovy Vary umístily až na 99. místě, přičemž Jihlava na 41. místě z vybraných

⁸ Kategorie funkce měst dle přílohy C.

205 obcí a měst. Jak je z tabulky č. 9 zřejmé, Karlovy Vary se i přes zaměření na lázeňství (tedy především služby) potýkají s velmi nízkým hodnocením indexu kvality života, jenž může nepřímo naznačovat příčiny úbytku obyvatel. V příloze D pro město Karlovy Vary a v příloze E pro město Jihlava je zpracována kompletní tabulka s výsledky dle jednotlivých kategorií k roku 2020.

Tab. 9: Kvalita života v Karlových Varech a Jihlavě v roce 2020

Název indexu	Hodnota indexu ⁹		Pořadí v rámci ČR ¹⁰	
	Karlovy Vary	Jihlava	Karlovy Vary	Jihlava
Kvalita života	4,7	5,7	99.	41.
Hlavní kategorie				
Zdraví a životní prostředí	6,5	7,4	73.	39.
Materiální zabezpečení a vzdělání	3,3	4,4	167.	132.
Vztahy a služby	3,9	4,8	63.	33.

Zdroj: Obce v datech s.r.o. (2021a), Obce v datech s.r.o. (2021b), zpracováno autorkou

⁹ Hodnota indexu se pohybuje v rozmezí 0 až 10, přičemž 0 značí nejnižší a 10 nejvyšší možné hodnocení pro obec (Obce v datech s.r.o., 2021).

¹⁰ Pořadí je určeno z 205 obcí s rozšířenou působností na území České republiky.

7 Možné ovlivňující faktory vývoje, diskuze výsledků

Tato kapitola má nastínit některé vazby mezi ukazateli (proměnnými), u nichž byl sledován vývoj po roce 2000. Především pak mezi demografickým vývojem a socioekonomickými ukazateli. Rovněž má ověřit tvrzení, zdali je město Karlovy Vary smršťujícím se městem a jaké příčiny k tomuto jevu vedou. To za pomoci komparativní analýzy, tedy porovnání sledovaných jevů, a korelační analýzy, tedy ověření možného vztahu (na základě výsledného koeficientu) mezi dvěma sledovanými jevy, jejichž přesné výsledky jsou k nahlédnutí v příloze F.

7.1 Jsou Karlovy Vary smršťujícím se městem?

Dle ukazatelů, jež byly sledovány v kapitole č. 4 a 5, lze usoudit, že jsou Karlovy Vary smršťujícím se městem. Pokud budeme postupovat podle definice Simony Schett (2011), jež byla zmíněna v metodické části, je nutné určit příčinu úbytku obyvatel, o což se pokusím.

Nejprve se budu věnovat samotnému trendu úbytku obyvatel. Ten je patrný již od počátku sledovaného období, tedy roku 2000. Tento trend se projevuje dlouhodobě, s tříletou pauzou, kdy počet obyvatel mírně vzrostl, viz obr. č. 2. Dále byl pozorován vývoj přirozené a mechanické měny obyvatelstva. Kdy bylo zjištěno, že převážný úbytek obyvatel byl zapříčiněn zápornými hodnotami jak přirozeného přírůstku (úbytku) obyvatel, tak migračního salda. Vypočítané hrubé míry přirozeného přírůstku (úbytku) a migračního salda v ‰ za celé časové období ukázaly, že vývoj křivky pro přirozený úbytek byl v průběhu časového období více stabilní, ovšem s klesajícím trendem. Oproti tomu křivka migračního salda byla v průběhu časového období velmi dynamická. Lze konstatovat, že na vývoj křivky počtu obyvatel má značný vliv právě mechanická měna obyvatel.

Mezi možné příčiny, proč k úbytku obyvatel ve městech dochází, Simona Schett (2011) uvádí změny, jež se na území města odehrávají, tedy vliv ekonomiky, politiky, změny struktury obyvatelstva nebo environmentální změnu. Nyní se vyjádřím k jednotlivým příčinám, jež by mohly za úbytkem obyvatel stát. Ekonomická situace ve městě byla hodnocena a pozorována v rámci kapitoly č. 5. Byl zjištěn zájem o město ze strany radních, kdy v průběhu několika let byla podána žádost o vypracování mnoha podkladů k rozvoji města a zároveň jeho zatraktivnění. Zároveň byl zjištěn nestálý

vývoj v počtu ekonomických subjektů a vysoký podíl nezaměstnaných osob. Reichová (2016) ve svém příspěvku město Karlovy Vary označila za silně se smršťující město. Jako možnou příčinu uvádí vysokou míru nezaměstnanosti. Nadále zmiňuje, že smršťující se města se nacházejí v periferních oblastech, které jsou: "dlouhodobě ohrožené absolutní deindustrializací, která se může projevit rapidním nárůstem nezaměstnanosti a postupným odlivem obyvatelstva v důsledku ekonomicky motivované emigrace" (Reichová, 2016, s. 224). Přesto se tento jev, nárůst nezaměstnanosti a odliv obyvatelstva, ve městě Karlovy Vary objevuje i přes primární zaměření na služby, nikoliv průmysl, jak z pojmu deindustrializace vyplývá. Mohlo ale dojít k ekonomickým změnám v rámci celého kraje nikoliv pouze města nebo mohla deindustrializace zasáhnout právě zbývající průmysl ve městě. Společnost PROCES (2015, s. 40) k dlouhodobé nezaměstnanosti zmiňuje vyjádření kontaktního pracoviště Karlovy Vary, podle něž je dlouhodobá nezaměstnanost zapříčiněna především: "nedostatkem vhodných pracovních míst a umístováním znevýhodněných skupin obyvatelstva – absolventi, matky s dětmi, handicapované osoby, osoby ohrožené sociálním vyloučením, cizinci." Tím se rozumí uplatnění takových osob na trhu práce, popřípadě tvorba vhodných pracovních pozic pro jmenované kategorie.

Z dalších příčin, jež Schett (2011) uvádí, již lze prokázat pouze ty strukturální, tj. týkající se struktury obyvatelstva. To, protože politické dění ve městě nebylo do této práce primárně zahrnuto a totožně tomu bylo i u možných environmentálních změn. Přičemž předpokládáme, že ve městě žádná změna katastrofálního rázu, jako např. nedostatek vody, který by zapříčinil odchod obyvatel, nenastala. Zbývá tedy strukturální změna. V průběhu sledovaného časového období ve vztahu k pozorovaným ukazatelům nebyla zjištěna žádná odchylka, jež by jev smršťujícího se města mohla způsobit. Ve městě Karlovy Vary je znám pouze dlouhodobý výskyt cizinců, především pak s ruským státním občanstvím. Ti jsou do města lákáni již od dob Petra I. Velikého, který do města dojížděl právě na lázeňské procedury, viz. Trlifajlová (2015), která k vyšší koncentraci ruských občanů dodává, že v 90. letech minulého století došlo k nárůstu počtu ruských investorů, kteří rekonstruovali lázeňskou zónu, která se do té doby potýkala s nedostatkem jak místního, tak zahraničního kapitálu. PROCES (2015) zmiňuje, že v šetření z výpovědí respondentů vyplynul problém, který bychom mohli označit jako nekonkurenceschopnost místních obyvatel. Tedy, že pracovní místa jsou obsazována rusky mluvícími uchazeči. Respondenti tak považovali za vhodné řešení

zavedení výuky ruského jazyka v místních školách, a tím zvýšení konkurenceschopnosti mladých (českých) obyvatel (PROCES, 2015). Přesto by se nemělo jednat o příčinu úbytku obyvatel, protože právě díky zahraničním investicím z Ruska mohly vzniknout nové pracovní příležitosti, zahájena mohla být i rekonstrukce lázeňské zóny nebo vznik zahraničních kontaktů, viz. "Karlovarské rčení: „Každý chytrý Čech si našel svého Rusa“" (Trlifajlová, 2015).

Z možných příčin, proč by měly být Karlovy Vary považovány za smršťující se město, je možné vyzdvihnout ekonomické faktory, jež byly zmíněny ve třetím odstavci kapitoly. Především pak v oblasti vyšší nezaměstnanosti, která může souviset s nedostatečnou občanskou vybaveností, především pak v oblasti vzdělávání, která byla zjištěna v kapitole č. 5.3.1. Jak již bylo zmíněno, společnost PROCES (2015) poukázala na odchod obyvatel za terciálním vzděláním, kdy se po vystudování již nevrací zpět do města z důvodu omezených pracovních příležitostí. Za hlavní příčinu migrace obyvatel tak lze označit vysokou míru nezaměstnanosti ve vztahu k nízkému počtu atraktivních pracovních příležitostí, jenž pramení z absence pracovních míst, na která je nutné terciální vzdělání, které ve městě chybí. Obyvatelé města tak nemohou kariérně růst a tím zvyšovat svou životní úroveň. Migrují tak do míst, kde jim je tato možnost poskytnuta.

7.2 Cizinci ve městě Karlovy Vary

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, cizinci, především s ruským státním občanstvím, vyhledávají město Karlovy Vary nejen pro rekreační a lázeňské účely, ale také jako vhodnou formu investice. Vyřčená hypotéza zněla: "Předpokládám, že pokud nastane pokles počtu cizinců s trvalým pobytem v Karlových Varech, zvýší se počet obyvatel s českým občanstvím". Tuto hypotézu je po komparativní analýze nutné vyvrátit. Dochází zde k opačnému jevu, ale po korelační analýze je nutné uvést, že se zde setkáváme s předpokládanou nepřímou úměrou mezi zmiňovanými proměnnými. Aby byla hypotéza potvrzena musela, by znít: "Předpokládám, že pokud nastane pokles počtu obyvatel s českým občanstvím v Karlových Varech, zvýší se počet cizinců s trvalým pobytem". Tento vztah podporují i výsledky korelační analýzy (příloha F, tab. F2). Ovšem jak již bylo zmíněno, počty cizinců dostupné pro veřejnost vykazují pouze informativní charakter, nelze tak z této analýzy určit jasný závěr. Přesto lze předpokládat, že skutečné počty budou vyšší (oproti dostupným) a tím by byla

prokázána i vyšší korelační závislost. Nelze, ale s jistotou hovořit o skutečné závislosti, jedná se pouze o možný náznak vztahu mezi proměnnými.

S hypotézami byly vyřčeny i výzkumné otázky. Ta první se dotazuje na vývoj počtu cizinců, jenž se v kapitole č. 4.1.2 ukázal jako rostoucí. Druhá otázka je konkrétnější a dotazuje se na vývoj počtu cizinců s ruským státním občanstvím. Zde ovšem není jasná odpověď, z důvodu omezeného množství dat, a nelze tak hovořit o vývoji. K této otázce byl vypracován graf č. 6, ve kterém jsou zaneseny údaje k roku 2011, a demonstruje tak alespoň množství cizinců s uvedeným státním občanstvím. Rovněž je možné dodat, že tato skupina cizinců je ve městě zastoupena nejvíce.

7.3 Úbytek obyvatel z důvodu nedostupnosti vzdělání

K základnímu vzdělávání byla provedena korelační analýza z důvodu zjištění odpovídající kapacity. Konkrétně se jednalo o vzájemný vztah mezi počtem tříd v základních školách a počtem dětí ve věku 0-14. Věk dětí byl zvolen na základě dostupných datových řad. Zde bylo prokázáno se silnou korelační závislostí (příloha F, tab. F3), že s rostoucím počtem dětí roste i počet tříd v těchto školách. Z tohoto pohledu by tak ve školách nemělo docházet ke kapacitním nedostatkům v oblasti základního vzdělávání.

Ovšem jinak je tomu u terciálního vzdělávání. Zde sice nelze provést komparativní ani korelační analýzu z důvodu omezeného množství dat, ale je zde jasně prokazatelná absence vysokoškolského vzdělávání, které se ve městě sice nachází, ale jedná se o omezené možnosti pro místní obyvatele. To je zapříčiněno především vysokým školným, jež soukromá Vysoká škola finanční a správní účtuje (Vysoká škola finanční a správní, 2021). Rovněž se jedná o jedinou vysokou školu, jež ve městě působí. Pro místní obyvatele, kteří nemají možnost nastoupit na soukromou vysokou školu, tak nezbyvá jiná možnost než studovat v jiných městech, například v Chebu. Vysokoškolská vzdělanost v Karlových Varech je tak ve srovnání s Českou republikou podprůměrná a dochází k migraci obyvatel za studiem. Ti se po vystudování zpět do města nevrací (PROCES, 2015).

7.4 Nadcházející vývoj demografické situace ve městě

Na základě deskriptivní analýzy lze předpokládat, že počet obyvatel bude nadále klesat. Křivka vývoje počtu obyvatel ve městě je již několik let klesající a pozorované

ukazatele nenaznačují, že by na základě jejich vývoje mělo dojít ke změně trendu (viz. kapitola č. 4). V průběhu zvoleného časového období, tedy mezi lety 2000 až 2019, dochází k narůstajícímu počtu obyvatel v důchodovém věku. I přesto, že pozvolně roste složka obyvatel v dětském věku, tj. do 14 let, zaznamenáváme zde značný úbytek obyvatel ve věku mezi 15. až 64. rokem života, tedy v produktivním věku. Právě obyvatelé v tomto věku jsou příčinou klesajícího trendu. Po předchozí deskriptivní statistice předpokládáme, že tento jev nastává vlivem mechanické měny. Nelze ovšem zodpovědět jednu z výzkumných otázek, jež se vztahuje k odlivu mladých obyvatel, z důvodu omezené dostupnosti dat o pohybu obyvatel dle věkové skupiny. Ovšem PROCES (2015) uvádí, že právě mladí lidé z lázeňského města často volí odchod z důvodu omezeného trhu pracovních příležitostí. S tím je spojená i vysoká nezaměstnanost, která byla v korelační analýze vztažena k počtu obyvatel, načež se prokázala velmi silná korelační souvislost (příloha F, tab. F4). Z ní lze vyvodit, že s klesajícím počtem obyvatel klesá i nezaměstnanost (ovšem je nutné brát zřetel i na ekonomickou situaci celé České republiky viz. ekonomická krize 2008). Načež byla vypočtena stejná korelační analýza, ale vztažena pouze k obyvatelům v produktivním věku (15 až 64 let). Zde byla rovněž prokázána velmi silná korelace (příloha F, tab. F5) jako u předchozího příkladu, rovněž se ale může jednat o náhodnou shodu s obecným trendem hospodářského vývoje. Předpokládám tedy, že tak klesá množství uchazečů na jedno volné pracovní místo a může se tak zvýšit životní úroveň místních obyvatel. Vývoj nezaměstnanosti tak ovlivňuje více faktorů souběžně.

Lze doplnit, že v korelační analýze byla zjištěna velmi silná souvislost mezi absolvovanými potraty a rozvody (příloha F, tab. F6). Z analýzy vyplynulo, že s klesajícím počtem rozvodů roste počet potratů. Nelze ale určit, zdali se jedná o náhodný výskyt jevu nebo změnu v reprodukčním chování obyvatel. Zajímavostí může být, že se v korelační analýze projevila pouze slabá souvislost mezi sňatky a porody (příloha F, tab. F7). Se stoupajícím počtem sňatků porodnost zákonitě nestoupala. Může se jednat o souvislost s rostoucím trendem mimomanželsky počatých dětí, kdy se na začátku období (v roce 2002) narodilo mimo manželství 146 jedinců a na konci sledovaného období (v roce 2019) se jednalo o 228 jedinců (Český statistický úřad, 2021), což souvisí i s předchozím vztahem rozvodů a potratů.

7.5 Vliv ekonomických subjektů na život ve městě Karlovy Vary

V rámci posouzení vlivu ekonomických subjektů na život ve městě byla provedena korelační analýza, a to v obou případech. Prvním z nich byl, když byla posuzována vzájemná souvislost mezi ekonomickými subjekty a nezaměstnaností ve městě (příloha F, tab. F8). Zde byl prokázán středí stupeň vzájemné souvislosti. Podobně tomu bylo i u vztahu mezi klesajícím počtem ekonomických subjektů a klesajícím počtem obyvatel (příloha F, tab. F9). Zde byla zjištěna o něco vyšší síla přímé úměry, tedy Pearsonův korelační koeficient roven 0,5, což ale rovněž poukazuje na středí míru souvislosti. Nelze říct, že vývoj počtu ekonomických subjektů přímo souvisí s úbytkem obyvatel ve městě, zvláště po zjištění, že počet ekonomických subjektů pouze mírně ovlivňuje nezaměstnanost, kde může výsledek opět zkreslovat celkový hospodářský trend růstu po předchozí krizi.

Korelační analýza byla provedena i k osobám starším 65 let, a to konkrétně ve vztahu k občanské vybavenosti. Učiněno tak bylo po komparativní analýze, kdy byl srovnán dlouhodobý přírůstek obyvatel v důchodovém věku a porovnán se sociálním a zdravotnickým vybavením města. V oblasti sociálního zabezpečení byla zjištěna slabá souvislost mezi proměnnými (příloha F, tab. F10) se zjištěním, že s rostoucím počtem obyvatel v důchodovém věku klesá množství institucí v oblasti sociálního zabezpečení. Tato skutečnost je ovlivněna skokovým úbytkem těchto zařízení v roce 2018. Nelze vyloučit zánik institucí nebo případné sjednocení. Pro přesnější hodnocení by bylo zapotřebí zhodnotit tyto instituce počtem lůžek (kapacitou). Ovšem jinak tomu bylo u zdravotního zabezpečení, kdy byla zjištěna přímá úměra (příloha F, tab. F11). S rostoucím počtem osob v důchodovém věku roste i množství zdravotnických zařízení. Tuto souvislost tak lze hodnotit velmi pozitivně ve vztahu k starším občanům města, za předpokladu, že s množstvím zařízení se zvyšuje i jejich kapacita. Ovšem pro mladší generace se ve vztahu ke stárnoucímu obyvatelstvu jedná o změny v oblasti nabídky na pracovním trhu, očekávat lze i změnu v chování spotřebitelů i politických preferencí (Hulíková Tesárková, 2018). S tím souvisí i poslední korelační analýza, jež odhalila nepřímo úměrnou středně silnou souvislosti mezi počtem obyvatel nad 65 let a počtem ekonomických subjektů (příloha F, tab. F12). Čím větší je populace nad 65 let, tím nižší je počet ekonomických subjektů. Jedná se sice o střední míru souvislosti, přesto by se mohlo jednat o počáteční změnu trhu v souvislosti se stárnoucí populací, ovšem roli zde může hrát řada dalších faktorů.

Závěr

V práci bylo nastíněno několik souvislostí mezi demografickými charakteristikami obyvatelstva a socioekonomickými ukazateli. Cíl práce¹¹ byl tak naplněn. Mimo jiné byla diskutována témata týkající se problematiky veřejného terciálního vzdělávání, stárnoucí populace, cizinců ve městě a v neposlední řadě jev smršťujícího se města. Právě zmiňovaná témata jsou zmíněny níže.

Lázeňské město Karlovy Vary se v 21. století, dle poznatků z této práce, jeví jako město smršťující. Tento jev je zapříčiněn klesajícím trendem počtu obyvatel. Příčina tohoto jevu by se měla nacházet v oblasti konkurenceschopnosti Karlových Varů vůči jiným městům. Přestože se jedná o město zaměřené na služby, chybí zde vhodná volná pracovní místa. Malá rozmanitost pracovního trhu se může odvíjet již od vzdělání. Ve městě chybí veřejné terciální vzdělávání, jenž může zapříčinit nekvalifikovanost obyvatel na některé pracovní pozice a zároveň se v této rovině objevují otázky, zdali je možné kariérně růst bez potřebného vzdělání a zda je možné zvyšovat osobní životní standard. Lze tak navázat na první z výzkumných otázek¹², která se týká převažujícího typu ekonomických subjektů. Dle tab. č. 5 a 6 v kapitole 5.1 je zřejmý dlouhodobý nestálý vývoj fyzických osob v podnikání i přes početní většinu. Naopak počet obchodních společností je nižší, ale dlouhodobě rostoucí. Obchodní společnosti ve městě tak nedominují, ale mohou se jevit stabilněji. S vývojem ekonomických subjektů souvisí trh pracovních míst. Pracovní místa u obchodních společností se mohou zdát méně riziková.

Mimo neustále se snižující počet obyvatel byla zkoumána i problematika stárnoucí populace. Obyvatelé v produktivním věku město opouštějí a zůstávají především obyvatelé v důchodovém věku, jejichž počet každoročně narůstá. Kvůli stárnoucí populaci se tak může měnit chování spotřebitelů, a především se mění priority potřeb těchto obyvatel. Ve vztahu k stárnoucí populaci byla provedena i korelační analýza, jež naznačila možný vztah narůstajícího stárnoucího obyvatelstva a úbytku ekonomických subjektů. S klesajícím počtem subjektů může klesat i množství pracovních míst. A zároveň se tak s absencí některých podniků město může stát

---

¹¹ Zjistit souvislosti mezi demografickým vývojem a ekonomickými aktivitami ve městě Karlovy Vary.

¹² Převažují ve městě obchodní společnosti, nebo fyzické osoby, jakožto podnikatelé?

neatraktivním pro potencialní nové obyvatele. Jak již bylo zmíněno, se změnou potřeb a zvyšujícím se počtem obyvatel v důchodovém věku nastává i otázka kapacity sociálních a zdravotních zařízení. Pro nedostatečné množství dat nebylo možné hodnotit kapacitu ve smyslu počtu lůžek, ale pouze množství zařízení. Jak se ukázalo, ve městě je nedostatečné množství některých zařízení nebo se zde zařízení vůbec nevyskytují. Příkladem může být chybějící domov pro osoby se zdravotním postižením nebo pouze jeden domov pro seniory, na který k roku 2019 připadalo více než jedenáct a půl tisíce osob důchodového věku (Český statistický úřad, 2021). U zdravotnických zařízení byla zjištěna korelace ve vztahu k stárnoucí populaci. S počtem osob v důchodovém věku roste i množství zdravotnických zařízení. Ale i přesto se zde setkáváme s absencí některých zařízení, jako jsou odborné léčebné ústavy nebo zařízení pro dlouhodobě nemocné pacienty.

V práci byla diskutována i problematika ve vztahu k množství cizinců, především pak ruských státních občanů. Ti, dle dostupných zdrojů (Trlifajová, 2015), mají vztah k městu již od dob Petra I. Z obr. č. 7 v kapitole 4.1.2 lze vyčíst, že pávě ruské státní občanství bylo v roce 2011 druhé nejčetnější ve městě. Nelze ale zodpovědět výzkumnou otázku¹³ týkající se vývoje, z důvodu nedostupnosti datových řad. Naopak výzkumnou otázku¹⁴ týkající se vývoje počtu všech cizinců lze zodpovědět alespoň částečně. To z důvodu, že poskytovaná data nesou pouze informativní charakter. Dle obr. č. 8 v kapitole 4.1.2 předpokládáme, že se jejich počet zvýšil. Nelze ovšem s jistotou říct o kolik procent. Vyřčenou hypotézu¹⁵ týkající se vztahu místních obyvatel a cizinců je ovšem nutné vyvrátit. Proto, aby byla potvrzena, by její znění muselo být upraveno, viz. kapitola 7.2. Bylo by přínosné bližší zkoumání například v rámci dotazníkového šetření, jak se k cizincům staví místní čeští obyvatelé města. Zdali vnímají rozdíly a domnívají se, že cizinci obsazují pracovní místa, která by měla být poskytnuta místním, nebo cizince vnímají jako možné investory a množnost navázání zahraničního kontaktu.

Rada města by se měla zasadit o konkurenceschopnost města. Město by mělo skloubit život místních obyvatel a hlavní rys města, tedy lázeňství. Pro zatraktivnění

---

¹³ Narůstá ve 21. století počet cizinců s ruským státním občanstvím?

¹⁴ Jaký je vývoj počtu cizinců s trvalým pobytem v okrese Karlovy vary?

¹⁵ Předpokládám, že pokud nastane pokles počtu cizinců s trvalým pobytem v Karlových Varech, zvýší se počet obyvatel s českým státním občanstvím.

města pro mladé obyvatele (nejen města, ale i širokého okolí) by bylo vhodné odstranit překážky v rámci poskytování veřejného terciálního vzdělávání a tvorby návazných atraktivních a různorodých pracovních pozic. Obyvatelé města by tak měli snazší kariérní růst a mohli zvyšovat svůj životní status. Právě mladým obyvatelům byla věnována jedna z výzkumných otázek¹⁶, kterou ovšem nebylo možné zodpovědět s podkladovými analýzami z důvodu nedostupnosti tak podrobných dat. V této problematice by bylo jistě přínosné podstupovat další kroky v rámci výzkumu. Jak dostupné zdroje uvádějí (PROCES, 2015), mladí obyvatele opravdu odcházejí, nejsou ale veřejně dostupné zmínky, o kolik procent se řádově jedná a zdali se jedná o dlouhodobý trend. Rovněž je ale důležité vnímaní aktuální problematiky s narůstající stárnoucí populací. Především pak v souvislosti s kapacitou a kvalitou poskytované zdravotní a sociální péče, která byla diskutována v kapitole 7.5. Mimo občanskou vybavenost byla diskutována i možná změna chování spotřebitelů a s tím spojená změna trhu. Ani jedna složka (předproduktivní, produktivní a poproduktivní) by neměla stát na okraji společnosti, mělo by být nalezeno vhodné řešení napříč jednotlivými generacemi.

Pro další výzkum by bylo vhodné již zmíněné dotazníkové šetření, které by se dotazovalo na vztah místních obyvatel k cizincům nebo na možné důvody odchodu obyvatel z města. Přínosná by jistě byla i diskuse na téma terciálního vzdělávání. Zdali mají místní obyvatele o toto vzdělání ve svém městě zájem, ale odrazuje je vysoká cena školného, nebo vnímají vzdálené univerzity jako dostačující. Výsledky by tak mohly ověřit domněnky, jež byli v práci zmíněny. Práci by jistě obohatilo i nastínění politické situace ve městě během sledovaného časového období, což bylo z důvodu obsáhlosti práce vynecháno.

---

¹⁶ Dochází k odlivu mladých obyvatel v lázeňském městě?

Seznam použitých zdrojů

- Arltová, M., & Langhamrová, J. (2009). Analýza vztahů časových řad porodnosti a sňatečnosti v České republice v letech 1960–2007. *Politická ekonomie*, (4), 495-508. Dostupné z: <http://polek.vse.cz/doi/10.18267/j.polek.695.pdf>
- BDO International (2018). *Plán rozvoje sportu v Karlových Varech na období 2018-2025*. Cit. 19.3.2021, dostupné z: https://mmkv.cz/sites/default/files/dokumenty/plan_rozvoje_sportu_-_karlovy_vary_0.pdf
- Brychtová, Š. (2003). *Geografie sídel: (socioekonomická geografie)*. Pardubice: Univerzita Pardubice
- Burachovič, S., & Linhart, J. (1991). *Karlovy Vary. Průvodce*. Praha: Olympia
- Český statistický úřad (2006). *Cizinci se státním občanstvím Ruska*. Dostupné 1.5.2021 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20550327/11180635.pdf/b65476e3-ddd0-4ae4-ba3e-4015c85063d3?version=1.0>
- Český statistický úřad (2007). *Život cizinců v ČR*. Praha: Český statistický úřad
- Český statistický úřad (2012). *Charakteristika okresu Jihlava*. Dostupné 15.4.2021 z https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_okresu_jihlava
- Český statistický úřad (2016). *Porodnost a plodnost*. Praha: Český statistický úřad
- Český statistický úřad (2020a). *Databáze demografických údajů za obce ČR. Jihlava*. Dostupné 1.4.2021 z <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>
- Český statistický úřad (2020b). *Data pro Místní akční skupiny (MAS)*. Dostupné 11.3.2021 z https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas
- Český statistický úřad (2020c). *Charakteristika okresu Karlovy Vary*. Dostupné 30.4.2021 z https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_okresu_karlovy_vary
- Český statistický úřad (2021). *Veřejná databáze* [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf>
- Čermák, Z., & Janská, E. (2011). Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciaci Česka. *Geografie*, 116(4), 422-439
- Delken, E. (2008). Happiness in shrinking cities in Germany. *J Happiness Stud*, 9, 213-2018. Dostupné z: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10902-007-9046-5.pdf>
- Drbohlav, D., et al. (2010). *Migrace a (i)migranti v Česku*. (1. vyd.). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)
- Evropská komise (2019). *Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie
- Emmert, F. (2011). *Česká republika a dvojí občanství*. Praha: C.H. Beck
- FILM SERVIS FESTIVAL KARLOVY VARY, a.s. (2021). *MFF Karlovy Vary*. Dostupné 2.2.2021 z <https://www.kviff.com/cs/o-festivalu/profil-festivalu>

Hollander, J. B., & Németh, J. (2011). The bounds of smart decline: a foundation theory for planning shrinking cities. *Housing Policy Debate*, 21(3), 349-367.

Hulíková Tesárková, K. (2018). Stárnoucí populace jako globální jev 21. století *Geografické rozhledy*. 28(1), 26–29.

Kačerová, E. (2010). *Demografie*. Dostupné 18.2.2021 z http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=708

Kalibová, K., & Pavlík, Z., & Vodáková, A. (2009). *Demografie (nejen) pro demografy*. (3. přepracované vyd.). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)

Komunitní plánování sociálních služeb, (2018), *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Karlovy Vary 2019-2023*. Dostupné z: <https://mmkv.cz/sites/default/files/dokumenty/sprss.pdf>

Koutský, V. (1951). *Karlovy Vary, jejich vznik, vývoj a význam*. Karlovy Vary: Komise pro lázeňství a cestovní ruch při JNV

Knápek, Z. (2003). *Rukověť sběratele porcelánu*. Olomouc: Rubico

Linhart, J. (2006). Hesla. In K. Kalibová, Z. Pavlík, A. Vodáková et al. *Demografie (nejen) pro demografy* (s. 26-143). (3. přepracované vyd.). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)

Math & Stats Support Centre (2021). *I Pearsonův korelační koeficient*. Dostupné 29.4.2021 z <https://mathstat.econ.muni.cz/materialy/statistika/statistika-ii/korelacni-analyza/pearsonuv-korelacni-koeficient>

Město Karlovy Vary (2018). *Karlovy Vary. Strategický plán udržitelného rozvoje města Karlovy Vary – město zná priority svého rozvoje*. Dostupné 19.3.2021 z <https://mmkv.cz/cs/strategievdeg-priority-rozvoje-mesta>

Microsoft (2021). *CORREL (funkce)*. Dostupné 29.4.2021 z <https://support.microsoft.com/cs-cz/office/correl-funkce-995dcef7-0c0a-4bed-a3fb-239d7b68ca92>

Microsoft (2021). *PERSON (funkce)*. Dostupné 29.4.2021 z <https://support.microsoft.com/cs-cz/office/pearson-funkce-0c3e30fc-e5af-49c4-808a-3ef66e034c18>

Ministerstvo financí České republiky (2021). *Monitor*. Dostupné 10.3.2020 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00254657/prehled?rad=t&obdobi=1912>

Ministerstvo vnitra České republiky (2020a). *Ministerstvo vnitra České republiky. Odbor azylové a migrační politiky*. Dostupné 6.2.2020 z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky (2020b). *Ministerstvo vnitra České republiky. eGovernment*. Dostupné 19.2.2020 z <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

MMKV (2014). *Strategický plán udržitelného rozvoje Statutárního města Karlovy Vary*. Dostupné z: https://mmkv.cz/sites/default/files/dokumenty/strategievdeg-zkracena_verze.pdf

- Obce v datech s.r.o. (2021a). *Jihlava*. Dostupné 28.4.2021 z <https://www.obcevdtech.cz/jihlava>
- Obce v datech s.r.o. (2021b). *Karlovy Vary*. Dostupné 28.4.2021 z <https://www.obcevdtech.cz/karlovy-vary>
- Pavlík, Z. & Kalibová, K. (2005). *Mnohojazyčný demografický slovník*. (2. vyd.). Praha: Česká demografická společnost
- PROCES (2015). *Integrovaný plán rozvoje území Karlovy Vary*. Dostupné z: https://mmkv.cz/sites/default/files/dokumenty/ipru_kv_final_2.pdf
- Ptáček, J. (2016). *Česká republika – Školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia*. (3.vyd.). Praha: Kartografie Praha, a.s.
- Reichová, V. (2016). Ekonomické faktory smršťování měst v Česku. *Výroční konference České geografické společnosti*, 2016, 217-226. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Vendula-Reichova/publication/313899514_Ekonomicke_faktory_smrstovani_mest_v_Cesku/link/s/58aede82aca2725b5410fd2e/Ekonomicke-faktory-smrstovani-mest-v-Cesku.pdf
- ROPJV (2015). *Integrovaný plán rozvoje statutárního města Jihlavy. Pro programovací období 2007-2013. Regenerace městského prostředí, rozvoj infrastruktury v oblastech sociálních služeb a vzdělávání a všestranný rozvoj občanské vybavenosti*. Dostupné z: https://jihlava.cz/dp/id_ktg=53398
- Řezanka, O. (2016). *Karlovy Vary. Generel cyklodopravy*. Dostupné 19.3.2021 z <https://mmkv.cz/cs/generel-cyklodopravy>
- Sebera, M (2012). *Statistika - vícerozměrné metody*. Dostupné z: https://www.fsps.muni.cz/~sebera/vicerozmerna_statistika/vicerozmerna_statistika-sebera-fsps-2011.pdf
- Ševčík, S. (2007). *Demografie*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva
- Schett, S. (2011). *An analysis of shrinking cities*. Dostupné z: https://www.ess.co.at/URBANECOLOGY/Simona_Schett.pdf
- Srb, V. (2004). *1000 let obyvatelstva českých zemí*. (1. vyd.). Praha: Univerzita Karlova
- Svobodová, H., & Hofmann, E., & Věžník, A. (2013). *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky*. Brno: Masarykova univerzita
- Trappová, S. (2021). *Karlovy Vary. Rozpočty, závěrečné účty a statuty fondů města*. Dostupné 10.3.2021 z <https://mmkv.cz/cs/rozpocety-zaverecne-ucty-statuty-fondu-mesta>
- Trlifajlová, L. (2015). *migraceonline.cz*. Karlovy Vary. Město, kde každý chytrý Čech má svého Rusa. Cit. 19.4. 2021, dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/karlovy-vary-mesto-kde-kazdy-chytry-cech-ma-sveho-rusa>
- Uzel, R. (2002). Antikoncepce a potraty v ČR a ve světě. *Interní Med Praxi*, 8, 4-6. Dostupné z: <https://www.internimedicina.cz/pdfs/int/2002/08/14.pdf>
- Vylita, B. (1984). *Karlovarské prameny včera a dnes*. Plzeň: Západočeské nakladatelství

Vysoká škola finanční a správní (2021). *Praha. Karlovy Vary. Most. Studijní programy*. Dostupné 20.4.2021 z https://www.vsfs.cz/procnavsfs/?gclid=Cj0KCQjw9_mDBhCGARIsAN3PaFNdZfPGJs_zZn4IJkLO20zhfMjTqpyByuSKqlmSiVTgiMmACgN7PiR8aAp9iEALw_wcB

Wolff, M., & Weichmann, T. (2018). Urban growth and decline: Europe's shrinking cities in a comparative perspective 1990–2010. *European Urban and Regional Studies*, 25 (2), 122-139. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0969776417694680>

Seznam tabulek

Tab. 1: Průměrný věk obyvatel města Karlovy Vary v příslušných letech.....	30
Tab. 2: Index stáří obyvatel města Karlovy Vary v dostupných letech	31
Tab. 3: Přirozená měna obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	39
Tab. 4: Mechanická měna obyvatelstva ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	42
Tab. 5: Ekonomické subjekty ve městě Karlovy Vary v letech 2010 až 2020	44
Tab. 6: Rozdělení fyzických osob dle právní formy podnikání ve městě Karlovy Vary v letech 2010 až 2020.....	45
Tab. 7: Počet tříd a škol mezi lety 2018 až 2018 ve městě Karlovy Vary	50
Tab. 8: Počet dokončených bytů a dostaveb ve městě Karlovy Vary v období 2001-2019	56
Tab. 9: Kvalita života v Karlových Varech a Jihlavě v roce 2020.....	62

Seznam obrázků

Obr. 1: Typy věkových struktur.....	20
Obr. 2: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019	27
Obr. 3: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary dle pohlaví k 31.12. od roku 2000 do roku 2019	27
Obr. 4: Vývoj indexu maskulinity obyvatel města Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019	28
Obr. 5: Populační pyramida obyvatel města Karlovy Vary k 31.12.2018.....	29
Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel dle věkové kategorie ve městě Karlovy Vary k 31.12. od roku 2000 do roku 2019.....	30
Obr. 7: Počet cizinců (s obvyklým pobytem) a jejich státní příslušnost v Karlových Varech k 26.3.2011	32
Obr. 8: Vývoj informativního počtu cizinců s realizovaným pobytem v Karlových Varech k 1.1.....	34
Obr. 9: Vývoj informativního počtu cizinců s realizovaným pobytem v Karlových Varech dle pohlaví k 1.1.....	34
Obr. 10: Vývoj hrubé míry porodnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	35
Obr. 11: Vývoj hrubé míry potratovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	36
Obr. 12: Vývoj indexu potratovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019.....	37
Obr. 13: Vývoj hrubé míry úmrtnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2000 až 2019... ..	37
Obr. 14: Vývoj úmrtnosti ve vztahu k věkové skupině ve městě Karlovy Vary v letech 2000 až 2019	38
Obr. 15: Vývoj hrubé míry sňatečnosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	39

Obr. 16: Vývoj hrubé míry rozvodovosti ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	40
Obr. 17: Vývoj přistěhovaných obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019	41
Obr. 18: Vývoj vystěhovaných obyvatel ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019.	41
Obr. 19: Přírozená a mechanická měna obyvatel (v promile) ve městě Karlovy Vary v letech 2002 až 2019.....	42
Obr. 20: Vývoj ekonomických subjektů do 5 zaměstnanců ve městě Karlovy Vary v letech 2007 až 2020.....	47
Obr. 21: Vývoj ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců ve městě Karlovy Vary v letech 2007 až 2020.....	48
Obr. 22: Vývoj míry nezaměstnanosti v % k poslednímu dni daného roku ve městě Karlovy Vary v letech 2005 až 2019.....	49
Obr. 23: Počet žáků v určité vzdělávací instituci ve městě Karlovy Vary k rokům 2017 a 2018	51
Obr. 24: Počet sociálních zařízení ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018	53
Obr. 25: Počet zdravotnických zařízení ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018	54
Obr. 26: Počet ordinací dle zaměření lékaře ve městě Karlovy Vary během let 2012 až 2018.....	55
Obr. 27: Počet hromadných ubytovacích zařízení v Karlových Varech během let 2012 až 2019	56
Obr. 28: Vývoj příjmů a výdajů dle rozpočtu města Karlovy Vary v letech 2003 až 2019	59
Obr. 29: Vývoj počtu obyvatel města Karlovy Vary a Jihlavy k 31.12. od roku 2000 do roku 2019.....	61

Seznam použitých zkratk

č.	číslo
o.	obyvatelstvo
MAS	Místní akční skupiny
MŠ	mateřská škola
SOU	střední odborné učiliště
SŠ	střední škola
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

Seznam příloh

Příloha A: Počet ekonomických subjektů ve městě Karlovy Vary dle členění NACE k časovému období 2010-2020 I. část

Příloha B: Počet ekonomických subjektů ve městě Karlovy Vary dle členění NACE k časovému období 2010-2020 II. část

Příloha C: Kategorie funkčních typů měst

Příloha D: Index kvality života dle kategorií pro město Karlovy Vary k roku 2020

Příloha E: Index kvality života dle kategorií pro město Jihlava k roku 2020

Příloha F: Korelační analýzy

Příloha A: Počet ekonomických subjektů ve městě Karlovy Vary dle členění NACE k časovému období 2010-2020 I. část

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet ekonomických subjektů	2 637 551	2 703 444	2 727 654	2 694 737	2 733 459	2 768 953	2 807 532	2 848 672	2 889 422	2 892 452	2 932 963
Administrativní a podpůrné činnosti	48 474	49 966	50 754	45 943	47 708	49 085	50 532	54 000	56 647	61 195	64 655
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů	1	.	.	1	2	.	1	.	.	.	.
Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	142	142	143	93	67	60	60	60	59	60	61
Činnosti v oblasti nemovitostí	146 313	152 349	154 621	152 131	156 001	159 056	163 158	167 412	171 371	176 295	182 922
Doprava a skladování	74 206	74 345	72 308	67 665	67 522	67 867	68 776	71 120	73 473	76 978	80 747
Informační a komunikační činnosti	58 573	56 010	53 238	51 344	51 400	53 759	56 475	62 804	69 368	73 223	76 800
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	60 310	61 581	62 460	62 763	63 716	65 531	67 547	70 460	72 919	76 126	78 664
Nezjištěno	59 046	75 382	88 190	97 363	100 673	89 005	81 180	76 239	69 026	91 724	110 887
Ostatní činnosti	178 943	187 776	195 021	198 614	207 051	213 157	220 499	228 460	233 747	240 556	246 710

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Příloha B: Počet ekonomických subjektů ve městě Karlovy Vary dle členění NACE k časovému období 2010-2020 II. část

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Peněžnictví a pojišťovnictví	33 179	42 322	50 829	129 221	112 417	102 260	96 831	54 928	54 436	15 281	14 998
Profesní, vědecké a technické činnosti	335 658	338 147	336 142	324 085	333 405	341 939	351 269	375 223	389 318	386 236	385 806
Průmysl celkem	326 722	332 394	328 703	319 284	323 802	325 855	330 232	337 971	343 955	350 062	355 473
Stavebnictví	322 309	327 356	329 133	310 856	314 707	317 428	320 543	326 278	330 521	335 443	340 410
Ubytování, stravování a pohostinství	136 862	140 685	142 109	138 550	141 474	142 623	145 153	150 191	152 326	154 947	156 712
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	669 115	668 950	663 075	598 645	610 711	627 015	636 872	648 221	641 494	618 094	596 321
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	15 635	15 816	15 849	15 769	15 786	15 845	15 651	15 716	15 712	15 749	15 749
Vzdělávání	41 159	41 717	42 326	41 945	43 057	44 246	45 296	47 309	48 739	51 272	53 316
Zdravotní a sociální péče	32 787	33 482	34 186	34 554	34 674	35 237	33 779	33 767	34 043	34 516	34 944
Zemědělství, lesnictví, rybářství	98 117	105 024	108 567	105 911	109 286	118 985	123 678	128 513	132 268	134 695	137 788

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Příloha C: Kategorie funkčních typů měst

Základní funkční typy měst	
Polyfunkční města	Více funkcí
Monofunkční města	Převládající jedna či maximálně dvě funkce
Města s obchodní funkcí	
Průmyslová města	
Města se správní funkcí	
Kulturní města	
Města s léčebnou funkcí, tj. lázeňská města	
Rekreační města	
Zábavní města	

Zdroj: Brychtová (2003), zpracováno autorkou

Příloha D: Index kvality života dle kategorií pro město Karlovy Vary k roku 2020

Název indexu	Hodnota indexu	Pořadí v rámci ČR ¹⁷	Pořadí v rámci Karlovarského kraje ¹⁸
Kvalita života	4,7	99.	1.
Hlavní kategorie			
Zdraví a životní prostředí	6,5	73.	1.
Materiální zabezpečení a vzdělání	3,3	167.	6.
Vztahy a služby	3,9	63.	1.
Jednotlivé kategorie			
Index praktických lékařů	2,4	150.	4.
Index dětských lékařů	4,8	76.	3.
Index dojezdu do nemocnice	9,0	80.	3.
Index lékáren	3,5	91.	1.
Index průměrné délky života	4,7	122.	1.
Index kvality ovzduší	7,2	22.	6.
Index znečišťovatelů	4,2	143.	4.
Index chráněných území	6,0	18.	1.
Index nezaměstnanosti	6,9	94.	5.
Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech	2,0	113.	2.
Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce	3,2	96.	3.

¹⁷ Pořadí je určeno z vybraných 205 obcí s rozšířenou působností na území České republiky.

¹⁸ Pořadí je určeno ze 7 obcí s rozšířenou působností na území Karlovarského kraje.

Index finanční dostupnosti bydlení	2,4	144.	7.
Index hmotné nouze	6,3	152.	4.
Index exekucí	2,9	185.	3.
Index kapacity mateřských škol	6,2	55.	2.
Index kapacity základních škol	6,1	84.	1.
Index kvalitních středních škol	1,4	173.	6.
Index supermarketů	4,1	103.	5.
Index bankomatů	5,7	28.	1.
Index restaurací	5,9	10.	1.
Index kin	1,9	84.	3.
Index silniční sítě	4,8	117.	4.
Index železniční dopravy	2,5	52.	2.
Index sounáležitosti	7,7	13.	1.
Index zájmu o obecní a krajské volby	3,2	154.	1.
Index dopravní nehodovosti	3,5	181.	7.
Index hazardu	6,6	164.	2.
Index stěhování mladých	5,1	54.	1.
Index přírůstku obyvatelstva	3,9	90.	4.

Zdroj: Obce v datech s.r.o. (2021b), zpracováno autorkou

Příloha E: Index kvality života dle kategorií pro město Jihlava k roku 2020

Název indexu	Hodnota indexu	Pořadí v rámci ČR ¹⁹	Pořadí v rámci kraje Vysočina ²⁰
Kvalita života	5,7	41.	4.
Hlavní kategorie			
Zdraví a životní prostředí	7,4	39.	7.
Materiální zabezpečení a vzdělání	4,4	132.	9.
Vztahy a služby	4,8	33.	1.
Jednotlivé kategorie			
Index praktických lékařů	4,5	64.	3.
Index dětských lékařů	3,0	153.	9.
Index dojezdu do nemocnice	8,8	93.	5.
Index lékáren	1,0	194.	14.
Index průměrné délky života	7,1	25.	5.
Index kvality ovzduší	6,7	51.	10.
Index znečišťovatelů	7,7	22.	7.
Index chráněných území	0,4	176.	9.
Index nezaměstnanosti	6,0	132.	10.
Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech	4,5	30.	1.
Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce	4,5	53.	2.
Index finanční dostupnosti bydlení	1,5	175.	15.

¹⁹ Pořadí je určeno z vybraných 205 obcí s rozšířenou působností na území České republiky.

²⁰ Pořadí je určeno z 15 obcí s rozšířenou působností na území Karlovarského kraje.

Index hmotné nouze	8,2	74.	10.
Index exekucí	7,0	98.	14.
Index kapacity mateřských škol	4,6	132.	14.
Index kapacity základních škol	4,8	136.	15.
Index kvalitních středních škol	1,7	161.	12.
Index supermarketů	3,3	159.	9.
Index bankomatů	2,7	147.	8.
Index restaurací	2,2	134.	4.
Index kin	5,3	12.	1.
Index silniční sítě	6,4	50.	5.
Index železniční dopravy	1,6	91.	4.
Index sounáležitosti	6,0	52.	5.
Index zájmu o obecní a krajské volby	3,2	152.	15.
Index dopravní nehodovosti	6,4	92.	9.
Index hazardu	10,0	1.	1.
Index stěhování mladých	6,7	19.	2.
Index přírůstku obyvatelstva	6,3	28.	2.

Zdroj: Obce v datech s.r.o. (2021b), zpracováno autorkou

Příloha F: Korelační analýzy

Korelační analýza byla vytvořena v programu Excel za pomoci funkce CORREL a PEARSON, přičemž obě funkce vycházejí ze stejného vzorce, viz. obr. č. 30. a č. 31. Shodně tedy ukazují Pearsonův korelační koeficient.

Obr. F1: Vzorec funkce CORREL

$$\text{Correl}(X, Y) = \frac{\sum (x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \sum (y - \bar{y})^2}}$$

Zdroj: Microsoft (2021)

Obr. F2: Vzorec funkce PEARSON

$$r = \frac{\sum (x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \sum (y - \bar{y})^2}}$$

Zdroj: Microsoft (2021)

Hodnocení vzájemných souvislostí vyplývá z tab. č. F1, kde jsou zaznamenány hodnoty a síla korelace, resp. možné souvislosti, mezi zkoumanými proměnnými.

Tab. F1: Míra souvislosti korelačního koeficientu

Velmi slabá	0,00 – 0,19
Slabá	0,20 – 0,39
Střední	0,40 – 0,59
Silná	0,60 – 0,79
Velmi silná	0,80 – 1,00

Zdroj: Evans (1996) cit. v Math & Stats Support Centre (2021), zpracované autorkou

Seznam obrázků přílohy F:

Obr. F1: Vzorec funkce CORREL

Obr. F2: Vzorec funkce PEARSON

Seznam tabulek přílohy F:

Tab. F1: Míra souvislosti korelačního koeficientu

Tab. F2: Korelační analýza počtu cizinců a počtu obyvatel

Tab. F3: Korelační analýza počtu tříd v ZŠ a počtu dětí ve věku 0 až 14 let

Tab. F4: Korelační analýza počtu obyvatel a podílu nezaměstnaných osob

Tab. F5: Korelační analýza počtu obyvatel v produktivním věku a podílu nezaměstnaných osob

Tab. F6: Korelační analýza počtu rozvodů a potratů

Tab. F7: Korelační analýza počtu nově uzavřených sňatků a porodů

Tab. F8: Korelační analýza ekonomických subjektů a nezaměstnanosti

Tab. F9: Korelační analýza ekonomických subjektů a počtu obyvatel

Tab. F10: Korelační analýza počtu obyvatel nad 65 let a sociálního zařízení města

Tab. F11: Korelační analýza počtu obyvatel nad 65 let a zdravotních zařízení města

Tab. F12: Korelační analýza ekonomických subjektů a počtu obyvatel nad 65 let

Nyní již zkoumané výpočty, jež byly v práci zmíněny:

Tab. F2: Korelační analýza počtu cizinců a počtu obyvatel

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel
2004	578	51 537
2005	1 322	50 893
2006	2 712	50 691
2007	3 091	51 202
2008	3 913	51 459
2009	4 975	51 320
2010	5 431	51 115
2011	5 744	50 594
2012	5 956	50 172
2013	5 152	49 864
2014	5 355	49 781
2015	5 634	49 326
2016	5 648	49 046
2017	5 745	48 776
2018	5 886	48 501
2019	5 907	48 479
Korelační koeficient	- 0,642	Silná záporná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F3: Korelační analýza počtu tříd v ZŠ a počtu dětí ve věku 0 až 14 let

Rok	Počet tříd v ZŠ	Počet dětí ve věku 0 až 14 let	
2012	182	6 327	
2013	184	6 319	
2014	184	6 352	
2015	194	6 329	
2016	200	6 363	
2017	205	6 430	
2018	211	6 511	
Korelační koeficient		0,869	Velmi silná kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F4: Korelační analýza počtu obyvatel a podílu nezaměstnaných osob

Rok	Počet obyvatel	Podíl nezaměstnaných osob (%)
2010	51 115	7,7
2011	50 594	7
2014	49 781	7,6
2015	49 326	7,4
2016	49 046	5,1
2017	48 776	3,1
2018	48 501	2,7
2019	48 479	2,5
Korelační koeficient		0,831
		Velmi silná kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F5: Korelační analýza počtu obyvatel v produktivním věku a podílu nezaměstnaných osob

Rok	Počet obyvatel v produktivním věku	Podíl nezaměstnaných osob (%)
2010	35 848	7,7
2011	34 850	7
2014	32 967	7,6
2015	32 233	7,4
2016	31 593	5,1
2017	31 066	3,1
2018	30 559	2,7
2019	30 230	2,5
Korelační koeficient		0,829
		Velmi silná kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F6: Korelační analýza počtu rozvodů a potratů

Rok	Počet rozvodů	Počet potratů
2002	216	153
2003	222	140
2004	196	138
2005	243	132
2006	249	126
2007	199	134
2008	255	149
2009	191	174
2010	181	186
2011	135	201
2012	144	206
2013	136	218
2014	135	206
2015	119	184
2016	105	178
2017	127	185
2018	103	219
2019	107	251
Korelační koeficient		- 0,843
		Velmi silná záporná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F7: Korelační analýza počtu nově uzavřených sňatků a porodů

Rok	Počet sňatků	Počet porodů
2002	362	415
2003	319	423
2004	350	448
2005	290	396
2006	258	457
2007	300	494
2008	266	526
2009	235	508
2010	224	479
2011	209	441
2012	233	426
2013	212	394
2014	204	420
2015	200	379
2016	236	427
2017	239	407
2018	259	400
2019	239	429
Korelační koeficient		0,113
		Velmi slabá kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F8: Korelační analýza ekonomických subjektů a nezaměstnanosti

Rok	Počet ekonomických subjektů	Podíl nezaměstnaných osob (%)	
2010	27 018	7,7	
2011	27 583	7	
2014	27 006	7,6	
2015	26 960	7,4	
2016	27 050	5,1	
2017	27 082	3,1	
2018	26 925	2,7	
2019	26 667	2,5	
Korelační koeficient		0,451	Střední kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F9: Korelační analýza ekonomických subjektů a počtu obyvatel

Rok	Počet ekonomických subjektů	Počet obyvatel
2010	27 018	51 115
2011	27 583	50 594
2012	27 499	50 172
2013	26 783	49 864
2014	27 006	49 781
2015	26 960	49 326
2016	27 050	49 046
2017	27 082	48 776
2018	26 925	48 501
2019	26 667	48 479
Korelační koeficient		0,534 Střední kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F10: Korelační analýza počtu obyvatel nad 65 let a sociálního zařízení města

Rok	Počet obyvatel nad 65 let	Počet sociálních zařízení
2012	9 771	11
2013	10 103	11
2014	10 462	12
2015	10 764	12
2016	11 090	12
2017	11 324	13
2018	11 512	7
Korelační koeficient		- 0,239
		Slabá záporná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F11: Korelační analýza počtu obyvatel nad 65 let a zdravotních zařízení města

Rok	Počet obyvatel nad 65 let	Počet zdravotních zařízení
2012	9 771	292
2013	10 103	306
2014	10 462	338
2015	10 764	361
2016	11 090	366
2017	11 324	330
2018	11 512	340
Korelační koeficient		0,687
		Silná kladná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Tab. F12: Korelační analýza ekonomických subjektů a počtu obyvatel nad 65 let

Rok	Počet ekonomických subjektů	Počet obyvatel nad 65 let
2010	27 018	9 016
2011	27 583	9 433
2012	27 499	9 771
2013	26 783	10 103
2014	27 006	10 462
2015	26 960	10 764
2016	27 050	11 090
2017	27 082	11 324
2018	26 925	11 512
2019	26 667	11 738
Korelační koeficient		- 0,566
		Střední záporná korelace

Zdroj: Český statistický úřad (2021), zpracováno autorkou

Abstrakt

Andrlová, N. (2021). *Geografické aspekty struktury obyvatelstva ve městě Karlovy Vary v souvislosti se socioekonomickým vývojem po roce 2000* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: Karlovy Vary, demografie, struktura obyvatelstva, socioekonomický vývoj

Práce se zabývá pozorováním demografického vývoje a struktury obyvatelstva ve městě Karlovy Vary po roce 2000. Rovněž byla snaha odhalit vazby mezi demografií města a socioekonomickými ukazateli, které byly rovněž pozorovány. Práce má odrážet, jak se v 21. století město v těchto souvislostech vyvíjí a jaká je nyní situace ve městě. K závěrům bylo dospěno za použití deskriptivní statistiky, komparativní a korelační analýzy. Z demografických jevů byly pozorovány a následně hodnoceny přirozené a mechanické měny, věk, pohlaví a státní občanství obyvatelstva. Za socioekonomické ukazatele byla zvolena nezaměstnanost, počet a struktura ekonomických subjektů, občanská vybavenost a rozvoj města. V práci bylo poukázáno na klesající trend počtu obyvatel a zároveň stárnoucí populaci, načež byla rozvinuta diskuse, zdali je město Karlovy Vary městem smršťujícím. Rovněž práce diskutuje cizince žijící ve městě, především pak ve vztahu k ruským občanům. Alarmujícím zjištěním bylo chybějící veřejné terciální vzdělávání, jež může být jednou z příčin odchodu především mladých obyvatel.

Abstract

Andrlová, N. (2021). *Geographical aspects of the population structure in the city of Karlovy Vary in the context with socioeconomic development after the year 2000* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: Karlovy Vary, demography, population structure, socioeconomic development

This thesis deals with observation of demographic development and population structure in the city of Carlsbad after 2000. Also, there was an effort to reveal ties between demography of the city and socio-economic indicators, which were observed, too. The thesis aim is to reflect how the city is evolving in this context in the 21st century and to describe the actual situation in the city. The conclusions have been reached by using descriptive statistic, comparative and correlation analysis. The natural and mechanical movements, age, gender and citizenship of the population were observed and subsequently evaluated from demographic phenomena. Unemployment, the number and structure of economic entities, civic amenities and the development of the city were chosen as socio-economic indicators. The thesis points to a decreasing trend of the population and at the same time an aging population whereupon a discussion was developed if the Carlsbad is a shrinking city. This thesis also discusses about foreigners living in the city, primarily in relation to Russian citizens. The alarming finding was the missing public tertiary education, which may be one of the reasons of the departure of the young population.